ANUL XXXVIII. No. 11. FEBRUARIE 1915.

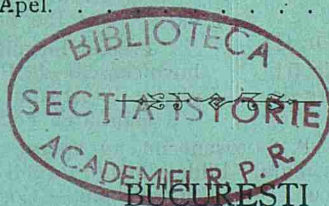
BISERICA
ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE

CUPRINSUL:

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

60, STRADA PRINCIPATELE UNITE, 60.

1915.

A apărut CALENDARUL BISERICESC de perete pe anul 1915 și se va vinde cu 7 lei suta de exemplare.

ANUL XXXVIII. No. 11. FEVRUARIE 1915

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ
A
SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE

ACTE OFICIALE

Scrisoarea irenică trimisă de către Saoctitatea Sa Patriarhul Antiohiei D. D. Grigorie Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit Primat Preşedintele Sfântului Sinod D. D. Konon.

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Οὐγγροβλαχίας, Ἔξαρχε τῶν Πλαγεινῶν, Πρωθιεράρχα τῆς Ῥουμανίας καὶ Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ περισπουδαστε ἀδελφέ, Κύριε Κόνων, χάρις εἴη τῇ Σῇ Πανιερότητι καὶ εἰρήνη ἀπὸ Κυρίου Παντοκράτορος.

Πάνυ ἀλγεινόν, ὡς ἐν σφοδρῷ σύμπασαν συγκυκῶντι τὴν οἰκουμένην σάλῳ ἐξηχηθέν, ἔναγχος ἐπεφοίτησεν Ἡμῖν ἐξαπίνης ἄκουσμα, Κάρολον Α΄ σεπτόν Ῥουμανίας βασιλέα τεθνηκέναι ἀγγέλλον.

Διὸ δὴ ἡ κατὰ τὴν ἑώαν ταύτην λῆξιν πρεσβυγενὴς Ἐκκλησία Ἀντιοχείας εἰδυῖα ὅση καὶ

Inalt Prea Sfinţite şi prea venerate Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor, Primat al României şi Preşedinte al Sfântului Sinod, în Hristos Dumnezeu iubite şi prea dorite frate, domnule Konon, har fie Inalt Prea Sfinţiei Tale şi pace dela Domnul cel Atotputernic.

O prea dureroasă şi năprasnică veste, ce ca o puternică furtună a cuprins întreaga lume, ni s'a împărtăşit de curând înştiinţându-ne că Augustul Rege al României Carol I a răposat.

Stravechea biserică a Antiohiei din această lature răsăriteană ştie ce mare neno-

ἡλίκη ἡ ἐν δυσχειμέροις στιγμαῖς, ὅτε δεξιαὶ ἐπὶ τοὺς οἴακας τίθενται χεῖρες, τὸ εὐσεβὲς Ῥουμανικὸν ἔθνος ἔπληξε συμφορά διὰ τῆς ἀνηκέστου ἀπωλείας τοῦ γεραροῦ Μονάρχου αὐτοῦ Καρόλου, ὅς θεόθεν δαψιλῶν τῶν εὐλογιῶν εἰληχώς καὶ ἐπὶ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ οἰκείου λαοῦ πεποιθώς νέαν διέταμε κέλευθον ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ὁμοδόξου καὶ εὐσεβοῦς Ῥουμανικοῦ λαοῦ, οὐ σμικράν προκατεργασάμενος ὁδὸν εἰς ὀρθοδοξίας θριάμβους ἐν τῇ ἐγγύς Ἀνατολῇ, ἅτινα πάντα ἀξίως συνειδυῖα ἡ καθ' Ἡμᾶς Ἐκκλησία τῷ ἀοιδίμῳ Βασιλεῖ ἐν ἀκραιφνεῖ πνεύματι φιλαδελφίας καὶ χριστιανικῆς κοινωνίας τοῦ πένθους τῆς ἀδελφῆς ὁμοδόξου χώρας κοινωνοῦσα ἐν συλλυπητηρίοις αὐδαῖς προσφθέγγεται τῇ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ Ῥουμανίας τὴν ἑαυτῆς ψυχικὴν ὀδύνην ἐπὶ τῷ θανάτου τοῦ καὶ αὐτῇ συμπαθοῦς τρισμακαρίστου Ἄνακτος.

Ταῦτα δὲ τῇ Σεβασμιοποθήτῳ Αὐτῆς Πανιερότητι γράφοντες ἀδελφικῶς ἐντελλόμεθα ὑποβαλεῖν τὰ ἀπό βάθους καρδίας συλλυπητήρια τῆς Ἡμῶν Μετριότητος ὡς καὶ τῆς καθ' Ἡμᾶς Ἐκκλησίας τῇ κατωδύνως πενθούσῃ Σεπτῇ Ἀνάσσῃ Ἐλισάβετ, ἧς ἐπὶ τὴν ἐστεμμένην Κορυφὴν καὶ τὴν ἐνθέῳ μούσῃ φερομένην καρδίαν πλούσιον καταπεμφθῆναι τὸ ἔλεος καὶ πολ-

rocire a izbit, în grozave clipe, când mâini iscusite trebuesc la cârmă, pe binecredinciosul popor românesc prin ireparabila pierdere a veneratului său monarh Carol, care dela Dumnezeu dobândind bogate binecuvântări și sprijinindu-se pe credința și devotamentul poporului său, a croit o nouă cale în viața binecredinciosului popor românesc și a contribuit foarte mult la triumful Ortodoxiei în Răsăritul apropiat. Biserica noastră știind bine toate acestea și în duhul curat al iubirei de frate și al tovărășiei creștinești luând parte la jalea țărei surori prin aceeaș credință, în cuvinte de condoleanță împărtășește bisericii surori a României durerea sa sufletească, pentru moartea prea-fericitului Suveran, așà de scump și Bisericii noastre.

Scriind acestea I. P. S. Voastre, frățește Vă rugăm să arătați jalnicei Auguste Regine Elisaveta, Celei copleșite de durere, condoleanțele cele mai sincere ale Smereniei Noastre și ale Bisericii noastre. Dela Dumnezeu, Impăratul Impăraților, cerem să coboare peste fruntea-I încoronată și în inima-I inspirată de muze, milă bogată și multă mângâ-

λὴν τὴν παραμυθίαν παρὰ τοῦ Ἄνακτος τῶν Ἀνάκτων, Θεοῦ ἐξαιτούμεθα, ἵν' ἕως γήρως λιπαροῦ ἐπιζῶσα κατευφράνῃ τὴν ἡγεμονικὴν Αὐτῆς καρδίαν ἐν παρακλήσει πολλῇ ἀγαμένη ὅσα ἡ μακρὰ καὶ γόνιμος τοῦ Σεπτοῦ Συζύγου Αὐτῆς ἐπετέλεσε μεγάλα καὶ γενναῖα ἔργα.

ere, ca până la adânci bătrâneţe să'şi aline durerile inimei, privind la măreţele fapte săvârşite în lunga şi rodnica domnie a Augustului Ei Soţ.

Οὐ μὴν οὐδ' ὑπὲρ τοῦ νέου καὶ σεπτοῦ Ἡγεμόνος ὑστερούμεθα θερμὰς ἀναφέρειν τὰς ἱκεσίας ὅλῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ εὐχόμενοι τῷ Παντάνακτι Θεῷ σκέπειν Αὐτὸν καὶ φρουρεῖν τῇ κραταιᾷ Αὐτοῦ χειρὶ καὶ ὅλως κατευοδώσῃ τὰ διαβήματα Αὐτοῦ πρὸς τὴν κατ' ἄμφω εὐημερίαν τοῦ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου Ῥουμανικοῦ λαοῦ.

Iar pentru noul şi Augustul Rege, ne grăbim să înălţăm rugăciuni fierbinţi din tot sufletul şi cugetul, rugând pe Dumnezeu, Impăratul a toate, să'L acopere, să'L păzească cu puternica lui mână şi să'I îndrumeze paşii spre propăşirea morală şi materială a binecredinciosului popor român ortodox.

Εἶτ' ἐπὶ πᾶσι τῇ Σεβασμιωτάτῃ Ὑμῶν Πανιερότητι τόν ἀδελφικὸν ἐν χριστῷ απονέμοντες ἀσπασμόυ ἐξαιτούμεθα Αὐτῇ τὰ ἔτη ὡς πλεῖστα, εἰρηνικὰ καὶ πανευφρόσυνα.

Pe lângă acestea, trimetem I. P. S. Voastre frăţească sărutare în Hristos şi Vă dorim ani mulţi, paşnici şi fericiţi.

Ἀ'ριθ 1753

Ἐν Δαμασκῷ απιδ' Ὀκτωβρίου ιδ'

Damasc, în 1914, Octomvrie 14.
No. 1753

Τῆς λίαν περισπουδάστου Ἡμῖν Αὐτῆς Σεβασμιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος.

Al I. P. S. Voastre iubitor frate în Hristos şi cu totul devotat,

† Ὁ Ἀντιοχείας Γρηγόριος.

† Al Antiohiei Grigorios.

pecetea in tuş albastru a Patriarhiei cu inscripţia: Γρ. Ap. Petru şi ος πβ Pavel ţin o χς biserică: jos cheile. χς 1906.

SFÂNTUL SINOD
No. 217.—22 Decembrie 1914.

Inalt Prea Sfinţite şi întru Domnul Nostru Iisus Hristos prea iubite şi împreună liturgisitor, Prea Fericite Patriarh al Antohiei D. D. Grigorie.

Cu multă mulţumire sufletească am primit adresa I. P. S. Voastre de la 14 Octombrie 1914, dată din Damasc cu No. 1753, prin care Ne împărtăşiţi marea părere de rău şi durerea ce aţi simţit la auzul năpraznicei veşti despre trecerea către Domnul a fericitului întru pomenire Marelui nostru Rege Carol I, veste despre care prea bine şi cu adevărat ziceţi c'a cuprins întreaga lume ca o puternică furtună şi de pe urma cărei pierderi, noi Românii am rămas cei dintâi şi cel mai mult dezolaţi.— In acelaş timp ne mângâem că Prea Fericirea Voastră, Căpetenia străvechei Biserici a Antiohiei din acea lature răsăriteană, ştie cât de mare a fost şi este pentru noi pierderea Marelui nostru Rege Carol I în grozavele clipe, în care, la cârmă, trebue mâini iscusite, cum erau ale răposatului Rege, care de la Dumnezeu dobândise bogate binecuvântări şi sprijinit pe credinţa şi devotamentul poporului român, a contribuit neîncetat la triumful Ortodoxiei în răsăritul apropiat.

Partea ce luaţi Inalt Prea Sfinţia Voastră dimpreună cu întreaga Biserică de acolo, la jalea României, soră cu Sfânta Biserică Antiohiană prin aceiaşi credinţă, este dovada că acea Sfântă Biserică, care a cunoscut în timpuri credinţa şi mărinimia Domnilor Ţărei Româneşti, îşi aminteşte de Ţara şi Biserica Română şi în Duhul curat al iubirei frăţeşti şi a armoniei creştineşti, cu acest prilej dureros pentru noi şi Ţara noastră, ne împărtăşeşte durerea sa sufletească pentru moartea Prea Înălţatului Suveran aşà de scump şi Bisericii Patriarhale dela Antiohia.

Totodată comunicăm Prea Fericirei Voastre că am prezentat personal mult întristatei Regine Elisaveta, condoleanţele ce aţi trimis prin Smerenia Noastră, atât din partea I. P. S. Voastre, cât şi a Bisericii de acolo, şi rugăciunile ce faceţi, ca de la Dumnezeu, Împăratul Împăraţilor, să se coboare peste fruntea'I încoronată şi în

inima'I inspirată de muze, milă bogată şi multă mângâere, ca până la adânci bătrâneţe să'şi aline durerile inimii, privind la măreţele fapte săvârşite în lunga şi rodnica domnie a Augustului ei Soţ.

De asemenea tot personal am prezentat şi Majestăţei Sale, Noului şi Augustului nostru Rege Ferdinand I, felicitările trimise de Prea Fericirea Voastră, arătându'I rugăciunile ferbinţi ce înălţaţi din tot sufletul şi din tot cugetul, implorând pe Dumnezeu să'L acopere pe Majestatea Sa, să'L păzească cu puternica Lui mână şi să'I îndrumeze paşii spre propăşirea morală şi materială a binecredinciosului popor român orthodox.

Mulţumind cu toată recunoştinţa, pentru toate cele bine gândite şi atât de frumos exprimate, atât ca condoleanţe pentru marea şi ireparabila pierdere ce am suferit prin trecerea către Domnul a fericitului întru pomenire Carol I, cât şi ca urări pentru prea iubitul nostru, Noul Rege Ferdinand I, împărtăşim Prea Fericirei Voastre mulţumiri din partea Majestăţei Sale Reginei Elisaveta, şi din a Majestăţei Sale Regelui Ferdinand I, cari profund mişcaţi de condoleanţele şi urările ce trimiteţi din orientul îndepărtat, anume Ne-a cerut ca să Vă comunicăm Regalele mulţumiri, primind şi de la Noi felicitări cu ocaziunea Sfintelor Sărbători ale Naşterei Domnului şi noul an 1915, cum şi frăţeşti sărutări, cu dorinţe ca să auzim de bine întru mulţi ani şi pentru binele Bisericii Antiohiene.

Al Prea Fericirei Voastre, întru Hristos Domnul, frate şi împreună liturghisitor, cu smerenie şi devotament.

† **Konon** *Mitropolit Primat.*

Paza de unile rătăciri contimporane.

II.

Necesitatea și folosul cultului public.

Când Dumnezeu a poruncit lui Moisi zicând: «*Spune fiilor lui Israil, să-mi facă mie altar, ca eu să locuesc în mijlocul lor, după toate câte iți voi arătà, chipul locașului și chipul tuturor vaselor lui*»... (Eșire 25, 1—9), de bună seamă, și e în judecata fiecărui om, că acest altar așezat întâi în Cortul Mărturiei, apoi în templul lui Solomon; și care și astăzi în biserica creștină se înalță întru cinstea și lauda Ziditorului făpturii, pentru nevoile oamenilor, cum și pentru strânsa lor legătură cu Dumnezeu, nu poate fi așezat sau închipuit în orice loc dictat de capriciu, nici sub acoperemintele felurite lor secte sau asociațiuni speculatoare raționaliste și de interes josnic materialist; ci într'un loc ales, anume hotărît și sfințit în chip deosebit.

Când Dumnezeu prin sluga sa Moisi a deosebit pre una din cele douăsprezece seminții ale lui Israil, pre leviți, spre slujba casii sale, și a sfințit pre Aron și fiii săi,—adică preoții—ca să steà înaintea scaunului slavei sale, aducând rugăciuni și jertfe pentru ei și pentru popor, destul de clar a arătat cum că slujba dumnezeească nu este ca ori

ce funcțiune de rând, nici ca o profesiune sau ocupațiune mercenară, ci o slujire mai înaltă, deosebită de toate indeletnicirile omenești; iar preoția este o chemare sfântă, o alegere specială a lui Dumnezeu, care își revarsă darurile sale numai prin organele prin cari binevoește, și numai după privirile sale, nn după mărginitele și uneori chiar întunecatele priviri ale oamenilor.

Din începutul lor dar, altarul și preoția au așăzare dumnezeească pre pământ, și de aceea nu orice casă se poate numì casa lui Dumnezeu, precum nu oricare individ se poate improvizà mijlocitor, împreună lucrător al tainilor și împărtășitor al darurilor dumnezeești. Trebue să se știe apoi că nu cultul particular, ci cel public întreține mai bine viața religioasă în omenire.

*

Este o mare deosebire între cultul particular și cultul public, pe care creștinii îl săvârșesc la zile și ceasuri anumite. Pentru cel dintâi nu e trebuință de un alt îndemn decât acela al inspirațiunii proprii. Nevoea ce simte fiecare în momente de plăcere sau de durere de a aduce Părintelui ceresc mulțămirile sau rugăciunile sale, face de prisos orice pompă exterioară. In mica locuință sau pe culmea unui munte, pe patul destinat odihnii de noapte sau în fața frumuseților naturii, pretutindeni găsesc un templu, când bucuria sau întristarea, o cetire edificătoare, un eveniment însemnat, rechiamă sufletul meu la reculegere și la rugăciune. Cultul public din contra este independent de *dispozițiunile și de trebuințele noastre de moment*. Când ziua de sărbătoare sosește, când ceasul sună, atunci și clopotele răsună în văzduh, ușile bisericilor se deschid, poporul aleargă să se prostearnă la picioarele altarului. Atunci și noi ne amestecăm în acest concert de închinare. Și pentru ce aceasta? Iată răspunsul:

Intâmplări casnice, noutăţi neaşteptate, distrageri de totelul cuprinzându-ne sufletul, rare ori putem fi în stare de a ne concentrà gândirile într'o pioasă meditare. De aici trebuinţa ca cultul exterior să ne rădice, să ne sprijinească în lipsurile şi slăbiciunile noastre, să ne umple de veneraţiune, să ne înalţe sufletul, să ne stăpânească atenţiunea. Trebue ca obiectele cari ne înconjoară, solemnităţile cari grăesc ochilor, să nu ne rămâe indiferente, ci să devie îndemnuri ale cucerniciei noastre. Ce este oare închinarea lui Dumnezeu fară căldură, fără osârdia sufletului? Putem noi oare să ne atingem scopul, neglijând mijloacele de a ajunge la el?...

Nu trebue să perdem niciodată din vedere că noi aparţinem speciei omeneşti, şi că înrîurirea simţurilor asupra sufletului nu este mai mică decât înrîurirea sufletului asupra simţurilor. A unì mânile sau ale pune la pept, a plecà genunchii în vremea rugăciunii, nu este o datorie religioasă, dar este un mijloc de a prevenì distragerea, de a ne amintì sfinţenia actului şi a ne arătà pătrunderea smereniei noastre înaintea Celui Preaînalt. Dumnezeu este pretutindeni, în profunzimile adâncului, ca şi în înălţimile văzduhului; totuşi sufletul nostru se simte oarecum mai apropiat de tronul lui Dumnezeu când, în vremea rugăciunilor, ne râdicăm privirile spre înălţime, spre cer.

*

Convinşi fiind de necesitatea cultului public, să credem că e de trebuinţă de asemenea a-i dà o demnitate, o solemnitate capabilă de a impune meditarea şi de a aţâţà râvna pietăţii, în momentele şi în împrejurările în cari noi ne simţim mai puţin dispuşi a ne ocupà de interesele cele mai mari şi mai sfinte din viaţa noastră. Fără îndoială, nici înălţimea, nici slava lui Dumnezeu nu au nevoe de templele noastre, ori cât de impunătoare şi mă-

rețe ar fi ele, nici de ceremoniile noastre pompoase. Nici un edificiu, cât de mare, cât de vast ar fi, nu poate să cuprindă pre un Dumnezeu de față pretutindeni, nemărginit. Nici o strălucire pământească, cum nici un organ omenesc bine răsunător, nu ar puteà să cinstească, nici să prea înalțe cum se cade pre Acela a cărui strălucire este orbitoare și a cărui glas puternic a făcut să iasă din nimic toată întinderea și mulțimea lumilor. Dar când inima noastră este viu pătrunsă de respect, ea simte neapărată nevoe de a se exprimà prin semne simțibile, cari, la rândul lor, dau o nouă vigoare sentimentului. Dumnezeu aude rugăciunea tăcută a gândirii, cu toate acestea nu putem să ne abținem de a ne adresà lui prin cuvinte și a-l rugà, cum și a-l lăudà prin sunetul glasului nostru. Nu în Dumnezeu trebue să căutăm motivul ori justificarea acestor temple, a acestor altare, a acestor cântări, a acestor rugăciuni. Ce am puteà noi să ne închipuim, să zicem, ce lucru am puteà să-i oferim, care să fie vrednic de dânsul și care să nu fie un dar al bunătății Sale? Pentru noi s'a instituit acest cult, pentru a ne face mai religioși, mai curați, mai sfinți, mai apropiați și mai asămănători lui Dumnezeu. Precum trupul este razimul, și simțurile sunt organele sufletului; așà Biserica și ceremoniile sale sunt stâlpii religiunii.

*

Rațiunea și simțimântul se contopesc în sufletul pe care îl pătrunde puterea credinții. Creștinismul nu este nici o rece speculațiune a rațiunii, o filosofie vagă, sau un sistem de prudență și de morală, nici imaginațiunea unui vis, nici un joc al sensibilității exaltate. Religiunea creștină este armonia puterilor omenești puse în acord perfect, este focul care încălzește sufletul omului. Precum adevărul este idealul pe care rațiunea se străduește să-l realizeze, tot așà

frumosul este idealul sentimentului. Religiunea aşà dar trebue să unească împreună adevărul şi frumosul, şi biserica să reflecteze icoana acestei uniri, a accstei sfinţenii lăuntrice, a acestui altar al sufletului. Templul şi solemnităţile cultului trebue să poarte pecetea adevărului simţibil cum şi a frumuseţii minţii omeneşti. Cel mai nobil triumf al frumoaselor arte este de a dà aripi sufletului spre a se înălţà mai presus de simţuri, şi farmecul lor nu este mai vrednic de admirare decât când servesc de cortegiu religiunii.

Arhitectura unei biserici care'şi ţine turlele cu bolţile sale în văzduh, este de ajuns să ne umple sufletul de un sfânt fior. Când intrăm într'o biserică în care privirile noastre întâlnesc ca într'un tablou un popor prosternat la pământ, priveliştea aceasta ne îndeamnă, ne duce la închinare şi pe noi, şi despărţindu-ne de sgomotul şi de agitaţiunile vieţei ordinare, ne simţim ca şi cum am fi la intrarea într'o altă lume. Când pre lângă arhitectură, pictura se uneşte şi ea spre a ne umpleà de sentimente religioase; când chipurile şi tablourile cari grăeşc simţurilor noastre un grai sublim ne reamintesc ceeace este mai înalt, în lumea sufletelor, atunci puterea tainică a tot ce ne înconjoară ne poartă fără să voim gândirile noastre spre slava cea necuprinsă a lui Dumnezeu.

Inrâurirea cântului este încă şi mai puternică. Rari oameni se întâlnesc cu totul nesimţitori la farmecele sale. Acele minunate sunete, ale căror acorduri variate produc pe rând bucuria, meditarea, transportul, melancolia, sunt un grai tainic pe cari simţimântul îl adresază sufletului. Ele evoacă, din întunecimile adânci ale trecutului, suvenirurí cari ne uimesc; ele ne umplu, pentru viitorul pe care nu-l putem pătrunde, de nădejdi şi de presimţiminte. Din vremile cele mai vechi muzica a fost una din părţile esenţiale ale cultului public. Astăzi încă psalmii sunt cântaţi

în toate țările din lume. Cântecele solemne și impunătoare ale bisericii ar fi deajuns numai ele pentru a silì un spirit distrat a se reculege, și pentru a-l readuce, de la gândiri deșerte, la meditațiuni religioase.

*

Este drept că unele lipsuri ce se observă, fie din neluarea aminte a slujitorilor altarului, fie din răceala credincioșilor, pogoară foarte mult demnitatea și micșorează frumuseța și măreția cultului public. Dar cea mai simțită dintre toate lipsurile este puținul interes ce pun mare parte dintre creștinii vremurilor noastre în cuviința celebrării omagiilor aduse de ei Atotputernicului Dumnezeu, atât la sărbători cât și la solemnități ocazionale. Acesta este un efect al egoismului și materialismului din veacul în care trăim. Când însă cultul public este celebrat într'un chip vrednic de scopul său, nimeni nu poate să fie un moment în îndoială asupra necesității și folosului lui întru întărirea credinții și alimentarea pietății, nu numai în oamenii de rând, dar și în cei mai luminați oameni, *cari, bine înțeles, își dau osteneala să cunoască cum se cuvine inima omenească.*

Necesitatea de a întreține simțimântul religios este tot așà de adânc întipărită în firea omenească, ca și necesitatea întreținerii vieții. In serviciile bisericești publice se înviorează și se întărește acest simțimânt. Privind însă la oamenii și lucrurile de astăzi, o mâhnire adâncă ne cuprinde, atât pentru scăderea simțului religios, cât și pentru o totală neîngrijire din partea multora pentru buna cuviința casei Domnului.

In orașe și în sate, înaintașii noștri, începând chiar din cele dintăi timpuri ale creștinătății, își făceau locuințe modeste pentru ei; dar bisericile lor se înălțau mărețe, mai presus de toate locuințele, ca și cum ar fi voit să arate

tuturor privirilor, că omul nu este nimic, Dumnezeu este totul. Modestia și simplicitatea erau singurile podoabe ale caselor lor. Dar locașurile închinate lui Dumnezeu se rădicau cu pompă și încet, adeseori chiar vreme de mai mulți ani, ca să steà martor, ale pietății lor în cursul veacurilor. Astăzi încă admirăm în unile localități străine și în ale noastre, arhitectura impunătoare a vechilor biserici cu podoaba lor artistică, tainica întunecime a gangurilor, șirurile de stâlpi uriași, arcurile atârnate, bolțile îndrăznețe, turlele și clopotnițile, unile mai sus decât altele. La această priveliște, un sfânt fior ne cuprinde, sufletul nostru se simte mai apropiat de puterea nevăzută, căreia aceste monumente îi sunt închinate. Dacă ne urcăm și mai sus de vechimea creștină, un asemenea respect pentru Dumnezeire se vede întipărit și la alte religiuni în măreția templelor și altarelor. Istoria și poezia păgână au sărbătorit splendoarea templului din Efes. Iar în religiunea monoteistă, templul lui Solomon a făcut admirațiunea tuturor popoarelor din orient.

*

Vremurile s'au schimbat. Noi stăm în clădiri mărețe și în palate, iar bisericile sunt neglijate, afară doar numai de unile a căror strălucire și-o datoresc veacurilor trecute. Câte case de țară frumoase, câte vile,—cum se mai zic ele în graiul de astăzi,—strălucesc în apropierea orașelor și prin sate, *câte clădiri cu multe încăperi înlocuesc astăzi multe colibe și bordee, pe câtă vreme atâtea biserici, unile chiar cu trecut istoric, sunt goale și neîngrijite, ba unile sunt lăsate în părăsire și uitare!* Nu este nici o îndoială că degradarea multor monumente publice și mai ales religioase, și luxul crescând al clădirilor particulare, sunt un simptom al progreselor egoismului, cum și a slăbirii interesului și devotamentului ce inspiră altă dată râvna pentru

serviciul obştesc și religios. In multe oraşe și sate aspectul unor biserici rău întreţinute şi chiar dărăpănate, arată că poporul şi cei deaproape conducători ai săi au devenit mai puţin simţitori pentru tot ce poate să le inobileze inima şi să le întreţie religiozitatea.

Găsind un teren priincios dar, duşmanii seculari ai religiunii şi naţionalităţii noastre, nu e de mirare să-i vedem în vremurile de acum mai încurajaţi şi mai cu îndrăzneală săpând la temelie, și căutând să distrugă tot ce constitue puterea de viaţă a unui popor ca al nostru. Unii se silesc în tot chipul să scoată din suflete credinţa, iar alţii, prin propagande şi înfiinţări de societăţi cu scopuri subversive, importând și rătăciri străine, lucrează din toate puterile lor la desfiinţarea formelor cultului şi mai ales acelor ce contribue la ordinea de stat, începând cu descreditarea preoţilor și părăsirea de tot a bisericii, ca să poată ajunge mai siguri și cât mai curând la o desorganizare socială desăvârșită. Sunt oameni cari nu pot să trăiască pre pământ între alţi oameni, decât speculând, corupând și desorganizând. Socotelile lor însă sunt în afară și cu totul departe de socotelile lui Dumnezeu, care în nemărginita sa bunătate și îndelunga sa răbdare îi îngădue până la sfârșit, precum pentru îndreptarea unora, așà și pentru perderea vecinică a stăruitorilor în rău. Acì este locul să ne amintim de pilda Mântuitorului cu seminţele și neghinele. «*Asemenea*, zice, *este împărăţia cerurilor omului care a sămănat sămânţă bună în ţarina sa; iar dormind oamenii, a venit vrăjmașul și a sămănat neghină între grâu și s'a dus*». Math. 13. 24. Iisus Hristos a sămănat sămânţă bună în această ţarină care este lumea, dar vrăjmașul împărăţiei lui Dumnezeu pre pământ samănă zizanii între fiii acestei împărăţii. Și acest vrăjmaş urîtor de Dumnezeu și de oameni, cum și protivnic a tot binele, amăgind pe mulţi oameni, cari prin nebăgare de seamă cad în cursele lui,

el îi face organe și unelte de sminteală în omenire. Prin ei făurește el diferite sisteme de învățătură materialistă, începând dela păgânătatea idololatră și până la anarhismul din vremurile noastre. Prin ei introduce el rătăciri și ridică diferite secte în sinul Bisericii creștine, începând cu arienii și ajungând la multele și feluritele erezii de astăzi, între cari și adventiștii, o neghină, pe care a aruncat-o și în ogorul bisericii noastre, transportând-o din locuri depărtate.

*

Biserica creștină turburată de cel rău dela începutul ei chiar, este și astăzi turburată, și va fi până la sfârșitul lumii; și aceasta prin îngăduirea lui Dumnezeu, ale cărui adânci sfaturi sunt nepătrunse de mintea omenească. Biserica creștină însă, cu toate atacurile ce i se dau, va rămâne în veci neclătită, căci e zidită pe temelie tare, așà că *«porțile iadului nu o vor birui pre ea»*. Mat. 16, 18. Este însuși Mântuitorul care a rostit aceste cuvinte, proorocind despre biserica sa cea sfântă; este Iisus Hristos capul cel nevăzut al ei, cârmuitorul iscusit, apărătorul și sprijinitorul ei cel nebiruit. Toți aceia dar, cari se încearcă să lupte contra bisericii creștine, luptă contra Capului ei. In cele din urmă însă ei se vor găsì în fața dreptății sale, doborâți numai de strălucirea privirii lui și luându-și osânda nedreptății și a necinstirii lor. El este răbdător și îndelunga sa răbdare este o urmare a nemărginitei sale bunătăți, căci *nu voește moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă păcătosul dela calea sa și să fie viu.* De aceea nu perde și mai adeseori nu pedepsește îndată, ci așteaptă cu o sfântă îngăduire, ca toți cei abătuți, toți rătăciții, necredincioșii și nelegiuiții, *să se întoarcă și la cunoștința adevărului să vie.* «*Nu plivițì neghinele*, le zice stăpânul servitorilor săi, *ca să nu rupeți împreună cu ele și grâul. Lăsați să crească*

amândouă împreună până la seceriș, și la vremea secerișului voiu zice secerătorilor: pliviți întăi neghinele și le legați snopi ca să le ardem pre dânsele, iar grâul îl adunați în grânarul meu». Mat. 13, 29—30. In lume trăesc și buni și răi și Dumnezeu răsare soarele său preste unii și preste alții, și plouă în acelaș timp preste cei drepți și preste cei nedrepți. Potrivit acestor căi și lucrări dumnezeești, Biserica primește și ea în sânul ei pre toți oamenii, și tuturor le împărtășește învățăturile evanghelice și mijloacele de mântuire prin sfintele taine, cum și ierurgiile orânduite de sfinții părinți. Acei ce ascultă de povețele bisericii și se supun orânduelilor ei, aplicându le în viața lor practică, vor primì la judecata cea de apoi răsplată bună, adică viață vecinică; iar cei ce nu ascultă de biserică, vor fi pedepsiți cu munca vecinică. In așà chip chiar explică Mântuitorul pilda neghinelor, după rugămintea ucenicilor săi: «*Secerișul este sfârșitul veacului*, le zice El, *iar secerătorii sunt îngerii. Deci cum se adună neghinele și se ard în foc, așà va fi la sfârșitul veacului acestuia. Va trimite Fiul Omului pre îngerii săi și vor adunà dintru împărăția lui pre toate smintelele și pre cei ce fac fără de lege, și-i vor aruncà pre ei în cuptorul cel de foc; acolo va fi plânsul și scârșnirea dinților. Atunci drepții vor strălucì ca soarele întru împărăția Tatălui lor.*» Mat. 13, 39—43.

***

Credința mărturisită, cucernicia exprimată în chip solemn, întrunește într'un templu și în fața lui Dumnezeu pe credincioșii cari iau parte la aceiași sărbătoare. Ei simțesc atunci mai viu că sunt fiii aceluiaș Părinte, că sunt frați chemați a trăì și a murì, sprijinindu-se unii pre alții. Numai această gândire apropie și unește pre cei ce erau despărțiți, insuflă încredere între cei ce nu se cunosc, și face să se nască simțiminte binevoitoare între cei indiferenți.

Adunându-se în biserică, comunitatea creştinilor formează o mare familie, ai cărei membri trebue să împărţiască împreună bunurile şi nevoile vieţii. Omul de jos trebue să cugete că trăeşte pentru cel de sus, bogatul să se gândească că trăeşte pentru cel sărac, că nevoile comune îi uncsc pre toţi pentru totdeauna; şi în fine că, mai curând ori mai târziu, ei trebue să se întovărăşască unii pre alţii pe drumul mormântului.

Asemenea cugetări strâng legăturile inimilor şi dau slujbei unei sărbători un caracter mai intim, mai nobil, mai sfânt. Slujba religioasă în biserică este ca o suflare cerească care inviorează viaţa pământenilor, aşà precum faţa unui om se luminează, străluceşte prin emoţiunile unui suflet iubitor şi virtuos.

Cei ce sunt adevăraţi creştini, adevăraţi ucenici ai Domnului, să-şi sfinţiască bucuria sărbătorilor prin credinţă cucernică exprimată în cultul public. *Să râdice mânile spre cele sfinte*. Ps. 134. *Să deschidă porţile dreptăţii, să între prin ele, şi să laude pre Domnul în curţile casei lui, înaintea întregului popor*, Ps. 116 şi 118, cântând împreună cu slujitorii altarului cântarea de mărire: «*Lăudaţi pre Domnul, cel ce întru smerenia noastră îşi aduce aminte de noi.... Cântaţi Domnului Cel ce locueşte în Sion... In Biserici binecuvântaţi pe Dumnezeu.*» Psalm. 9, 68 şi 136.

† Teofil M. Ploeşteanu

DOCTRINA MANTUITORULUI

(Urmare la No. de pe Noembrie 1914).

In strânsă legătură cu învăţătura despre Dumnezeu Tatăl stă şi *învăţătura despre Fiul lui Dumnezeu*, *Fiul Omului şi Fiul lui David*, cele trei nume ce-şi dă Mântuitorul însuş, sau pe cari i-le dau ucenicii şi poporul.

Numele de *Fiul lui Dumnezeu* dat sieşi de Mântuitorul însuş se întâlneşte mai rar în sinoptici şi mai des în Ioan. Foarte adesea-l aflăm însă în gura altora, dat de alţii Mântuitorului. Astfel la botez şi la schimbarea la faţă, Tatăl ceresc îl numeşte «*Fiul său cel iubit*», apoi Satan, când îl ispiteşte în pustie, demonii din cei demonizaţi din ţinutul Gadarenilor, călătorii din corabie când El a potolit furtuna, Petru în celebra sa mărturisire din apropiere de Cezareea lui Filip, marele preot la judecată şi cei cari-l huliau şi batjocoriau când erà răstignit îi zic «*Fiul lui Dumnezeu*». Intrebuinţarea acestui nume atât de des e o dovadă că erà cunoscut şi uzitat în poporul iudeu şi că deci a existat şi în Vechiul Testament şi dacă cercetăm lucrurile mai de aproape, vedem că într'adevăr în Vechiul Testament se da numele de «Fiu (resp. fii) al lui Dumnezeu» îngerilor,[1] regilor,[2] judecătorilor,[3] poporului Israel[4])

[1]) Geneză, VI, 2; Iob I, 6; II, 1.
[2]) Psalmul II, 7; LXXXIX, 28; II Samuel VII, 14.
[3]) Psalmul LXXXII, 6.
[4]) Exod IV, 22; Ozea XI, 1.

şi chiar Israeliţilor în chip individual.[1]) Ingerii, regii, judecătorii şi autorităţile îngenere se numesc fiii lui Dumnezeu, pentrucă ei înfăţişează pe Dumnezeu, au primit dela el putere de a stăpâni pe oameni, a-i învăţă şi conduce pe calea cea dreaptă, iar Israel şi Israeliţii poartă acest nume întrucât sunt aleşii lui Dumnezeu dintre toate celelalte neamuri.

Intr'unul sau altul din aceste înţelesuri numesc desigur mulţi pe Iisus «Fiul lui Dumnezeu» şi în acelaş înţeles moral numeşte Iisus însuş «fii ai lui Dumnezeu» pe făcătorii de pace, pe toţi câţi fac voia Tatălui ceresc şi pe oameni îngenere, când le zice: «*Fiţi desăvârşiţi, precum este Tatăl vostru cel din ceruri*» sau când îi învaţă să se roage: «*Tatăl nostru*». Când este însă vorba de sine, El dă acestui nume un înţeles cutotul diferit. El întrebuinţează foarte adesea expresiunile «Tatăl vostru» şi «Tatăl meu», dar niciodată nu zice «Tatăl nostru», adică al său şi al ucenicilor sau al acelora către cari se adresează sau cu cari vorbeşte, deşi Dumnezeu e Tată şi al său şi al lor. Nu zice «Tatăl nostru», pentrucă are conştiinţa că raportul religios şi moral în care El stă cu Dumnezeu-Tatăl e cutotul altul decât al oricărui om, pentrucă ştie că El singur este Fiu adevărat din fiinţa sau substanţa Tatălui.

Fii ai lui Dumnezeu, în înţelesul de creaturi ale sale, sunt toţi oamenii, iar în înţelesul de plăcuţi ai lui sunt iarăş mulţi, dar Fiu adevărat al lui Dumnezeu nu e decât El. Deaceea poate zice El: «*Cine mă vede pe mine, vede pe Tatăl.*»[2]) «*Toate câte are Tatăl ale mele sunt,*»[3]) «*Eu şi Tatăl una suntem.*»[4]) Tot pentru acest cuvânt, El spune părinţilor săi trupeşti încă dela vârsta de 12 ani, când fu

[1]) Deuteronom XIV, 1; Ozea I, 10.
[2]) Ioan XIV, 9.
[3]) Idem XVI, 15.
[4]) Idem X, 30.

aflat în templu discutând cu învăţătorii de lege, că *trebue să fie în casa Tatălui său*[1]) şi nu mustră pe Natanael şi pe Petru când îi spuseră în faţă că El este «*Hristos, Fiul lui Dumnezeu.*»[2]) Mai mult chiar: El se întemeiază pe faptele minunate ce săvârşià, ca să dovedească Iudeilor că este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu,[3]) se descopere ca atare orbului din naştere[4]) şi răspunde afirmativ la întrebarea, întărită cu jurământ, a marelui preot, dacă El este Fiul lui Dumnezeu[5]).

Pecând dar poporul şi poate chiar şi ucenicii numesc pe Iisus «Fiul lui Dumnezeu» numai în sens impropriu, sau în sens moral, ori ca un titlu mai mult care i-se cuvenià lui ca Mesia, El îşi dă acest nume în conştiinţa deplină că e Fiu adevărat al lui Dumnezeu, unicul Fiu al Tatălui=μονογενὴς υἱός[6]).

Strâns legată şi nedespărţită de această conştiinţă şi izvor al ei este conştiinţa că El—Mântuitorul—îşi are origina din veci din Tatăl. Astfel, când este somat să plătească darea care se percepeà dela orice Iudeu pentru templu, Iisus invoacă pentru scutirea sa faptul că este Fiu al lui Dumnezeu, căruia erà închinat templul şi după cum regii pământului nu iau dări dela fli, ci dela streini, tot astfel şi Dumnezeu, ca stăpân absolut al templului, nu cere dajdie dela El.[7]) Altădată, discutând cu fariseii chestiunea, al cui fiu este Hristos sau Mesia şi ei răspunzând că e al lui David, El le opune însăşi cuvintele lui David din psalmul LXXI, 6; «*Zis-a Domnul Domnului meu: Şezi deadreapta mea până ce voiu pune pe vrăjmaşii tăi aşter-*

---

[1]) Luca II, 49.
[2]) Ioan I, 49; Mateiu XVI, 16.
[3]) Idem X, 37.
[4]) Idem IX, 35.
[5]) Mateiu XXVI, 63—64; Marcu XIV, 61—62, Luca XXII, 70.
[6]) Ioan I, 18.
[7]) Mateiu XVII, 24—26.

nut picioarelor tale» şi-i întreabă: «*Deci dacă David îl numeşte Domn, cum este fiul lui?*»[1]) Cu aceasta vrea El să demonstreze că este Fiul lui Dumnezeu şi că precum oricine poartă numele de «Fiu al lui David» trebue să se tragă din neamul lui David, totasfel şi El, dacă se numeşte «Fiul lui Dumnezeu», se trage din Dumnezeu. In Evanghelia lui Ioan se arată aceasta şi mai limpede. Primul loc în care o găsim este cuvântarea din Capernaum despre pâinea vieţii şi despre mâncarea şi băutura trupului şi sângelui lui Hristos. In discuţiunea urmată după această cuvântare, Mântuitorul întreabă pe adversarii săi. «*Vă scandalizează aceasta? Dar, dacă veţi vedeà pe Fiul Omului, suindu-se unde erà mai nainte?*»[2]) Că locul unde Iisus a fost mai nainte e cerul, o spune cu alt prilej, zicând: «*Nimeni nu s'a suit în cer decât numai cel care s'a pogorît din cer, Fiul Omului, care este în cer.*»[3]) Că amândouă aceste locuri pot fi o repetire sau reînprospătare a ideei din Daniel (VII, 13) se poate, dar ceeace reiese necontestat din ele e că Mântuitorul îşi atribue existenţă cerească, din veşnicie, în înţelesul propriu al cuvântului şi că nici într'un caz nu se poate admite cu teologii protestanţi îngenere[4]) că e vorba numai de existenţă în sens impropriu, de existenţă noetică, adică cum că Iisus ar fi existat din veşnicie numai în mintea lui Dumnezeu sau în planul economiei dumnezeeşti pentru mântuirea omului. Dacă existenţa la care Mântuitorul face aluzie acì nu trebue luată în sens propriu, atunci nici suirea la cer nu trebue înţeleasă ad litteram şi în acest caz şi dumnezeirea sa ar fi numai o vorbă.

Al doilea. Cuvintele cu cari încheie Domnul cuvântarea

---

[1]) Idem XXII, 42—45.
[2]) Ioan VI, 62.
[3]) Idem III, 19.
[4]) Beyschlag op. cit. pag 264 sq.

sa de lângă cutia de daruri din templu sunt o altă dovadă despre existenţa sa din veci. Acestea sună: «*Adevăr, adevăr zic vouă, mai nainte de a fi fost Avraam sunt eu.*»[1]) Aceste cuvinte, ca şi cele de mai sus, nu pot fi înţelese altfel decât verbal.

Al treilea. Două pasagii din rugăciunea sa: «*Şi acum mă preamăreşte, tu Tată, la tine însuţi, cu mărirea pe care am avut-o la tine mai nainte până a nu fi lumea*»[2]) şi «*Tată, voesc ca cei pe cari mi-i ai dat mie, să fie împreună cu mine unde sunt eu, ca să vadă mărirea pe care mi-ai dat-o, pentrucă m'ai iubit mai nainte de întemeierea lumii*»[3]),

In fine, nu mai puţin vin în sprijinul acestei idei toate acele locuri în cari Iisus se numeşte pe sine simplu «Fiu», iar pe Dumnezeu «Tată».

Din cele zise rezultă, că conştiinţa vie că Iisut este Fiul lui Dumnezeu şi deci Dumnezeu adevărat, una şi deofiinţă cu Dumnezeu-Tatăl, este izvorul şi—am puteà zice—secretul puterii sale. Find Fiu al lui Dumnezeu, puterea sa este nemărginită, pentrucă este puterea lui Dumnezeu şi tot ce face ca Mesia îşi are baza în conştiinţa acestei însuşiri. Dacă învinge ispita diavolului în pustie, dacă îndeamnă la pocăinţă şi întemeiază comunitatea celor cari cred în spusele lui, dacă se aprinde de râvnă sfântă pentru casa Tatălui său şi se separă de toţi câţi n'au primit viaţa dela Dumnezeu, dacă făgădueşte urmaşilor săi împlinirea tuturor celor ce vor cere dela Tatăl în numele său, precum şi dacă ameninţă sau mângâe şi încurajează cu aducerea aminte de judecata de apoi, cu fericirea raiului sau cu chinurile iadului etc. etc. le face, pentrucă este Fiul lui Dumnezeu, care ştie tot şi poate tot. Atot-

[1]) Ioan VIII, 58
[2]) Idem XVI, 5.
[3]) Idem XVII, 24.

ştiinţa şi atotputernicia sa le întrebuinţează el nu pentru a arătà cu emfază superioritatea sa asupra oamenilor şi a firii, ci le pune cu totul în serviciul umanităţii. Pentru aceasta este El asemănat de Evanghelistul Ioan cu lumina ce luminează în lume şi arată calea celor ce umblă în întunericul neştiinţei de Dumnezeu, iar El însuş repetă adesea că a venit în lume să mântuească pe cei pierduţi şi se compară cu păstorul cel bun, cu uşa şi calea care conduc la vieaţă, cu butucul de viţă, cu pâinea care împărtăşeşte viaţa de veci şi-şi închee viaţa pământească cu moartea pe cruce pentru mântuirea întregului neam omenesc.

Numele de «*Fiul Omului*» se întâlneşte mult mai des în Evanghelii—de 30 de ori la Mateiu, de 14 ori la Marcu, de 25 de ori la Luca şi de 12 ori la Ioan—şi nu e dat niciodată de altcineva Mântuitorului, ci e numele pe care şi-l dă El singur.

Părerile teologilor asupra semnificaţiunii acestui nume sunt diferite. Părinţii bisericeşti, atât cei din răsărit cât şi cei din apus, în marea lor majoritate, au văzut în el designarea şi accentuarea firii omeneşti a Mântuitorului.

Dintre părinţii apostolici singur *Sfântul Ignatie* întrebuinţează expresiunea «Fiul Omului» (Efeseni 20, 2). El nu lămureşte înţelesul ce-i dă, totuş din enumerarea la un loc a însuşirilor de «Fiul lui David, Fiul Omului, Fiul lui Dumnezeu» rezultă că-l numeşte «Fiul Omului» având în vedere firea omenească a finţei sale.

Ceilalţi părinţi apostolici şi mulţi dintre scriitorii şi părinţii bisericeşti vechi nu s'au folosit de această numire, probabil, din cauză că sfinţii apostoli şi contimporanii Mântuitorului îngenere n'au îndrăznit niciodată să întrebuinţeze acest nume cu care numai El singur s'a numit.

Sfântul Justin Martirul e siugurul dintre apologeţi la care întâlnim foarte des acest termen. El îl întrebuinţează

şi ca o titulatură specială a lui Mesia, dar şi cu privire la firea sa omenească: ca fiu al Mariei şi descedent al patriarhilor, (Ἰιὸν οὖν ἀνθρώπου ἑαυτὸν ἔλεγεν ἤτοι ἀπὸ τῆς γεννήσεως τῆς διὰ παρθένου, ἥτις ἦν, ὡς ἔφην, ἀπὸ τοῦ Δαβιδ καὶ Ἰακόβ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἀβραάμ γένους, ἢ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν τὸν Ἀβραὰμ πατέρα καὶ τούτων τῶν κατηριθμημένων ἐξ ὧν κατάγει ἡ Μαρὶα τὸ γένος (Dialogul cu Judeul Trifon, 100).

Heghesip pomeneşte de «Fiul Omului» ca judecător al lumii la a doua a sa venire.

Sfântul Irineu îi dă acest nume «*quoniam ex Maria.... quae et ipsa erat homo, habuit secundum hominem generationem.*»

Origen zice că Logos poartă şi numele de υἱὸς ἀνθρώπου «pentrucă a petrecut între oameni », şi înţelege sub numele de ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου pe omul unit cu Logos (*comentarii la Evanghelia lui Mateiu).* Altădată el spune că Iisus s'a numit «Fiul Omului» numai din motive pedagogice şi că nu trebue a ne gândì numai decât că ar fi avut un tată printre oameni.

Sfântul Atanasie susţine în contra lui Apolinarie, că Iisus nu se numeşte «om», ci «Fiul Omului» şi că prinurmare trebue să fie fiul unui om. Dându şi acest nume, El se numără singur între cei cari se trag din Adam. (*Contra lui Apolinarie I, 8)*

Grigore de Nisa, *Grigore de Nazianz*, *Isidor Peluziotul* şi *Ciril al Alexandriei* învaţă că Iisus se numeşte «Fiul Omului», pentrucă e fiul Mariei şi urmaşul lui Adam.

Gurădeaur socoteşte că Iisus se numeşte «Fiul Omului», pentrucă vrea să arate cu aceasta că e om adevărat, deşi El e mai mult decât om, e şi «Fiul lui Dumnezeu», (*Omilia asupra Evangheliei lui Ioan.*)

Tertulian accentuiază împotriva lui Marcion, că după cum expresiunea «Fiul lui Dumnezeu» presupune cu necesitate că Iisus are de Tată pe Dumnezeu, totastfel şi expresiunea

«Fiul Omului» postulează ca el să fie fiul unui om. Acest om nu este însă un bărbat, nu e tată, ci e mama sa Maria. (*Adversus Marcionem* IV, 10)

La fel raționează și *Sfântul Ambroziu* (De fide, IV, 32—33).

Reformatorul *Teodor Beza* a exprimat cel dintâi părerea—reluată, repetată și sprijinită pe noi cercetări linguistice de teologi moderni, mai ales protestanți—că numirea «Fiul Omului» nu are alt rost și altă însemnare decât a pronumelui personal de persoana întâi. *Fr. Chr. Baur* a susținut că Iisus s'a numit «Fiul Omului» în opoziție cu părerea generală și greșită a Iudeilor despre un Mesia politic, ca ființă extraordinară, supraomenească. Dându-și acest predicat, Iisus ar fi căutat deci să arate că El nu e altceva sau mai mult decât un om ca toți oamenii. *Herder* și *Schleiermacher* socotiau că acest nume este echivalent cu termenul «Om ideal». *Holsten, Weizsäcker, B. Weiss* și alții cred că sub acest nume se ascunde titulatura mesianică a Mântuitorului. *Schlatter* socotește că e o paralelă a numelui de «Fiul lui Dumnezeu». Când se numește «Fiul lui Dumnezeu», Iisus vrea să spună că are viața sa dela Dumnezeu și pentru Dumnezeu. Când se numește «Fiul Omului» vrea să zică că are viața sa dela om și pentru om. Unul din nume arată legătura cu Dumnezeu, celălalt legătura cu omul. Alții, mai radicali în părerile lor, cum sunt *Volkmar, Brandt, Oort* pretind că numele de «Fiul Omului» a fost chiar necunoscut și deci neîntrebuințat de Mântuitorul și că el a fost introdus în textul Evangheliilor mult mai târziu. Ceeace ar îndreptăți această încheiere e constatarea că acest nume lipsește în celelalte scrieri ale Noului Testament, afară de Evanghelii, și în operile părinților apostolici și ale celor mai vechi părinți și scriitori bisericești. Alți doi teologi protestanți mai noi, *Lietzmann*

şi *Wellhausen* au ajuns la aceeaş încheiere, pornind dela cercetări filologice[1]).

Lietzmann analizează înţelesul cuvântului arameic *bar-naşà*, care însemnează literal «*Fiul Omului*», dar care nu se întrebuinţă decât în înţelesul de «om». După cum în ebreeşte se zice: «Fiii Sionului», «Fiii Basanului», «Fiii arcului» etc. în înţelesul de: «Locuitorii Ierusalimului», «Locuitorii Basanului», «săgeţi» etc. totastfel şi în arameică se zice: «Fiul câmpului», «Fiul cetăţii», «Fiul înţelepciunii», «Fiul întunericului», «Fiul libertăţii», «Fiul omului» în înţelesul de «Câmpean», «Orăşan», «Inţelept», «Nebun», «Liber», «Om» etc. etc.[2]) Devremece deci expresiunea arameică «bar-naşà» nu însemnează nimic alt decât «om», ea n'a putut fi întrebuinţată pentru designarea numelui de Mesia sau a activităţii sale. Mântuitorul nu s'a servit dar de acest cuvânt şi cum în limba arameică lipseşte cuvântul care să însemneze «Fiul Omului», El nu şi-a dat niciodată acest nume[3]).

Termenul de «Fiul Omului» este de origină grecească şi anume o formaţiune târzie, care se întâlneşte abia în literatura elenistică influenţată de limbile semitice. Ea este o traducere ad litteram a ebraicului «ben adam», care ar fi trebuit să sune în traducere exactă υἱός ἀνθρώπου (formă care se întâlneşte şi în greaca clasică), iar nu articulat ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου[4]). Ereticul Marcion e cel dintâi la care găsim aplicat acest nume lui Iisus, ca titlu mesianic, iar el l a împrumutat probabil din Pont, unde erà desigur în uz[5]). In rezumat expresiunea «Fiul Omului» e un termen

---

[1]) Asupra istoricului pe scurt al semnificaţiunii cuvântului „Fiul Omului" vezi opera şi mai nainte citată „Theologie des Neuen Testamentes" de dr. Paul Feine pag. 121 sqq. Mai pe larg vezi Hans Lietzmann, „Der Menschensohn", 1896 (Freiburg şi Leipzig).

[2]) Lietzmann op. cit. pag. 39.

[3]) Idem pag. 85.

[4]) Idem pag. 50.

[5]) Idem pag. 61, 62, 80.

tehnic al Teologiei elenistice, care poate s'a format în cercurile iudaice, dela cari a fost împrumutat bucuros de vechea comunitate creştină elenistă şi întrebuinţat pentru designarea numelui lui Iisus: Procesul pătrunderii acestei expresiuni în Evanghelii trebue să fi început de timpuriu şi s'a împlinit în locuri şi timpuri foarte diferite. Cea dintâi Evanghelie cunoscută care a întrebuinţat-o în general este Evanghelia lui Marcion»[1]). Astfel încheie Lietzmann.

Wellhausen a criticat mai aspru decât oricine pe Lietzmann şi totuş părerea sa nu diferă mult de a lui. Expresiunea «Fiul Omului» este şi după el tot o traducere a arameicului «bar-naşà» cu însemnarea de «om». Evangheliile o pun în gura lui Iisus atât în înţelesul verbal, cât şi ca titulatură mesianică cum şi în locul pronumelui personal de persoana întâi. El crede că expresiunea s'a format mai întâi în comunitatea creştină primitivă şi anume odată cu aşteptarea venirii sale a doua[2]).

Zădărnicia sforţărilor şi falsitatea rezultatului la care au ajuns teologii protestanţi liberali, cu toată bogăţia de material linguistic şi aparatul critic de care dispun, a fost recunoscută de mulţi chiar dintre teologii protestanţi. E desigur necritic să susţii că Iisus n'a putut întrebuinţă cuvântul «bar-naşà» în alt înţeles decât acel pe care el îl aveà în limbagiul de toate zilele şi e imposibil de admis ca expresiunea să fi pătruns în Evangheliile canonice, dacă ea n'a fost întrebuinţată de Mântuitorul. Imposibilitatea se transformă în absurditate, când se susţine că expresiunea de «Fiul Omului» a fost în uz mai mult la ereticii marcioniţi şi gnostici şi apoi dela ei a pătruns şi în Evanghelii, falsificându-le coprinsul şi redactarea primitivă.

---

[1]) Idem pag. 95.

[2]) Vezi Feine op. cit. pag. 123. Dealtfel părerea lui Wellhausen nu e destul de limpede, nici lipsită de contracdiţii. Ea diferă adesea dela o operă a lui la alta, căci despre această chestiune tratează el în mai multe lucrări.

E de prisos să mai adăogăm, în ce priveşte mai ales partea ultimă, că afirmaţiunile ţin loc de dovezi la protagoniştii acestei păreri şi că de dragul unor simple afirmări, chiar când ele ar păreà temeinice, cum nu e cazul acì, nu se poate admite că creştinii primelor veacuri ar fi fost aşà de uşuratici şi nesocotiţi, ca să schimbe textul autentic al Evangheliilor şi să pună în gura Mântuitorului cuvinte pe cari el nu le-a pronunţat şi aceasta pentru simplul cuvânt că aşà ar fi fost mai nimerit să se numească Hristos. Părerile asupra unui document—şi ce document puteà fi mai sfânt pentru primii creştini decât textul scrierilor sfinte?—nu se exprimă denaturându-i textul, ci se expun în scrieri, în cari se arată pe lárg temeiurile ce se pot invocà pentru acele păreri. Cari sunt operile în cari s'au exprimat asemenea păreri? S'au pierdut toate şi n'a rămas nici o urmă, nici o notiţă, nicio pomenire sau aluzie la ele în niciun părinte sau scriitor bisericesc sau chiar profan? Prea e de necrezut şi fără o asemenea dovadă orice afirmaţiuni contrarii cad.

Fiind încredinţaţi că expresiunea «Fiul Omului» a existat în Evanghelii dela început şi că deci Mântuitorul s'a servit de ea vorbind de persoana sa, să vedem, care i-a fost înţelesul?

Sfinţii Evanghelişti nu dau nicio desluşire asupra înţelesului în care Domnul Hristos a întrebuinţat cuvântul: «Fiul Omului». Ei se mărginesc numai să-l înregistreze. Totastfel şi Mântuitorul: El îl pronunţă, dar nu-l explică. Examinând cu atenţiune cele mai importante pasagii în cari se găseşte şi contextul în care e înglobat, aflăm mai multe înţelesuri ale acestui cuvânt, astfel:

1) Sinopticii întrebuinţează adesea expresiunea «Fiul Omului» în locul pronumelui personal «eu» sau «el», cum dovedesc locurile paralele. Aşà d. p. Mateiu (X, 32) scrie: «Pe oricine *mă* va mărturisì înaintea oamenilor, îl voiu

mărturisì și *eu* înaintea Tatălui meu, în cer», pecând Luca în locul paralel (XII, 8) are: «Pe oricine *mă* mărturisește înaintea oamenilor, îl va mărturisì și *Fiul Omului* înaintea îngerilor lui Dumnezeu». La Marcu (VIII, 31) găsim: «Și începù a-i învăță că *Fiul Omului* trebue să sufere multe etc,» totastfel și în locul paralel dela Luca (IX, 22), pecând în locul paralel dela Mateiu (XVI, 21) stă scris: «De atunci începù Iisus să spună ucenicilor săi, că trebue ca *el* să meargă la Ierusalim și să sufere multe dela bătrâni etc.». Mateiu (V, 11) scrie: «Fericiți veți fi, când vă vor ocărî și vă vor gonì și vor zice împrotiva voastră pe nedrept orice rău *din pricina mea*», pecând la Luca (VI, 22) cetim: «Fericiți veți fi, când oamenii vă vor urî, și vă vor alungà dintre ei și vă vor desprețuì și vor lepădà numele vostru ca rău *din pricina Fiului Omului*». Exemplele s'ar puteà îmmulțì, dar acestea sunt de ajuns și, credem, și destul de elocvente ca să dovedească că uneori cxpresiunea «Fiul Omului» este întrebuințată în locul pronumelui personal. E sigur că aceasta nu s'a făcut la voia întâmplării și fără niciun rost, ci numai în acele locuri și cazuri, unde și când Mântuitorul nu aveà în vedere persoana sa fizică, ci rolul său mesianic sau origina sa dumnezeească, dar sfinții Evangheliști n'au observat în mod absolut strict această deosebire.

2) Intr'o mulțime de alte locuri se atribue «Fiului Omului» mărire dumnezeească, puterea de a judecà lumea și stăpânire peste toate. Astfel la Mateiu (XXIV, 30) e scris: «Și atunci se va arătà *semnul Fiului Omului în cer* și se vor jelì toate neamurile pământului și vor vedeà pe *Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere și mărire multă*», (la fel e și la Marcu XIII, 26 și Luca XXI, 27). Totasemeni Mateiu (XXVI, 64) «.... Zic vouă, deacum *veți vedeà pe Fiul Omului stând deadreapta puterii și venind pe norii cerului*» și în locurile paralele la Marcu

(XIV, 62) şi Luca (XXII, 69), precum şi la Ioan (V, 27). «. . . *Şi putere i-a dat să facă judecată, pentrucă Fiu al Omului este*». Acecaş idee se găseşte apoi încă în multe alte locuri: Fiul Omului va venì (Mat. X, 23) în slava Tatălui cu îngerii săi (Mat. XVI, 27; Mc. VIII, 83; Luca IX, 26), în împărăţia sa (Mat. XVI, 28) şi va stà pe tronul slavei sale (Mat. XXV, 31, XIX, 28), pentru a face judecată (Lc. XXI, 36, XII, 8). A doua venire a Fiului Omului va pe fi neaşteptate (Mat. XXIV, 37, 39, 44; Luca XVII, 26, 31, XII, 40) şi ca fulgerul care luminează dela răsărit la apus (Lc. XVII, 24; Mat. XXIV, 27) etc. E indiscutabil că în toate aceste locuri «Fiul Omului» e identic cu Mesia aşà cum este înfăţişat în apocalipse îngenere şi în Daniel (VII, 13, 14) şi nu e imposibil ca aceste trăsături ale icoanei lui Mesia să fie împrumutate chiar din Daniel, unde se află însăş expresiunea «Fiul Omului»: «Şi am văzut mai departe în vedeniile de noapte şi iată unul *asemenea Fiului Omului* (kebarenaş) venià pe norii cerului şi a venit la Cel vechiu de zile şi-l au adus înaintea lui. Şi-i-s'a dat stăpânia, slava şi împărăţia, ca să-i slujească toate popoarele, neamurile şi limbile; stăpânia lui va fi stăpânie veşnică, care nu va trece şi împărăţia lui nu se va nimicì».

3) In fine sunt locuri în cari se vorbeşte despre umilirile şi suferinţele ce va îndurà «Fiul Omulul», ori despre înviere şi slava ce el va dobândì în urma suferinţelor. Astfel la Marcu (X, 33) cetim: «Că iată ne urcăm în Ierusalim şi *Fiul Omului va fi dat mai marilor preoţilor şi la cărturari şi-l vor osândì la moarte şi-l vor da în mâinile păgânilor*». Asemenea locuri mai sunt: Mateiu XX, 28, XXVI, 2, 24, 45; Marcu X, 45, XIV 21, XIV, 41; Luca XI, 36, XXII, 22. Totaşà şi despre învierea şi slava sa găsim la Marcu (IX, 31): «Căci învăţà pe ucenicii săi şi le ziceà că Fiul Omului se va da în mâinile oamemilor şi-l vor omorî

şi omorît fiind, *după trei zile va învià*». La fel: Mateiu XVII, 2, 12, 22, XX, 18; Marcu IX, 9, 12, 31, X, 33; Luca IX, 22, XXIV, 7. Şi în aceste locuri «Fiul Omului» este un alt nume pentru «Mesia». Infăţişarea rolului mesianic al lui Hristos din acest punct de vedere se sprijină pe Vechiul Testament, cum se spune adesea, (Mateiu IX, 12, XXVI, 24; Marcu IX, 12, XIV, 21; Luca XVIII, 31; XXII, 22), fără să se precizeze mai deaproape. E foarte probabil însă că locurile şi scrierile la cari se face aluziune sunt psalmii mesianici şi proorocul Isaia.

Dacă privim acum lucrurile mai deaproape, observăm că cele trei înţelesuri pe cari le are cuvântul «Fiul Omului» se reduc în ultimă analiză la unul singur şi anume el e echivalent cu expresiunea «Mesia» şi arată diferitele laturi sau aspecte ale rolului mesianic.

Numirea aceasta, curentă de altfel în limba arameică, dar cu însemnarea simplă de «om», este întrebuinţată de Mântuitorul într'o nouă accepţiune, necunoscută contimporanilor săi. Abià către sfârşitul activităţii mesianice a Domnului, cu puţin timp mai nainte de patimi, apostolii ajung la cunoaşterea adevăratului înţeles al acestui termen, atunci când Mântuitorul—aflându-se în părţile Cezareei lui Filip—le pune întrebarea: «*Cine zic oamenii, că e Fiul Omului?*» Răspunsul apostolilor: «Unii Ioan Botezătorul, alţii Ilie şi alţii Ieremia sau unul din prooroci» dovedeşte că în public erà înţeles în chip diferit şi neexact numele de »Fiul Omului». Intrebarea pusă de Mântuitorul apostolilor: «*Dar voi cine ziceţi, că sunt eu?*» arată că nici apostolii n'aveau o părere sigură despre adevăratul rol al Invăţătorului lor. Totuş Petru dă, în numele tuturor apostolilor, prin inspiraţiune momentană, adevăratul răspuns: «*Tu eşti Hristosul (Mesia), Fiul lui Dumnezeu celui viu*». Prinurmare «Fiul Omului» este sinonim cu «Mesia» sau «Fiul lui Dumnezeu». Mântuitorul adevereşte răspun-

sul lui Petru prin cuvintele: «*Fericit eşti Simone, Fiul lui Iona, căci nu trupul şi sângele ţi-au descoperit ţie aceasta, ci Tatăl meu cel din ceruri*» (Mateiu XVI, 13—17).

Ceeace a făcut pe Mântuitorul să-şi aleagă acest nume, sub care să ascundă înfăţişarea mesianităţii sale şi să evite categoric popularul nume de «Mesia», este fără îndoială intenţiunea sa de a nu da prilej poporului să vadă în persoana sa pe Mesia aşà cum erà îndecomun înţeles de Iudei, adică un Mesia naţional, politic. Din această cauză nu se numeşte El niciodată Mesia şi porunceşte celor cari-i dau acest nume sau îşi exprimau prin cuvinte părerea hotărîtă că El este Mesia, să nu spună aceasta nimănui. Tot din această cauză nu explică niciodată până aproape de patimi ce înţelegeà prin titulatura sa favorită de «Fiul Omului». Atunci însă, pentrucă apostolii erau îndeajuns de formaţi, li se descoperă că El este Mesia cel aşteptat, adevăratul Mesia, Fiul lui Dumnezeu.

Numele de «*Fiul lui David*» se întâlneşte mai rar decât celelalte două în Evanghelii şi se dă Mântuitorului numai de popor, pecând El singur nu şi-l dă niciodată şi nu-l aprobă categoric nici în gura altora, ci numai îl îngădue. Cauza rezervei sale faţă de acest nume este aceeaş ca şi cea faţă de numele de Mesia şi anume, pentrucă numele de «Fiul lui David» exprimă mai limpede decât oricare altul credinţa greşită a Iudeilor că Mesia, ca descedent din familia lui David, va fi un rege viteaz şi misiunea sa va fi de a redà poporului iudeu independenţa politică şi stăpânirii sale o splendoare care va egalà cel puţin pe al lui David.

Locurile în cari se întâlneşte acest nume sunt: în istorisirea vindecării orbului din Ierihon (Mc. X, 46—52; Mat. XX, 29—34; Lc. XVIII, 35—43) şi a altor doi orbi (Mat. IX, 27), în implorarea de ajutor a femeiei canaanitice pentru vindecarea ficei sale demonizate (Mat. XV, 22),

în întrebarea gloatei uimită de minunile Domnului (Mat. XII, 23) și în strigătul mulțimii care primi pe Iisus, la intrarea sa în Ierusalim cu șase zile mai înainte de patimi, ca împărat și al copiilor în templu (Mat. XXI, 9, 15). In toate aceste locuri cei cari numesc pe Iisus «Fiul lui David» își exprimă prin aceasta convingerea că El este Mesia.

Evangheliștii Mateiu (I) și Luca (III, 23—38) arată pe cale genealogică că Iisus se trăgeà—prin filiațiunea dreptului Iosif, logodnicul sfintei Fecioare — din neamul lui David. In discuția pe care Mântuitorul a avut o cu cărturarii asupra chestiunii «Al cui fiu este Hristos»? (Mat. XXII, 41—46; Mc. XII, 35—37; Lc. XX, 41—44) El nu tăgăduește origina sa davidică—cum socotesc cei mai mulți teologi protestanți[1])—ci țintește să dea pe față rătăcirea credinței că Mesia va fi rege pământesc și să demonstreze că și în Vechiul Testament se atribue lui Mesia mai mult decât cinstea de a fi din neamul lui David și rege ca el, i se atribue dumnezeirea, căci David însuș zice că Mesia stă pe tronul Dumnezeirii alături de Iehova.

I. Mihălcescu.

[1]) Vezi H. I. Holtzmann, op. cit. vol. I pag. 242 sq. și teologii enumărați de el in nota de sub pag. 244. Contra vezi P. Feine, op. cit. pag. 138.

PROFEŢIA ŞI PSALMUL

Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XXXVIII No. 10.

Ne-am ocupat în numărul trecut al revistei de cântecele de triumf sau de biruinţă şi de cântecele de laudă. Dintre cele dintâiu, am vorbit de psalmul 67 şi am amintit şi psalmul 113, care face parte tot din grupul acesta. Din categoria cântecelor de laudă ne-am ocupat de unul din cele mai frumoase, de psalmul 77, care e de o măreţie neîntrecută prin cuprinsul său epic. Alt cântec de laudă a faptelor lui Iehova este psalmul 106. El erà psalm liturgic şi în legea veche, şi e liturgic şi în cultul actual al Iudeilor. Pe acest psalm îl cântau opt leviţi ca rugăciune de mărturisire a păcatelor. Poetul adună în psalmul acesta mai toate faptele mai de importanţă ale poporului iudeu până pe timpul lui David; este deci un fel de resumat al istoriei lui Israel. E psalmul care începe cu:

«Mărturisiţi-vă[1]) Domnului că este bun, că în veac este mila lui....»

Interesant este acest psalm pentru cei ce studiază Vechiul Testament în original, prin faptul că versetele se închie cu vorbe care au tendinţi să fie rime. Cei care s'au

[1]) A mărturisì cuivà, în limba bibliei noastre, însemnează a mulţumì. Verbul a mulţumì e mai nou; cei vechi, necunoscându-l şi neavând altă putinţă să se ajute, au creat verbul *a se mărturisì*, cu un dativ după el: a dà printr'un act mărturie de recunoştinţa ta.

ocupat cu sf. Scriptură ştiu, că poesia ebraică îşi are un principiu al său, numit al paralelismului, şi în aceasta îi stă toată frumuseţea poetică şi toată arta: pune alături tot câte două-două idei paralele, fie că exprimă amândouă acelaş lucru, fie că exprimă idei contrarii. Uneori însă trebue repetată în minte prima parte a versului prim, în al doilea vers, ca să ai întreg paralelismul. Aşà de exemplu: «Nu este durere ca a mea durere» zice primul vers al unui stih din Iov, iar al doilea repetează acelaş fel de exprimare a aceleaşi idei, redată cu alte vorbe: «Nici amar nu este ca amarul meu.» Aceste două versete formează un singur stih ale cărui părţi sunt perfect paralele: «Nu este durere ca a mea durere, nici amar nu este ca amarul meu.» Dar de cele mai multe ori acest paralelism e observat numai în structura logică a frazei, pe care trebue să o priveşti ca eliptică şi deci să o întregeşti ca să ai paralelismul. Aşà în stihul: «Stropì-mă-vei cu isop şi mă voiu curăţì; spălà-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voiu albì.» Toată arta e redusă la două idei paralele: una, spălà-mă-vei şi mă voiu curăţì», iar a doua, «spălà-mă-vei şi mă voiu albì». Cetit astfel versetul, paralelismul e complect; însă poetul n'a repetat a doua oară partea comună a versetelor.

Acesta e paralelismul versetelor. Insă rima e necunoscută în poesia ebraică. De aceea e interesant psalmul de care vorbim, că încearcă a rimà versetele, însă într'un mod cu totul primitiv, şi negreşit această încercare e de origină cu mult mai nouă.

Un foarte frumos cântec de laudă este şi psalmul 17, al cărui argument îl dă Biblia de Buzău în următoarele cuvinte: «David mulţumeşte că din mare desnădăjduire, care poeticeşte o scrie, învingere, şi împărăţia a dobândit. Multe dintre acestea singur lui Hristos se cuvin .

Două lucruri spune această supra inscripţie a psalmului:

că psalmul e scris poeticeşte şi că e profetic, adecă vorbeşte în pilde despre Hristos. Intr'adevăr a fost privit totdeauna ca profetic; iar despre frumuseţea sa poetică se poate convinge cititorul numai decât. E adevărat că acest psalm, dela jumătatea lui încolo (v. 34) este poate cel mai energic şi mai frumos ca avânt poetic dintre toţi psalmii. Stihurile încep a se îngrămădì unul peste altul, năvalnice şi înspăimântătoare:

«Că cine este Dumnezeu afară de Domnul? Sau cine este Dumnezeu fără numai Dumnezeul nostru? Dumnezeu cel ce m'a încins cu putere şi calea mea a făcut-o fără de prihană».

Un cântec de laudă, scurt şi frumos, este psalmul 22, cu tablouri luate din viaţa de păstor: «Domnul este păstorul meu şi nimic nu-mi va lipsì. In locuri cu păşuni acolo m'a aşezat; la apa păcii m'a dus şi sufletul meu l-a întors.» In acest psalm se află admirabilul vers cunoscut şi în lumea literaturilor profane, şi care dă atâtor şi atâtor predicatori motivul fundamental pentru predici sau discursuri edificătoare: «Că de voiu şi umblà prin mijlocul umbrelor morţii, nu mă voiu teme de nici un rău, căci tu cu mine eşti!»

Tot ca profetic e privit şi cântecul de laudă în onoarea Sionului, psalm 86. Cântecul acesta scurt e un elogiu al Ierusalimului, însă nu e clar îndeajuns pentru noi, şi încercările teologilor de a'i scoate adevăratul sens, nu au dat până acum un resultat satisfăcător.

Alte două cântece de laudă sunt psalmii 90 şi 91. Cel dintâiu e mai frumos din punct de vedere poetic şi e foarte lăudat pentru eleganţa limbii şi corectitatea versurilor; al doilea însă e mai frumos din punct de vedere religios şi moral. Acesta este un cântec liturgic şi se cântà probabil Sâmbăta ca antifon, fiindcă stihurile se înalţă şi cad cu ritm continuat, aşà cum e cazul în orice cântec fă-

cut de a fi cântat şi dintr'o strană şi dintr'alta; dincoace începând o idee şi de dincolo întregind-o. Psalmul începe cu cuvintele: «Bine este a se mărturisì[1]) Domnului, şi a cântà numele tău, tu cel Prea-Inalt!» La acest vers începător, cântăreţul din cealaltă strană întregeà ideia: «Şi a vestì dimineaţa mila ta şi credinţa ta dealungul nopţii».

Psalmul 102 este marele cântec de laudă, cel mai însemnat din toată Psaltirea. «Binecuvintează suflete al meu pe Domnul şi toate cele dinlăuntrul meu numele cel sfânt al lui!»

Psalmul acesta a fost admirat nu numai de oameni religioşi, dar şi de profani; şi mulţi scriitori literari ai Apusului au rămas entusiasmaţi de frumuseţea şi de puterea evocativă a acestui cântec şi au scris despre el vorbe pline de laudă şi de uimire. Unul dintre aceştia zice: «Psalmul se desfăşură ca un mare serviciu divin de laudă şi de mulţumită în cer şi pe pământ. Tot ce trăeşte şi e suflet, cade în genunchi preamărind şi lăudând pe Dumnezeu, în faţa faptelor măreţe ale lui. Totul în psalm e adorare şi veneraţiune către Dumnezeul cel sfânt, mare şi dăruitor de atâta milă. Laudă cântăreţului acestui psalm! Sufletul poetului, care a scris psalmul, a fost pătruns de sfânta taină a dumnezeirii. Toate puterile sale sufleteşti au conlucrat armonic, când şi-a deschis gura spre a lăsà să curgă atâta eloquenţă, ca un râu!»

Psalmul e cunoscut de toţi, şi deci despre frumuseţea poetică şi valoarea lui religioasă nu vom mai vorbì. Totuşi vom atrage atenţiunea că frumuseţile psalmului cu greu sau prea puţin se pot înţelege în traducerile noastre româneşti ale psaltirii. În traducere aproape totul este pierdut din claritatea şi artificiul poetic al psalmului, aşà că nu rămâne din el decât «umbra asemănării» cum zice Evanghelia.

[1]) Ca şi mai sus: a mulţumì.

Traducerea noastră e defectuoasă și confusă, lipsită de concisiunea frasei și de precisiunea vorbei, iar de o redare a formei poetice nici vorbă nu poate fi. Astfel că vrând să înțelegi corect ideile psalmului și înlănțuirea artistică a lor, trebue să alergi la traduceri streine.

Negreșit, vechii noștrii traducători au avut mult zel și multă bunăvoință și cum zic ei *«cu multă osârdie s'au nevoit»* să traducă scripturile; dar starea limbii românești de pe atunci nu le dà putința de-a redà clar și în termeni proprii bogăția de limbă mai ales a psalmilor, care sunt scriși într'un stil avântat și înalt poetic. Traducerile mai recente nu sunt cu nimic mai clare și mai bune, din cauză că traducătorii nu s'au putut deslipì de vechile traduceri și au rămas tot la expresiunile obicinuite [1]) iar și dacă au încercat să se conformeze spiritului limbii actuale și felului de a vorbì al literaturii, au greșit prin lipsa de măsură—latinizând sau modernizând cu franțuzisme traducerile—și adesea prin lipsa de talent literar [2]) De aici vine apoi că nici Psaltirea nici cărțile Profeților nu le avem într'o traducere cum se cade, ceeace pune o mare piedică studiului scripturii.

. . . .

Dintre *cântecile de rugăciune* vom alege numai câtevà, cele mai frumoase și mai de valoare, asupra cărora vom atrage în deosebi atențiunea cetitorilor. E de observat că

---

[1]) Multe din acestea sunt bune și frumoase, dar și multe rele și contrarii spiritului românesc, urmând în totul după frasa slavonă.

[2]) La o bună traducere a cărților sfinte trebue să conlucreze și teologi și literați, aceasta a fost în totdeauna părerea mea. Fiecare cu partea sa, teologul cu duhul scripturii și pricepătorul în literatură cu talentul literaturii, căci și unul și celalt sunt tot de la Dumnezeu. Teologul are să știe ce e de spus, iar artistul cum trebue spus. In biserică servesc preoții, și numai preoții au căderea de a servì, iar clădirea, biserica însăși, nu o fac preoții, ci maeștri arhitecți. Insăși psalmii, după cum bine știm, au fost făcuți de poeții neamului iudeu și se cântau în biserică.

toţi psalmii, care sunt rugăciuni, numai rugăciuni fără vre-un amestec de laudă ori de pocăinţă, ori de mulţumire, toţi au aceeaşi ideie, exprimată aproape în acelaş fel, şi toţi sunt o plângere a unui om foarte strâmtorat de duşmanii săi. Dar ceeace e şi mai interesant este că toate tablourile şi comparaţiunile din ei sunt luate din vieaţa de nomad şi din felul de a trăì prin deşerturile Arabiei. Duşmanii sunt asemănaţi cu leii şi cu leoaicile pustiului; se vorbeşte mereu de vânătoare şi de pradă, de laţuri şi de gropi, de loc puţin şi neumblat şi fără de ape, de culcuşul fiarelor, de dinţii fiarelor, de săgeţi şi de suliţi.

Psalmii aceştia par a fi scrişi cu mult înainte de epoca regatului iudeu, pe când triburile poporului nu erau încă închegate în vieaţa de stat şi rătăceau de colo până colo. Părerea că ei ar fi fost scrişi pe timpul lui David, şi că însuşi David ar fi acel om atât de «necăjit» şi de prigonit, care se vede a fi «omul» din psalmi, această părere nu se poate susţine, întru cât nici David nu a fost niciodată în stări atât de nenorocite, şi întrucât pe timpul lui David poeţii cu greu ar fi mai putut descrie numai din fantasie, şi nu din vieaţa reală, felul de a trăì prin pustie al nomazilor şi ar fi de neînţeles de ce poeţii trăitori în vieaţa mare a Capitalei, în Ierusalim, ar fi alergat mereu şi mereu la acelaş tablou strein lor, la vieaţa de pustie. Mai probabil este că aceste rugăciuni au fost compuse de poeţi populari, de pe vremea pribegirilor, cari îşi cântau felul lor de vieaţă; şi că mai târziu preoţii au refăcut aceste cântece simple—pentru că într'adevăr sunt foarte simple şi mereu repetează, ideile—şi le-au adoptat cultului liturgic, introducându-le în serviciul divin, din causa simplităţii lor, care conveneà cu mult mai bine poporului mai simplu, decât cântările înalt religioase şi filozofice.

Ca model al acestor fel de rugăciuni ne poate servì psalmul 56: «Miluește-mă Dumnezeule, miluește-mă, că spre tine a nădăjduit sufletul meu, și în umbra aripilor tale voiu nădăjduì, până ce va trece fărădelegea». In acest psalm avem tablouri luate din vieața de vânători prin pustie. In versetul 5 ni se vorbește de aflarea omului în mijlocul puilor de lei; în versetul 6 ni se vorbește de suliți și de săgeți și de săbii, în versetul 8 și 9 de curse (lațuri) întinse picioarelor și de gropi săpate spre a cădeà în ele.

Tot așà în psalm 57 ni se vorbește de șerpi și de aspidele pustiului, de glasul vânătorilor care vânează, de dinții și de măselile leilor, de arcuri întinse (V. 7). Tot aceste idei și tablouri le avem în psalm 59, în care se vorbește de fuga de dinaintea arcului (V. 4), și în psalm 63, în care se vorbește de ascuțirea săbiilor, de întinderea arcurilor și de săgetare, de curse ascunse și iscodiri de a prinde în cursă. Aceleași idei în psalmul 141 și 142.

Cu totul de altă natură e rugăciunea cuprinsă în psalm 71: «Dumnezeule, judecata ta dă-o împăratului și dreptatea ta fiilor împăratului». Rugăciunea aceasta cere lui Dumnezeu mila sa asupra regelui și asupra celor ce'l reprezintă pe acesta în țară, asupra celor ce guvernează și administrează în numele regelui, pentrucă prin «fiii împăratului» psalmul înțelege organele administrative ale regelui, sau cum am zice noi astăzi în mod prosaic, ceea ce psalmul zice în mod practic: funcționarii publici. Deci psalmul cere dela Dumnezeu să binevoiască totdeauna a dà poporului său rege drept și bun și funcționari cinstiți.

M. P.

RĂSBOIUL.

Răsboiul început acum şeapte luni continuă cu furie, fără să se fi ajuns la rezultate apreciabile.

Ce mare deosebire între un răsboiu din zilele noastre şi dintre cele de altădată! S'au perdut în răsboiul acesta milioane de oameni şi cu toate aceste nu se vede o istovire, nu se vede nici o tendinţă spre pace. Se pare, că izvoarele răsboaelor moderne sunt nesfârşite. Englezii spun prin graiul factorilor răspunzători că nu vor încetà răsboiul până la biruinţa desăvârşită, atâta vreme cât vor aveà un soldat şi un gologan. Germanii pe de altă parte afirmă acelaş lucru. Şi pentru ca să siliască pe Germani la lupta mare de istovire, Englezii au blocat întreaga mare a Nordului, ameninţând flota comercială a Americii sau a statelor neutre Europene, care ar îndrăsnì să aprovizioneze Germaniei. Germanii la rândul lor au declarat, că nu vor cruţà nici o navă de răsboiu sau comercială şi că submarinile flotei germane (în număr de 100) sunt gata de luptă. Vom vedeà în curând, care va fi rezultatul acestor ameninţări dintr'o parte şi din alta. Desigur că Germanii vor suferì cât mai mult lipsa de alimente. Statele-Unite au oprit ca prin răspuns exportul cerealelor. Italia, stat neutru, l'a oprit de asemenea. Ţările neutre de Nord au protestat contra ameninţării Germaniei cu acţiunea submarinelor.

Oricât de îndrăzneaţă va fi acţiunea submarinelor germane pe Englezi nu-i înspăimântă. Ei se bizue pe uriaşa lor flotă. Vor aveà pierderi, dar supremaţia navală o vor aveà tótdeauna. Aşà e credinţa generală în Anglia!

*

Pe frontul occidental luptele au început. Se anunţă biruinţe franceze. Pe întregul front Francezii au câştigat teren ici şi coló. Suntem însă departe pentru ca Francezii să goniască pe Germani de pe pământul francez. Vor curge valuri de sânge; se vor pierde mii şi zeci de mii de oamenì!

Englezii au debarcat o armată nouă de 150.000 oameni în Franţa, spre a întărì frontul francez. Au trimis 50.000 oameni spre Alsacia, unde se vor dà lupte mari.

*

Am cetit numeroase descrieri şi povestiri despre vieaţa militară în tranşee în lunile de iarnă şi despre luptele din tranşee. E cevà îngrozitor! Ţi se sperie mintea şi nu-ţi vine să crezi, dacă e posibilă o asemenea vieaţă. E o vieaţă în gropi pline de umezeală, de noroiu şi de apă. Mulţi nenorociţi şi-au lărgit locul săpând cu mâinele, până li s'au umflat. Câţi nu şi-au pierdut vieaţa din pricina umidităţii şi a gerului în asemenea subterane!.

*

Şi în tranşee, în timpul sărbătorii Naşteri Domnului Iisus Hristos, preoţii militari au căutat să consoleze şi să îmbărbăteze pe soldaţi. In asemenea momente grave, nici o măngăere în lume nu poate egalà pe a cuvântului dumnezeesc. Numai aici se poate spune: Cu Tine Doamne şi prin Tine mai trăesc!

Iată o parte din povestirea unui pastor militar german:

Luăm cu noi bibliile, noile testamente, scrisorile sosite din ţară, şi nu uităm nici pachetele de ciocolată şi de ţigări,

Un funcţionar ofiţer mă conduce până la bordeiul comandantului. Aştept—în timp ce însoţitorul meu dispare

sub pămăntul acoperit de crengi şi de trunchiuri de arbori.
Curând după aceea pătrund şi eu în această vizuină, scoborând trei trepte destul de înalte,.. In loc de uşe, o pânză grea de cort... Intru şi mă găsesc într'un fel de locuinţă de troglodit: In mijloc un trunchiu de brad de 1 m. 70 înălţime, servind de suport unui acoperiş de' grinzi... Pe de lături câtevà bănci de pământ, unele acoperite cu saltele, altele numai cu pae. Toată încăperea poate aveà o suprafaţă de cel mult 3 m. pătraţi. In apropierea stâlpului central, o scândură servind de masă, pe care arde o lumânare. La capătul unuia din paturile acelea de campunie se găseşte un fel de cămin în care arde un stoc de vreascuri. Flacăra, trasă de curent dă să iasă mereu afară, dar încălzeşte totuşi ..

Mi se desemnează repede companiile pe cari pot să le vizitez. Soldaţii celor două companii de confesiune evangelică, se vor reunì succesiv în faţa colibei locotenentului S., comandantul uneia din aceste companii. Pe ceilalţi îi voiu vizità în tranşee.

Un drum scoborând în pantă în interiorul pământului, conduce în centrul posiţiunei. Acest drum circulă în zig-zag, pentru ca să nu fie cu desăvârşire distrus de proectilele duşmane... După câţivà paşi ajung la încrucişarea celor două tranşee. Acì îi găsesc pe vitejii noştri răsboinici, umăr la umăr, cu puştile deasupra lor, gata să tragă. La stânga şi la dreapta fiecărei puşti ei aşezaseră câte un sac de nisip, în faţa cărora mai clădiseră şi mici movile de pământ, pe o distanţă respectabilă, care-i protejau admirabil contra gloanţelor duşmane.

Veştile pe cari le aduceam îi umplură de bucurie.

—Oare vom petrece Crăciunul acasă? Mă întrebară cei mai mulţi.

Cu vocea în surdină încep apoi să le vorbesc despre credinţă faţă de datorie, despre curajul care trebue păstrat neclintit şi neştirbit.

Gloanţele franceze ne previn însă că conversaţia noastră a fost auzită,

E imposibil s'o mai continuăm afară; trebue să intrăm în colibă. Aici oamenii mei se adună în grupuri şi pentru fiecare grup oficiez câte un serviciu divin. Cea mai mare parte din ei îmi cer biblia şi noul testament, spunând că ar fi

vrut de mult să citească câte cevà din ele. Unul din ei îmi cere sfânta cuminicătură, iar ceilalţi fac rugăciuni în acelaş timp.

Cu greu aş puteà descrie emoţia pe care am resimţit-o la priveliştea acestor răsboinici, cari se rugau cu atâtă evlavie! Şi niciodată nu am să uit puternica lor strângere de mână, precum şi cuvintele lor de mulţumire şi de recunoştinţă: simple, sincere şi mişcătoare.

Cine nu înţelege însemnătatea unei vizite preoţeşti în asemenea locuri şi în asemenea momente? E o adevărată binefacere dumnezeească.

*

Pe frontul oriental luptele dintre Germani şi Austro-Ungari pe deoparte şi dintre Ruşi pe de altă parte au început cu mare intênsitate. Luptele din Prusia orientală dintre Germani şi Ruşi au fost dezastroase pentru Ruşi. Ei au fost pentru a doua oară goniţi din ţinutul lacurilor mazuriene. Germanii i-au împins până la *Augustovo* în Rusia şi le-au luat în total aproape 80.000 prizonieri între care 7 generali. Le-au luat peste o sută de tunuri şi mitralieze şi nenumărate cantităţi de muniţiuni. Mulţi, nu-şi esplică, cum au putut Ruşii să se espună pentru a doua oară la un asemenea dezastru în Prusia orientală. Germanii au dreptul să spună cu mândrie, că acum numai e nici un picior de rus pe pământ german.

Se dau lupte mari în Galiţia în regiunea munţilor Carpaţi. Ruşii rezistă aici cu cea mai mare îndărjire. Dacă Ruşii sunt bătuţi şi aici, atunci vor fi siliţi să părăsiască şi Galiţia apusană şi vor fi împinşi în regiunea Varşovei. In tot cazul nu putem spune nimic sigur la această dată.

Pe acest front, Românii din armata Austro-Ungară se luptă cu cel mai mare eroism. Ataşatul militar suedez, maiorul *Adlerkrenz,* care a vizitat armatele Austro-Ungare de pe acest front spune, că *l'a impresionat în deosebi atitudinea marţială a Românilor*, *adăogând*, *că sunt un escelent material de soldaţi.*

Corespondentul de răsboiu al ziarului vienez «Fremdenblatt» glorifică mai cu seamă vitejia şi dispreţul de moarte al regimentelor compuse în cea mai mare parte din români.

Citesc zilnic în gazetele româneşri din Ardeal şi Ungaria (Românul şi Gazeta Transilvaniei) fapte eroice din partea soldaţilor români. Numeroşi sunt soldaţii români decoraţi şi înaintaţi în grad.

Şi în vremurile acestea, pe când soldaţii români se luptă cu credinţă pe vieaţă şi moarte sub drapel, gazetele ungureşti ca «Pesti Hirlap» găsesc cu cale să spună, că Românii din Regatul Ungariei trăiesc ca *ostatici pe pământul unguresc*. Fapta aceasta a produs cea mai mare indignare în sufletele fraţilor noştri de peste munţi. Se poate o mai mare lipsă de înţelepciune şi de dreptate?!...

*

Săraca Bucovină, vesela grădină! Ce nenorocire a căzut asupra ei. Situaţia ei şi mai nenorocită, decât a Belgiei. In Belgia au intrat Germanii şi au rămas acolo. In Bucovina Austriacii au părăsit-o de două ori şi acum sunt pentru a treia oară acolo. Ruşii au fost de două ori şi e probabil să vină încă pentru a treia oară. Suferinţele Românilor întrec ori ce închipuire. Sate devastate, gospodării distruse, femei necinstite, oameni ucişi.

Cui să se plângă, cui să se jeluiască! Vieaţă de martiri. Am citit scrisori, am citit corespondenţe, am ascultat pe mulţi Români bucovineni şi sufletul'mi sângeră de durere. Nu s'a pomenit urgie mai îngrozitoare. Doamne al puterilor, când vor sosì zile tihnitė pentru aceşti nenorociţi de Români!

*

Despre luptele dintre Ruşi şi Turci în Caucas, se vorbeşte foarte puţin. Se aşteaptă, se vede, primăvara. Poziţiile muntoase opresc orice luptă serioasă.

Turcii au încercat să treacă Canalul de Suez, dar n'au reuşit. Englezii i-au respins, cauzându-le pierderi.

Flota anglo-franceză a atăcat fortăreaţa Dardanelelor. Telegramele spun, că Turcii au suferit pagube. Vom vedeà în numărul viitor ce au urmărit Francezii şi Englezii cu atacul forturilor Dardanelelor. Se anunţă că Ruşii urmăresc cu flota lor din Marea Neagră să atace forturile Bosforului. Se va puteà oare, să se forţeze aceste vestite strâmtori? Desigur că luarea Constantinopolului e tot una cu distrugerea imperiului turcesc.

*

Albanezii au pătruns în Serbia nouă. Au fost insă urmăriţi şi goniţi cu pierderi serioase. Prizionerii albanezi spun, că au fost puşi la cale de Austriaci şi de Turci.

Bieţii Albanezi, în loc, să steà liniştiţi în aceste vremuri de cumpănă, să fac coadă de topor. Nenorocit popor, căci 'l frământă patimile confesionale şi streine şi nu stă la olaltă strâns sufleteşte! Un popor, fără limbă unitară, fără literatură, frământat de vederi religioase felurite, nu poate aveà viitor!

Austriacii au început bombardarea Belgradului. Ploile abondente şi creşterea Savei, Drinei şi Dunării au împiedicat acţiunea armatelor austro-germane. Odată cu îndreptarea timpului vor începe şi aici lupte serioase. Austro-Germanii ţin să pedepsească pe Sârbi cu ori ce preţ. E de admirat acest popor sârbesc, care se luptă cu toate greutăţile omeneşti. Boale, sărăcie, lipsă de oameni şi cu toate acestea se luptă cu cel mai mare eroism. Iată un popor, care merită să trăiască!

*

In extremul Orient s'au ivit neînţelegeri între Japonia şi China. Se crede că Japonezii vor să profite şi să capete foloase mari în China. Se poate întâmplà să se nască răsboiu şi între popoarele acestea din rasa galbenă.

*

Pentru noi Românii, discuţiile din Duma rusească au o deosebită importanţă. Sunt pentru noi o chestiune de vieaţă.

D-l Goremykin, preşedintele consiliului de miniştri după ce a vorbit despre unirea tutulor Ruşilor şi de alipirea slavilor de Rusia, a adăogat, că *viitorul strălucit al Rusiei în marea neagră, lângă zidurile Constantinopolului, se desemnează ca o lumină crescândă*. . . . Acelaş lucru l'a afirmat şi d-l Sasanov, ministrul de externe rus. Prin urmare politica rusească e în spiritul testamentului politic al lui Petru cel Mare. Constantinopolul şi stăpânirea strâmtorilor, iată idealul.

Ce vom face noi Românii în cazul acesta? Ce vom face noi, când ieşirea la mare ne va fi închisă? Nu e locul de a discută aici asupra acestei chestiuni şi o amintesc numai. Viitorul ne va arătà, dacă e cu putinţă realizarea dorinţelor Rusiei. . . .

*

România stă încă neutră. Vârtejul e prea vijelos să ne aruncăm în el. Pe teren militar şi cu sufletul suntem pregătiţi pentru orice împrejurare. Dumnezeu a ajutat neamul românesc şi'l va ajutà şi acum.

Credinţa noastră e mare şi adâncă în această privinţă!

G...

BELGIA.

Iată ţara către care s'a îndreptat sentimentul marei majorităţi a omenirei, pentru faptul că a fost impinsă în răsboiu fără voinţa ei, încălcându-i-se teritoriul şi atingându-i privelegiul neutralităţii, garantat în scris de toate puterile garante. Studiid această fostă grădină a Europei, din punct de vedere religios, vom schiţà în treacăt şi în mod succint şi cevà din constituţiunea sau înjghebarea ei istorică. Am adoptat obiceiul de a prezentà cetitorilor noştri situaţiunea religioasă a fiecărei ţări de care ne ocupăm, fiindcă, în general, lumea nu cunoaşte decât două trunchiuri ale Creştinismului: Ortodoxismul care se confundă cu Orientul şi Papismul sau Catolicismul, care se confundă cu Occidentul. Celelalte ramuri, ce s'au despărţit de Papism, sunt cunoscute numai istoriceşte ca schisme; dar unde anume îşi au locurile, nu se ştie de toată lumea. Dând acì studiul fiecărei ţări în parte, pe lângă folosul ce-l avem de a o cunoaşte amănunţit din punct de vedere religios, mai putem observà şi defectuozitatea Papismului, care, abătându-se dela calea adevărată, făcând marea schismă în sânul Bisericii Mântuitorului Iisus Hristos, n'a avut puterea de a păstrà cel puţin unitatea erorii în care căzuse, ceeace face dovada slăbiciunii şi nedreptăţii sale. După scurtul istoric promis, vom intrà în domeniul părţii religioase.

***

Belgia, reunită cu Olanda sub numele de regatul țărilor de jos după căderea lui Napoleon I, se revoltă în anul 1830, în urma jignirilor religioase făcute de un guvernământ calvinist, și se constituì în regat cu guvernământ monarhic constituțional. Își alese de rege pe Leopold I, prinț de Saxa-Coburg-Gota, care domnì până la moartea sa, întâmplată la 10 Decembre 1865. Fiul său Leopold II îi urmă imediat și, sub lunga sa domnie, nici un răsboiu n'a turburat hotarele acestei țări. Independența și neutralitatea Belgiei au fost garantate și recunoscute de cinci mari puteri: Englitera, Austria, Franța, Prusia și Rusia, la hotărîrea cărora Belgia își dădù consimțimântul la 15 Noembre 1831, prin tratatul așà zis al celor 24 de articole, prin care cele cinci puteri fixau hotarele noului regat și partea datoriei ce i-se cuveneà de plătit către statul căruia aparținuse mai înainte și la care se mai adăogà articolui 25, în cuprinderea următoare: «*Curțile Austriei, Franței, Marei Britanii, Prusiei și Rusiei garantează M. S. Regelui Belgiei executarea tuturor articolilor de mai sus*», iar mai departe adaogă: «*Conform stipulațiunilor prezentului tractat, va fi pace și prietenie între Majestatea Sa Regele Belgilor de o parte, și M. M. L. L. Impăratul Austriei, Regele Franței, Regele regatului unit al Marei Britanii și Irlandei, Regele Prusiei și Împăratul tuturor Rușilor de altă parte, moștenitorii și succesorii lor, Statele și supușii lor respectivi,* **în perpetuitate**».

In tratatul lui Thonisen, de care ne slujim și care a apărut în nenorocitul Louvain, găsim următoarele: «,... această pace n'a fost nici odată turburată și neutralitatea a fost întotdeauna respectată». Faptul acesta a dat răgaz Belgiei să se desvolte atât de mult și atât de frumos pe tărâmul cultural și economic, atrăgând prin frumusețile sale vizitatori din toate părțile Europei și din alte continente.

Ce-o fi făcut acum dintr'însa *renumita* invenţie a lui 42 şi ororile cutropitorilor, se va vedeà după sfârşitul acestui înfricoşat răsboiu.

* * *

Constituţia Belgiei. Este neapărată trebuinţă să vorbim de constituţia acestei ţări, fiindcă ceeace a dat naştere mai ales la cauzele zămislirei ei au fost tocmai certurile religioase, pentru care fapt să dă o mare atenţiune acestui subiect. Cu privire la chestiune, aşà numita hartă constituţională, dată Belgiei prin congresul naţional din 1830, proclamă pe toţi Belgienii egali înaintea legii, admiţându-i pe toţi fără deosebire la exercitarea tuturor drepturilor civile şì militare, şi înlăturând orice deosebire de clasă. Libertatea individuală este garantată. Nimeni nu poate să fie urmărit, decât în cazurile prevăzute de lege şi în forma reglementată. Confiscarea averii şi pedeapsa cu moartea sunt cu totul interzise, etc. etc. Libertatea culturilor, exercitarea lor publică, precum şi libertatea manifestării opiniunilor în orice materie sunt garantate, bineînţeles cu oprimarea delictelor ce s'ar săvârşì cu ocaziunea punerei în aplicare a acestor libertăţi.

Acest articol (14) a fost obiectul a o mulţime de discuţiuni şi certuri, fiindcă Catolicii pretindeau că nu orice cult se poate bucurà de libertate absolută şi că în prescripţiunile acestui articol nu toate culturile sunt declarate deopotrivă bune şi deopotrivă folositoare societăţii; dar cum constituţiunea proclamă libertatea individuală, desigur că ea garantează fiecăruia libertatea de a exercità cultul său şi de a'şi mărturisì părerea ce o are într'o anumită direcţie intelectuală. Catolicii, având în vedere trecutul, voiau să ià toate măsurile pentru viitor, ca nu cumvà cultul lor să mai fie supus la vre-o neplăcere sau chiar la vre-o piedică. De aceea ei înlăturară următoarea propu-

nere: « Exercitarea oricărui cult, afară din biserici, nu poate fi împiedicată decât în virtutea ungei legi anume». In virtutea articolelor respective ale constituțiunei, exercitarea liberă și publică a cultului catolic erà permisă nu numai în biserică, dar și în afară de zidurile lăcașurilor sfinte. Așà de exemplu, procesiunile religioase, însoțirea răposaților până la lăcașul de veci și alte slujbe de felul acestora, nu mai puteà fi oprite nici în virtutea vreunei legi speciale, nici prin vre-o poruncă sau dispozițiune specială a poliției, luată mai dinainte ca chestiune de prevedere pentru anumite scopuri. Poliția locală iarăși nu poate, sub pretextul de a împiedicà o închipuită dezordine eventuală, să interzică exercitarea publică a unui cult, și nici n'ar puteà oprì publicarea vreunui ziar, care ar cuprinde păreri vrășmașe unei anumite administrații. Dar dacă o autoritate bisericească oarecare și-ar permite să înainteze insulte și neadevăruri în contra guvernelor dela înălțimea amvonului sau chiar contra unei persoane particulare, atunci tribunalele pot intervenì să judece infracțiunea. Libertatea de a-ți manifestà public părerile își are marginile în respectul datorit drepturilor aproapelui. Articolul 15 prevede că nimeni nu poate fi constrâns, în ori și ce chip și sub orice formă, la exercitarea ceremoniilor unui cult oare care, nici să păzeassă datinele și zilele de repaus ale acelui cult. Tot articolul 15 prevede că Statul n'are dreptul să intervină nici la numirea nici la instalarea vreunui slujitor bisericesc a vreunui cult, și continuând ideea în articolul 16 lasă intervenirea Statului în materie de presă, atunci când vreuna din aceste persoane și ar permite să calomnieze autoritățile constituite în virtutea legilor existente care garantează anumite libertăți și anumite drepturi. Ca și în cea mai mare parte a statelor moderne, și în Belgia nici o bulă papală, nici o scrisoare, nici un mandat sau altcevà de acest fel nu poate fi dat publici-

tății sau pus în aplicare fără o autorizațiune prealabilă a guvernului. De obiceiu, șeful statului numește episcopii, cu toată precauțiunea ce se luase în această privință, iar șeful religios are puterea de a-i confirmà sau a-i refuzà, satisfăcând prin aceasta și prevederile constituționale diferitelor țări. Constituțiunea belgiană suprimă aceste piedici. Statul nu intervine de loc în numirea slujitorilor bisericești; papa numește episcopii, fără nici o intervenție din partea guvernului, iar aceștia numesc pe subalternii lor în puterea și marginile legilor și regulamentelor respective. Această dispozițiune a constituțiunei belgice a fost observată întotdeauna cu credincioșie și a fost pentru catolicism de un folos foarte mare, lăsându-l să se desvolte în toată libertatea și în toate părțile țării. Își rezervă statul însă dreptul de a nu acordà privilegii clericilor, obligându-i la plata impozitelor și pentru abaterile dela datorii sunt duși înaintea tribunalelor, unde merg toți muritorii; se face numai excepția cu scutirea de serviciile militare, încolo sunt încadrați în marea masă a obligațiunilor cetățènești.

* * *

Învățământul este liber și orice măsură *preventivă* este interzisă; înlăturarea delictelor este regulată tot prin lege. Această hotărîre a congresului național a fost tot așà de folositoare bisericii ca și cea amintită mai sus. Catolicii n'au pierdut nici un moment și n'au întârziat de loc ca să se folosească în mod larg de puterea pe care le-o dădeà congresul. Dela 1834 ei au înălțat universitatea catolică din Lonvain, care s'a desvoltat în mod treptat și continua numărând, până mai zilele trecute, peste o sută de profesori și mai mult de două mii de studenți. Această universitate a populat Belgia cu magistrați, oameni politici și advocați, doctori și ingineri. Este drept

că şi lojile masonice au creiat universitatea liberi cugetătorilor din Belgia, cu reşedinţa în Bruxelles, cu ajutorul oraşului şi al provinciei, şi odrasle de valoare mult bănuită au ajuns şi pe la noi, titluri privite de altfel acì după cum se cuvine, dar trebue să recunoaştem că numai catolicii au fondat acolo învăţământul de toate gradele; ei au înfiinţat seminarii mari şi mici, pensionate de băeţi şi fete mai prin toate oraşele cu o populaţiune mai îndestulătoare, şcoli normale de asemenea; iar şcoli primare aproape prin toate colţişoarele şi prin locurile cele mai depărtate.

De multe ori eşti condus să crezi că congregaţiunile religioase s'au format numai cu scopul de a predà şi răspândì învăţământul: jesuiţii pentru învăţământul mediu, iar mai micii lor pentru învăţământul primar. Aproape toate pensionatele de fete sunt în mâna călugăriţelor; numărul celor laice putându-se fixà cu preciziune la patru sau cinci. Călugăriţile, cu învăţătoarele şi institutoarele pe care le-au format, conduc aproape toate şcolile primare. Nu sunt decât şcolile comunale din Bruxelles şi alte trei sau patru mari oraşe care fac excepţie. Trebue de asemenea recunoscut că oamenii bisericii fac acì mari sacrificii cu învăţământul de toate gradele. Singură universitatea din Lonvain costă cu mersul înainte peste cinci sute de mii de lei pe an. Ea nu primeşte nici o subvenţie nici de la stat, nici de la comună.

Învăţământul este una din acele materii mixte care interesează deopotrivă şi biserica şi statul. Nu este chestiune sau caz unde buna înţelegere acestor două puteri să fie mai mult de folos societăţii ca aceasta. Este locul acì de a semnalà răul ce s'a urmat şi la noi în trecut de a separà cât mai mult învăţământul de biserică, laicizându-l şi trecându-l în domeniul liberei cugetări. Dezastrul s'a observat şi în 1907, când, cu acea nenorocită întâm-

plare, un om de stat de înaltă valoare s'a pronunţat în public în chipul următor: «Şcolile normale au dat faliment, aşà că suntem forţaţi să dărămăm tot şi să începem clădirea din nou dela temelie». Dar românul are simţul situaţiei, vede răul, îl semnalează la vreme, ba chiar se entusiasmiază; păcat însă că nu pune în execuţie şi nu stărueşte în aducerea la îndeplinire a binelui. Ne place să ne minţim şi să prezentăm situaţiile trandafirii, când bine ştim că la bază sunt roase de un vierme periculos şi neadormit, care nu iartă niciodată.

Pericolul s'a observat atunci, dar se observă şi acum. Pe lângă separatismul ce se evidenţiază între preot şi învăţător, mai stă şi faptul că, prin desfiinţarea seminariilor, am ajuns să avem atâtea localităţi fără păstor sufletesc, care, pe lângă serviciile cultului atât de cerute de toată lumea, ar puteà prea bine să ţie cu mult succes şi rolul învăţătorului, chemat la o altă datorie într'o eventuală mobilizare. Ca şi la noi, şi în Belgia libertatea presei este garantată şi există o anumită publicitate de meserie care nu se ocupă decât să micşoreze sau dacă s'ar puteà să distrugă religia. Şi acolo, ca şi la noi biserica nu prea a dat atenţiune unei astfel de publicităţi şi rău s'a făcut; căci, pe nesimţite, s'a întrodus încet indeferentismul religios şi mai apoi chiar aversiunea către cele religioase. Născându-se aceste două direcţiuni, s'a putut lesne constatà răul produs. Statul, oricât de liberal ar fi în principiile sale şi trebue să fie, nu trebue să piardă un moment din vedere că prima sa datorie şi înalta sa grije este de a veghià neadormit la întărirea bazelor sale fundamentale, şi prin urmare de a stăvilì şi chiar a distruge orice rău, care, într'un chip sau altul, ar contribuì la atingerea şi îmbolnăvirea acelor fundamente. Faţă de asemenea direcţiuni, statul trebue să fie neînduplecat; nici o consideraţie să nu-l abată dela îm-

plinirea datoriei, şi obiceiul de a lăsà să se experimenteze cutare sau cutare doctrină, pentru a-i vedeà rezultatele sau pentru a se convinge prin sine de netemeinicia principiilor, trebue înlăturat; când dela început eşti convins că această experimentare n'aduce decât pierdere de vreme şi rău social neînlăturabil. La noi, s'au ridicat plângeri în contra sectei adventiste, şi Ierarhii noştrii au semnalat pericolile formal ministerului respectiv, totuşi libertatea continuă a fi aceeaşi, ba ce e mai mult îndrăzneala lor a luat proporţii, căci au ieşit în public nu pentru a-şi propagà doctrina, ci pentru a calomnià şi a insultà religiunea statului. Cu privire la acest fapt, când, tot în coloànele acestei reviste, am scris despre adventişti, am primit o mulţime de scrisori de la diferiţi preoţi, de prin satele unde s'a întins acest flagel, rugându-mă să arătăm şi mijloacele prin care s'ar puteà oprì propagarea, căci autoritatea comunală nu le dă nici un sprijin; ba ce e mai mult, într'o anumită comună chiar primarul, care a jurat că va păzì legile statului, este şeful adventiştilor. Este drept că, faţă cu îngrădirile constituţionale, care garantează libertatea tutulor cultelor, este greu de luat măsuri restrictive; dar ţara noastră mai are şi alte legi cari, cu această ocaziune, ar puteà fi puse în aplicare. Sunt o grămadă de vagabonzi, cari cutreeră satele şi mahalalele oraşelor, fiind plătiţi să facă propagandă adventistă. Pentru aceştia avem legi cu îngrădiri destul de zdravene, şi statul are nu numai dreptul dar chiar datoria de a intervenì, căci, pe lângă propaganda religioasă, se strecoară şi idei nenorocite care dau prilej la pârjoluri groasnice ca cele din 1907. Socotim că semnalându-se cazurile ministerului de interne, bine ar fi să se ià măsuri grabnice şi zdravene. Am pus înainte toate acestea, pentru a arătà cât de mult rău face nepăsarea pe care o arătăm faţă de anumite publicaţiuni cu scopuri subversive statului, bisericii şi religiunii. Dar răul

mai stă şi în altă parte; mai stă în o anumită cultură, de care sunt însufleţiţi unii anumiţi factori răspunzători.

* * *

Statistica religioasă a Belgiei. Belgia, aşà cum erà, ocupă o suprafaţă totală de 2.945.589 hectare, împărţite în nouă provincii şi vre-o 2614 comune, cu o populaţiune de aproape şapte milioane de locuitori. Aceste nouă provincii formează şase eparhii şi anume: Arhiepiscopia din Malines, care cuprinde provinciile foarte dense ca populaţie ale Brabantului şi Anversului; episcopia de Bruges, care cuprinde Flandra Occidentală; Flandra Orientală formează episcopia din Gand; două provincii ale Liejului şi Limburgului, aparţinând episcopiei Liejului, care, înainte de revoluţiunea franceză, formà un principat, administrat sau guvernat de un aşà numit episcop-prinţ; episcopia de Namur cuprinde provinciile Namurului şi Luxemburgului; episcopia de Tournai cuprinde întreaga provincie Hainaut şi posedă, în marele centre industriale, o populaţiune de muncitori foarte mare. Arhiepiscopia din Malines, ridicată la acest rang în virtutea bulei lui Paul al IV. din 12 Maiu 1359, şi a lui Piu al IV, din 11 Martie 1560, a fost restabilită după revoluţiunea franceză, în virtutea bulei lui Piu al VII, în 1801, şi are ca sufragani episcopii din Bruges, Gand şi Namur, ale căror episcopii au fost fundate ca şi cea din Malines de către Paul al IV, după cererea lui Filip al II regele Spaniei, apoi episcopia din Liege, a cărei reşedinţă a fost mai întâiu în Maestricht, apoi în Tongres şi în fine la Liege, episcopia de Tournai, fundată de Piat care se zice că ar fi fost şi apostolul acestei vechi cetăţi. Aceste cinci episcopii fură suprimate prin revoluţiunea franceză şi restabilite de Piu al VII, în urma concordatului din anul 1801, prin aceeaşi bulă care reînfiinţă şi arhiepiscopia din Malines.

Arhiepiscopul din Malines are titlul de primat al Belgiei.

Scaunul arhiepiscopal este la Malines, în biserica mitropolitană. Arhiepiscopul, a cărui eparhie numără aproape două milioane de credincioşi, este ajutat de un episcop ajutător, nerecunoscut de guvern însă. Este împărţită în parohii şi are mai multe mânăstiri. Tot acì se află un mare seminar şi alte trei mai mici, precum şi alte 12 colegiii episcopale în care, pe lângă învăţămintele pentru umanitate, se predau şi cursuri profesionale. Toate aceste instituţiuni sunt conduse numai de preoţi.

Episcopia sau eparhia Burjului are o catedrală, un mare seminar, unul mic şi şi şapte colegii episcopale. Eparhia din Gand are o cadedrală, un seminar mare, unul mic şi 4 colegii episcopale. Eparhia Liejului cu o catedrală, un seminar mare, două mici şi trei colegii episcopale. Episcopia Namurului cu o catedrală, un seminar mare, două mici şi două colegii episcopale. Eparhia din Tournai cu vechea şi frumoasa sa catedrală, un mare seminar, unul mic şi cinci colegii episcopale. In rezumat, sunt şase episcopii, şase mari seminarii în care se predă pe larg învăţământul religios şi se învaţă practica serviciului divin în timp de trei ani; zece seminarii mici în care se predau studii elementare şi, progresând, filozofice şi treizeci şi trei de colegii episcopale, a căror valoare se ridică mai mult prin faptul că acì se dă o mare atenţiune şi extindere învăţământului profesional, punând la îndămâna oricărui sărac muncitor un meşteşug, care-i poate procurà hrana zilnică.

In rezumat sunt în Belgia şase episcopii, şase mari seminarii, în care învăţământul teologic, predat de membrii clerului, durează trei ani; zece seminarii mici, unde se predă şi învăţământul filozofic şi o instrucţiune pentru întâmpinarea primelor greutăţi; treizeci şi trei de colegii episcopale, în care se dă cea mai mare atenţiune învăţământului profesional. In toate aceste instituţiuni, învăţământul este predat de preoţi. Şi este de remarcat că sunt

preoţii aşà de instruiţi încât pot începe cursurile cu o serie de elevi, fie în partea ştiinţifică, fie în cea literară, din prima clasă şi să continue cu seria până în clasa VII-a. Este lesne de înţeles că în aşà condiţiuni, profesorul îşi poate da socoteala în mod perfect de valoare unui elev, în desvoltarea lui continuă şi treptată şi să-l îndemne către ocupaţiunile pentru care are mai multă înclinare.

Cele şase episcopii, afară de şcolile de mai sus, mai au un mare seminar comun la Roma, unde se studiază teologia aprofundată.

Dar pe lângă cultul catolic, mai sunt şi altele; acestea însă formează o foarte mică parte, faţă de catolicism. Aşà, după statistica, de sigur interesată, a Romano-catolicilor sunt vre-o 30.000 de protestanţi şi anglicani, având biserici şi capele la Bruxelles, Anvers, Gand, Mons, Seraing şi Verviers. Israiliţii, în număr de patru până la cinci mii, au o sinagogă şi un mare rabin la Bruxelles, cu alte patru sinagoge în provincii.

Libertatea asociaţiunilor a dat putinţa renaşterii comunităţilor religioase, unele pentru alinarea durerilor suferinzilor, ajutând pe cei scăpătaţi; altele cu menirea de a duce instrucţiunea elementară şi meşteşugurile până în cele mai întunecate şi îndepărtate colţişoare. Tot această libertate a dat prilejul asociaţiunilor religioase să se gândiască la folosul misionarilor, şi în acest scop au organizat şi au trimis misiuni prin multe părţi ale globului. Statisticianul catolic are grija de a le numără şi a ridică în slăvì activitatea şi rezultatele obţinute de aceşti energici misionari. Socotesc că nu e trebuinţă să redau acì acest tablou; îl amintesc, însă, fiindcă te uimeşte cât poate să producă şi să câştige un cler cult prin mijlocul propagandei. Şi în adevăr clerul este bine armat cu armele intelectuale, fiindcă şi şcolile în care se prepară sunt bine organizate şi superioare în toate privinţele.

* * *

Invăţămâniul. Acordând libertatea învăţământului, congresul de care am vorbit n'a voit să pună statul afară din dreptul comun; el a decretat că statul va organiză învăţământul care urmează să se predeà cu cheltuiala statului şi în această privinţă va legiferà şi va reglementà. Dar prin aceasta, spune cronicarul, congresul n'a avut de loc gândul să stânjinească şi să concureze învăţământul particular, fiindcă erà dovedit că acesta este un puternic auxiliar, mai ales că nu cere nici un sacrificiu din partea statului. De altfel lucrul acesta s'a recunoscut şi la noi şi s'a făcut dovada că statul nici nu mai poate şi nici nu este obligat să deà învăţământul secundar tuturor. S'a mai recunoscut iarăşi că şcolile particulare sunt menite să umple golul cel mare în această direcţiune, numai să aibă la bază controlul serios al statului. Şi fiindcă e vorba de control şi având în vedere personalul care deţine instrucţiunea în Belgia, este locul să spunem că minunat ar fi dacă controlul învăţământului religios s'ar lăsà în sarcina sfântului Sinod. Nu e multă vreme de când s'au descoperit multe lucruri în această privinţă şi am văzut memorii documentate în arhivele ministerului din partea înalţilor noştri Ierarhi, dar care, din diferite motive, atunci nu puteau fi nici ascultate, nici aplicate; socotesc că acum va vreà Dumnezeu să le vie timpul. Vom scăpà de nenorocirea de a ne dictà streinii în casa noastră.

Invăţământul superior. In Belgia statul a început prin învăţământul superior. O lege din 27 Septembre 1835, prevede înfiinţarea a două universităţi, una la Gand şi alta la Liege. Cum în Belgia nu e o anumită religie a statului, cele două universităţi ale statului n'au decât câte patru facultăţi şi anume: Dreptul, Medicina, Filosofia cu Literile şi în sfârşit ştiinţele matematice, fizice şi naturale. Teologia este exclusă, fiind lăsată pe seama clerului. Dar pe

când universitățile laice își urmăreau scopul și și îndreptau activitatea numai în direcțiunea materialistă; clerul se gândeà să opună o activitate energică cu totul contrarie și în acest scop, chiar dela 4 Noembre 1834, ca chestiune de prevedere, s'a înființat o universitate catolică la Melines, cu trei facultăți: Teologia, Filosofia și Literile, Științele Matematice, Fizice și Naturale. In anul următor, în ziua de 1 Decembre, universitatea a fost transferată la Louvain, și în puterea unui contract încheeat cu administrația comunală, s'a instalat în unele părți ale localului vechei universități. Mai târziu s'au adăogat și facultățile de Medicină și Drept. In 8 Aprilie 1834, papa Grigorie al XVI a autorizat facultatea de Teologie să confere gradul de bacalaureat, licență și doctor în Teologie și Dreptul Canonic. O lege din 15 Iulie 1849 a organizat mai complect învățământul superior: a fixat programul cursurilor și al examenelor necesare. Gradele sau titlurile legale fură de aci înainte liberate de un juriu mixt, compus de un număr egal de profesori luați din învățământul public și particular, prezidentul fiind afară din corpul profesoral. In sfârșit o lege din 1876 prevede chipul obținerei diplomii și verificarea.

Fiindcă din Belgia ne au venit mulți diplomați, socotesc că e de trebuință să vorbim puțin și de universitatea din Louvain:

Intemeeată la Malines în 1834, cu trei facultăți și 86 studenți, ea a fost complectată în anul următor la Louvain. Progresele au fost așà de repezi, încât în anul 1840 numără peste 700 studenți. Numărul lor a crescut continuu, iar dela 1834 s'au mai adăogat ca studii limbile semitice, necesare studiului profund al Vechiului Testament în original, și tot pentru acest fapt s'a adăogat limba chaldaică. Pentru deosebita îngrijire a studiilor și pentru zelul pe care-l puneau profesorii în predarea lor, s'a dat acestei instituțiuni numele de *universitas studiorum*.

* * *

Mai există un învăţământ mediu şi altul primar. In cel mediu, programul prevede şapte ani şi cu titlul favorabil obţinut de acì se poate trece la universitate, în specialitatea studiilor predate în aceşti şapte ani. Este un fel de liceu vechiu al nostru. care a început a se recunoaşte că erà cel mai bun, fiindcă aveà generalitatea studiilor, lăsând elevului posibilitatea să-şi aleagă specialitatea către care aveà înclinarea, atunci când puteà să-şi deà socoteala.

Intru cât priveşte învăţământul primar, legea din 23 Septembre 1842 stabilise termenul de opt ani; aceasta însă se făcuse înainte de legiferarea învăţământului mediu. Invăţământul religios trebuià să facă parte integrantă din program, dar din 1879, potrivit vântului materialist şi a elementelor îmbibate cu idei de felul acesta care intraseră în guvernământ, s'a lăsat libertatea de a nu se mai ascultà cursurile religioase. Ce-a urmat în faţa acestei măsuri este uşor de înţeles: revolte şi sbuciume, în urma cărora a trebuit să se revină.

Ceeace îmi rămâne de adăogat pentru noi este faptul că învăţământul religios ar trebuì mai de aproape supraveghiat şi că în şcolile în care nu există, cum sunt spre pildă şcolile de meserii şi cele profesionale, să se introducă cât mai degrabă, fiindcă socotesc că nicăeri ca acì nu e mai folositor acest învăţământ. Acestor muncitori, care se socotesc pe treapta cea mai de jos a societăţii şi se cred desmoşteniţi ai soartei, trebue să li se arate comorile religiunei în această privinţă, care singure pot să-i îmbărbăteze, să-i umple de suflet, să-i înalţe şi să le spună că destinata ultimă a tuturor se va hotărî în altă lume.

B. Mangâru.

PROEMINENȚA BISERICEI ROMÂNE [1]

IN

SÂNUL ORTODOXIEI.

Prea Sfințite,
Venerabili Părinți,
Onorate Doamne, [2]
Onorați Domni,

Se împlinesc astăzi 1073 ani de când sfânta Biserică a lui Iisus Hristos, sub păstoria patriarhului de Constantinopol, Metodie, fiind împărăteasă Teodora, s'a consfințit sinodicește triumful etern al dreptei credințe asupra tutulor celor ce au voit, în tot chipul, să strice învățătura credinței creștine și așezările bisericești păstrate cu sfințenie dela început. Erà anul 842 d. Christos.

Cu actul consfințit atunci *s'a încheiat toată discuțiunea și toată lupta,* pentru tot ce priveà credință creștină și toată așezarea bisericească. Actul consfințit în acest an erà o încheiere *dreaptă și adevărată.* Erà sigilarea întregului edificiu al Bisericei lui Iisus Christos pentru totdeauna; căci biserica își alcătuise

[1]) Cuvântare ținută la sediul societății Clerului Român «Ajutorul» în ziua de 8 Februarie 1915 Duminica Ortodoxiei. Pentru aceasta preced acì câtevà cuvinte asupra acestei zile memorabile 'n istoria Bisericei lui Iisus Christos.

[2]) La această disertațiune au asistat și Doamnele ce compun comitetul societății Ortodoxe a femeilor Române.

sieşi nu numai dreptarul credinţei, prin glasul purtătorilor de Dumnezeu Părinţi, şi prin hotărîrea sinoadelor ecumenice şi locale, dar ea îşi fixase sieşi, prin glasul ei universal, toată aşezarea dreaptă şi adevărată, pe temeiul învăţăturei dumnezeeşti şi al tradiţiunei apostolice.

Pentru aceasta, biruinţa aceasta a bisericei, şi sigilarea aceasta a credinţei, săvârşită în anul acela în această Duminică, a fost triumful ortodoxiei. A fost triumful dreptei credinţe, căci aceasta înseamnă cuvântul acesta. Iar deatunci, Duminica aceasta însemnată, mare şi sfântă, a fost numită, Duminica Ortodoxiei.

Ea este dar triumful dreptei credinţe asupra tutulor celor ce au încercat, în tot felul şi chipul, în decursul celor 8 prime veacuri ale creştinătăţei, să strice credinţa creştină, şi prin ea biserica lui Iisus Christos, lăcaşul mântuirei noastre.

Dar să vedem cum s'au petrecut lucrurile. Să vedem cum s'a păstrat curată, sfântă şi neprihănită această credinţă, pe care noi o avem, bucurându-ne că suntem în sânul adevăratei biserici creştine, bucurându-ne că suntem adevăraţi creştini. Bucurându-ne înfine nu numai *că am văzut lumina cea adevărată, că am primit duhul cel ceresc, că am aflat credinţa cea adevărată; că ne închinăm sfintei Treimi*, care ne-a mântuit pre noi, dar bucurându-ne că am şi păstrat această învăţătură, cu toată aşezarea bisericească, aşà cum a fost şi ni s'a dat dela început.

Prea Sfinte,
Venerabili Părinţi,
Onorate Doamne,
Onoraţi Domni,

Sfânta credinţă în Iisus Christos, ca Dumnezeu al mântuirei noastre, a dat naştere, *prin predică,* la lumea creştină. Iar această lume creştină a format

Biserica lui Iisus Christos, Biserica creştină, pentru a se prea mărì în ea ca Dumnezeu şi a se păstrà credinţa.

Predica a lucrat în lume pretutindeni cu putere dumnezeească, şi astfel credinţa în Christos Dumnezeu, adică Biserica Creştină, s'a răspândit foarte degrabă pe toată faţa pământului. Chiar în zilele Apostolilor, Christos se prea mărea ca Dumnezeu, nu numai în toate centrele cele mari ale lumei şi în toate cetăţile imperiului Roman, dar străbătuse chiar şi în sânul multor popoare barbare, cari, odată cu primirea Creştinismului, îşi schimbau vieaţa şi toate deprinderile lor cele rele. Toţi cei ce credeau în Iisus Christos se renăşteau moralminte.

Bardesane, scriitor creştin, în prima jumătate a veacului al II-lea după Christos ne spune: «Parţii cari «se creştineau, deşì Parţi, dar nu mai trăiau în po«ligamie. Mezii creştini, numai aruncau pe morţii lor «la câini. Perşii creştini, deşì Perşi, nu se mai căsă«toriau cu fetele, fiicile lor. Bactri şi Gali creştini, «numaì profanau căsătoria. Egiptenii, nu se mai în«chinau boilor, şerpilor şi altor animale, ci prea măreau «cu duhul pre Dumnezeu. Pretutindeni creştinii, res«pectau legile, dar se lepădau de deprinderile cele rele».[1]) Iar la aceste popoare enumărate de Bardesane, fericitul părinte bisericesc Tertulian, care scrie pe la finele veacului al II-lea d. Christos, adaogă pre: Getuli, pre Mauri, pre Hispani, pre Bretoni, pre Gali şi alte multe popoare. El pune în numărul popoarelor creştine chiar pre noi Românii, însă sub numele de Daci.[2])

---

[1]) Comp. Eusebiu. Preparaţiunea evanghelică VI, 10.
[2]) Vezi scrierea sa contra Judeilor cap. I şi VII şi Apologeticul său, cap. VII.

* * *

Prea Sfinte,
Venerabili Părinți,
Domnilor și Doamnelor,

Această lume creștină, această Biserică a lui Iisus Christos, mare și minunată, răspândită pretutindeni în lume, a fost, în decursul multor veacuri, *Biserica una.* Ea păstrà pretutindeni, pe unde se întemeià, *aceeași credință și aceeași învățătură.* Și le-a păstrat, precum istoria ne spune, cu multă greutate; dar le-a păstrat. Așà încât Biserica creștină, deșì erà universală, deșì erà Biserica tuturor ce pretutindeni pre fața pământului credeau în Iisus Christos, ea își păstrà însă unitatea și erà *pretutindeni una și aceeaș Biserică.* Ea erà Biserica *sfântă și apostolică,* căci păstrà pretutindeni, ori unde se aflà, învățătura credinței *curată și neschimbată.* Ea păstrà în acelaș timp, *în toate, caracterul ei apostolic,* căci păstrà cu sfințenie, nu numai aceeași învățătură a credinței în Iisus Christos Dumnezeu, dar păstrà tot ce aparțineà Bisericei. Păstrà *cultul, disciplina bisericească, modul de conducere și păstorire, cum și tot ce priveà vieața bisericească a credincioșilor.* Toate le păstrà așà cum erau așezate de Apostoli. Toate le păstrà cu sfințenie, *neprihănite, neatinse și neschimbate.* Astfel fù Biserica lui Iisus Christos în decursul celor 8 prime veacuri ale creștinătăței.

* * *

Dar Biserica creștină pentru a păstrà în decursul acestor veacuri, *unitatea ei, sfințenia,* adică neprihănirea, *catolicitatea,* adică *universalitatea* și *apostolicitatea,* adică caracterul ei apostolic în toate, a avut mult de luptat.

Aceste calități, deosibeà adevărata Biserică a lui Iisus Christos. Aceste calități hotărîte sinodicește și coprinse în simbolul Niceo-Constantinopolitan,[1]) coprinse în crezul de credință al adevăraților credincioși și închinători ai lui Iisus Christos, erau semnul distinctiv și caracteristic al *adevăratei Biserici creștine.* Ele o deosibeau pretutindeni de orce Biserica creștină, care își schimbà credința.

Și după ce 8 veacuri și mai bine a luptat cu putere neînvinsă, și a reușit să înlăture și să scoată din sânul ei pre toți aceia cari unelteau în tot chipul pentru a schimbà și a prihănì, nu numai învățătura credinței, dar întregul ei organism intern și extern, în cele din urmă, mărul discordiei intră în însuși sânul Bisericei celei adevărate. Și după ce dăinuește două veacuri, dela al IX—XI-lea, prin tot felul de certuri și neînțelegeri, în cele din urmă, se face acea mare sfâșiere, în corpul ei. Biserica lui Iisus Christos, se împarte în două la anul 1054 d. Chr. Și după ce, Biserica cea una, sfântă, universală și apostolică, este împărțită în două Biserici creștine, în veacul al XVI, o nouă sfâșiere se produce în sânul uneia din ele. Ea se produce în sânul Bisericei care păstoreà creștinătatea din părțile Apusului. Și așà vedem astăzi Biserica lui Iisus Christos împărțită în trei mari Biserici creștine, cari, deși toate poartă numele lui Iisus Christos și se pretind a fi biserici ale sale, ele însă se deosibesc între dânsele *prin învățătura credinței, prin cult, prin organizațiunea lor pastorală, administrativă și disciplinară.* Se deosibesc în multe, dacă nu în toate, *prin fondul și forma cum represintă credința în Iisus Christos.*

[1]) Vezi simbolul credinței alcătuit la sinoadele ecumenice din Niceea (325 d. Chr.) și Constantinopol (381 d. Chr.) art. X.

*
* *

Dar între aceste trei Biserici creştine este una care a rămas statornică în credinţa în Iisus Christos, şi a păstrat cu sfinţenie, *în mod neprihănit*, întregul fond religios al Bisericei primelor veacuri. Este una, care a păstrat cu sfinţenie *tradiţiunea sacră bisericească intactă şi neschimbată*, *în toate părţile sale interne şi în toate manifestaţiunile sale externe*. Aşà încât această Biserică a păstrat întreg fondul adevărat al Bisericei lui Iisus Christos, *în forma sa cea veche şi adevărată a Bisericei sale*. Ea a păstrat totul, aşà cum erà în primele veacuri, aşà cum erà în timpurile glorioase, când Biserica erà *una*, *sfântă*, *catolică* şi *apostolică*; când ea erà aşà cum o numeşte crezul nostru de credinţă.

Pentrucă a păstrat toate acestea cu sfinţenie, Biserica aceasta este numită Biserica creştină *drept credincioasă. drept măritoare*, Biserica Ortodoxă, căci aceasta înseamnă cuvântul. Şi cu numele acesta ea se deosibeşte de toate celelalte Biserici creştine. Se numeşte şi Biserica Ortodoxă a Răsăritului, nu pentru cuvântul că ar fi biserici ortodoxe şi în părţile Apusului, sau în alt punct cardinal al Pământului, dar pentrucă lumea creştină care compune Biserica Creştină Ortodoxă, a fost şi este mai mult în părţile Răsăritului, şi pentrucă numele acesta pare a o deosebì şi mai bine de celelalte două Biserici Creştine, de Biserica Romei şi de cea Protestantă, cari ambele sunt în părţile Apusului Europei; fie că creştinii, cari aparţin acestor biserici, se află şi în celelalte continente ale Pământului.

*
* *

Lumea creştină care a rămas credincioasă vechii aşezări bisericeşti a Bisericei lui Iisus Christos se compune astăzi din:

a) Bisericele Patriarhale Ortodoxe din Orient.

b) Din bisericile Arhiepiscopale şi Metropolitane recunoscute independente, încă din cele dintâi veacuri ale Creştinismului, unelec hiar din timpul sinoadelor ecumenice, şi

c) Din bisericile naţiunilor şi statelor Ortodoxe, cari au fost recnooscute independente sau autocefale, adică de sine stătătoare, în decursul vremei, după normele consfinţite din timpul sinoadelor ecumenice. Recunoaşterea independenţei sau autocefalia acestor biserici, s'a făcut pe baza principiului consacrat încă dela început în Biserica lui Iisus Christos. Anume: pe baza principiului păstoriei chiriarhice, după care s'a luat norma ca, în fiecare provincie, cu căpetenie administrativă, să fie şi biserică de sine stătătoare; iar în stat liber şi de sine stătător, să fie şi biserică asemenea liberă şi de sine stătătoare, fără vre-o dependenţă chiriarhală.

Aceste din urmă Biserici fiindcă aparţin la diferite naţiuni, se numesc şi biserici naţionale, cu numele naţiunilor, cărora aparţin.

In categoria celor dintâiu, sunt: Bisericile Patriarhale, de Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Ierusalimul şi Carlovitz.

In categoria celor de aldoilea, sunt: *Arhiepiscopia Cyprului; Arhiepiscopia muntelui Sinai; Biserici'e ortodoxe metropo'itane, independente din imperiul Austro-Ungar* şi *Biserica Georgiei;* deşi aceasta este quasi dependentă de sfântul Sinod diriguitor al Bisericei imperiului Rus, considerându-se ca o filială a acestui Sinod.

In categoria celor de altreilea, intră: *Biserica Rusă, Biserica Română, Biserica regatului Greciei, Biserica Sârbă, Biserica Munte-Negrului* şi *Biserica Bul-*

gară; deşì aceasta din urmă, dela anul 1872 are o poziţiune excepţională şi neclarificată încă în sânul Ortodoxiei.

Toate aceste Biserici sunt de sine stătătoare, independente şi autocefale.

* * *

In aceste Biserici se coprinde toată lumea creştină ortodoxă. *Iar cum şi cu câtă greutate s'a păstrat credinţa ortodoxă în ele, ştie unul Dumnezeu, şi istoria este martoră.*

Numele lor, poziţiunea geografică şi topografică, istoria lor, în decursul veacurilor, până în ziua de astăzi, spun cu prisosinţă greutăţile prin care au trecut şi martiriul ce au îndurat una mai mult decât alta, pentru ca să poată păstrà dreaptă credinţa.

Nu intenţionăm acì a face istoricul acestor timpuri de restrişte prin care a trecut această creştinătate, căci mult s'ar puteà vorbì şi multe s'ar puteà spune.

Vitregia timpurilor a trecut toate marginile. Creştinii din părţile Răsăritului, încă din veacul al VII, deci cu mult înainte de căderea Constantinopolului, dar mai ales după desfiinţarea imperiului creştin din Orient, au fost, nu numai decimaţi, dar în multe locuri exterminaţi cu desăvârşire. Cele ce au suferit ei sunt grozăvii mai presus de toată descrierea.

Nu numai credinţa erà periclitată la aceşti creştini, dar chiar avutul, *onoarea şi vieaţa.* Şi aceasta a dăinuit veacuri şi dăinueşte chiar până în zilele noastre! Când te gândeşti câtă creştinătate a fost în aceste locuri, în timpurile glorioase ale Bisericei creştine, şi ce a rămas astăzi, te coprinde groaza!

Din acest punct de privire, Biserica Română a avut o poziţiune excepţională în sânul Ortodoxiei. Ea

a fost favorizată de soarta și de vitalitatea neamului Românesc.

Românii ocrotindu-și naționalitatea și credința în timpurile cele cumplite ale năvăliri ordelor barbare, și ieșind la limanul păcei și al siguranței, cu înfințarea principatelor Moldovei și a Munteniei, îi vedem cu biserica lor creștină Ortodoxă, cultivând ortodoxia în toată pacea și liniștea.

Și pe când în întregul Orient Ortodox, după căderea Constantinopolului, ortodoxia a fost persecutată, și a suferit martirizări din partea stăpânitorilor necreștini și intoleranți, iar Bisericile slave suferеau din cauza ignoranței, a bigotismului și fanatismului rău înțeles, producându-se în sânul lor totfelul de schisme și erezii, în Biserica Românilor, ortodoxia se păstrà neprihănită, și înflorea prin pietatea și religiositatea credincioșilor ei. Acì lucrà credința și se cultivà pietatea, *fără bigotism* și *fără fantatism; fără schisme* și *fară erezie.* Erà biserică *virgină, curată și neprihănită.*

***

Dar să revenim la bisericile Ortodoxe.

Toate aceste Biserici cari compun lumea creștină ortodoxă, deșì deosebite una de alta; deșì toate independente și fiecare de sine stătătoare, totuși, ele *toate formează una și aceeași Biserică.* Așà încât prin această independență și autocefalie de care se bucură fiecare din ele, Biserica cea adevărată a lui Iisus Christos, *nu s'a împărțit;* pentrucă în toate aceste biserici se păstrează *una și aceeași învățătură de credință.* Se păstrează, *acelaș cult* și aceeași *disciplină bisericească.*

Și dacă fiecare din aceste biserici se conduce independent, se păstorește de sine și se administrează

după cum îi dictează nevoile de timp, de loc, şi interesele naţiunei, în sânul căreea se află, *în toate însă se păstrează şi se respectă fondul canonic al Bisericei Creştine din timpurile glorioase ale unităţei bisericeşti*. In toate se păstrează fondul canonic din acele timpuri, când Biserica creştină de pretutindeni *erà una şi aceeaşi*.

Aşà încât, toate aceste biserici, deşi deosebite una de alta; deşi în sânul a diferite popoare, ele sunt şi formează, *una şi aceeaşi biserică, uniformă în toate*, fiind că toate păstrează cu sfinţenie *acelaş fond şi formă a Bisericei lui Iisus Christos, din primele veacuri, când Biserica sa erà una şi aceeaşi pretutindeni, în sânul tuturor neamurilor pământului*.

Pentru aceasta, *fiecare din aceste biserici* şi toate laolaltă, *socotite ca o singură biserică* şi formând cea mai frumoasă şi minunată confederaţiune bisericească creştină, poartă frumosul şi magnificiul nume de: *Biserica creştină adevărată; biserica drept măritoare;* poartă numele de Biserica Ortodoxă (ὀρθόδοξος ἐκκλησία) căci este Biserica lui Hristos, care a păstrat învăţătura dumnezeiască descoperită de el oamenilor, dreapta, adevărată şi neschimbată.

***

Dar dacă toate aceste Biserici creştine au păstrat Creştinismul primelor veacuri, şi l-au păstrat cu multă greutate, cu mari şi nespuse sacrificii; dacă la toate se vede acelaş fond religios şi aceeaşi formă de manifestare religioasă externă, în cult şi disciplină şi în întreaga organizaţiune şi aşezare bisericească, să nu se creadă că nu se observă şi la aceste biserici, de la una, la alta, oarecari deosebiri, mai ales în manifestările vieţei lor externe.

Toate au păstrat Creştinismul primitiv în toată curăţenia sa; şi nu numai că l-au păstrat, dar au şi îngrijit să'l transmită posterităţi ca un patrimoniu sacru şi scump, şi ca cel mai preţios odor al credinţei, păstrat de veacuri prin Biserică, totuşi însă, Bisericile acestea, diferă între ele dela una la alta în multe manifestări ale vieţei lor externe şi se văd multe particularităţi.

Despre fondul religios intern care se referă la învățătura de credință și tot ce este esenţial pendinte de ea, nu poate fi vorba. Sunt însă unele din ele, cari în ceeace privește fondul religios extern, l-au păstrat cu mai mult zel, cu mai multă evlavie, pietate și religiozitate; sunt însă altele, cari, acest fond l-au acomodat mai mult sau mai puţin împrejurărilor de timp și de loc. L-au acomodat cu diferitele nevoi și interese sociale, economice, politice și naţionale, după nevoià ce se simția, ca Biserica să ocrotească și să cultive tot felul de interese ale credincioșilor în sânul națiunei.

Toate aceste acomodări la care, Biserica trebuià, sau erà chiar nevoită ca să consimţă, au făcut ca, în decursul timpului, să se observe la unele din aceste Biserici oarecari deosebiri în manifestările externe ale vieţei lor bisericeşti; dar aceste deosebiri, o repet, nu ating fondul religios intern, nici nu schimbă pe cel extern. Toate deosebirile ce se observă, fac numai că, fondul religios extern este tradus în practică, la unele, *într'un fel*, la altele *într'altul*. Iar această deosebire se observă mai mult în partea privitoare pe conducerea și administrațiunea bisericească, care pe alocurea, la unele biserici, a fost nevoe să se desvolte într'un sistem deosebit.

Dar și în această privință se observă că, dacă a

fost nevoe să se impună unor biserici un sistem de conducere şi administraţiune deosebit, pentru a'şi iconomisì diferite nevoi. Ele însă toate au năzuit să steà pe baza canonică a modului de păstorie, conducere şi administraţiune bisericească din veacurile primare. Toate au năzuit să rămână statornice pe baza unei administraţiuni bisericeşti, care să rezulte din vechile legiuiri şi canoane date Bisericii de sinoadele ecumenice şi locale, prin purtarea de grije a marilor dascali şi ierarhi ai Bisericei Creştine.

Acì, şi întru aceasta constă toată deosebirea. Ea constă în aplicarea legiuirilor şi a canoanelor bisericeşti aplicate în decursul timpurilor după nevoile ce s'au ivit în Biserică. Dar lucrul să fie bine înţeles: Dacă unele Biserici le-au acomodat şi le-au aplicat *într'un fel*, altele, *într'altul, nici una din ele nu s'a abătut*, dela principiul şi spiritul normativ coprins în ele, ca săià dispoziţiuni, sau să introducă aşezări bisericeşti, cari să fie contrarii cu legiuirile şi canoanele normative în Biserică Creştină.

* * *

Dar în mijlocul acestor Biserici, toate zeloase a păstrà fondul religios creştin intern şi extern intact şi nealtert, toate zeloase a'l păstrà cu sfinţenie în toată a sa curăţenie, pentru a fi toate *una şi aceeaşi Biserică*, ca astfel toate să rămână şi să steà pe baza aceluiaşi principiu uniform, în fond şi formă, între ele, or cine le-a studiat şi cunoaşte starea lor actuală, va recunoaşte că este una care le întrece pe toate *în zelul de a conservà vechiul patrimoniu bisericesc*, moştenit din timpurile glorioase ale Bisericii. Va recunoaşte că este una care se prezintă între ele, *cu o aureolă şi proeminenţă de clasicism ortodox*. Iar a-

ceastă Biserică, spre a noastră cinste şi laudă, *este sfânta noastră Biserică Creştină Ortodoxă Română.*

Biserica Română a ştiut să împace toate cerinţele timpului, cu spiritul cel adevărat al vechilor legiuri şi aşezări canonice bisericeşti. Da, ea a ştiut să împace toate, şi să rămână până în ziua de astăzi aceeaşi, păstrându-le cu sfinţenie şi aplicându-le întocmai în organizarea ei, în vieaţa bisericească, în conducere, în păstorie şi în administraţiune. Ea singură a rămas, mai mult decât toate, în spiritul şi litera vechilor legiuri din timpurile glorioase ale ecumenicităţei Bisericii lui Iisus Hristos.

* * *

Prea Sfinţite, Venerabili Părinţi, Onorate Doamne şi Domni,

Da, între Bisericile Ortodoxe, Biserica Română a fost şi este cea mai zeloasă în conservarea Creştinismului. Ea singură, mai mult decât or care alta, l-a conservat aşà cum erà în primele veacuri. Intru aceasta ea le covârşeşte pre toate.

Dar când afirm această proeminenţă a Bisericei Române în sânul Ortodoxiei, să nu se înţeleagă că ar fi vorba de o covârşire acì în paguba celorlalte. Nu! Aceasta Nu!

Invăţătura de credinţă, cultul, disciplina bisericească şi toate manifestările interne şi externe ale vieţei bisericeşti, sunt aceleaşi în toate. Deosebirile cari se văd sunt pur şi simplu *în exercitarea* sau *punerea în practică a acestor manifestaţiuni externe.* Ele nu formează deosebiri fondamentale, care să coprindă schimbarea fondului principial, sau chiar a formei. Sunt mai mult un fel de variante, cari se pot vedeà adesea ori, chiar în sânul aceleasi biserici, dela o localitate la alta, şi dela modul cum unii liturgici

înțeleg a pune în practică și a săvârși acte bisericești, deosebindu-se prin râvnă, pietate, zelul lor și altele, iconomisind adesea și unele împrejurări de timp, de loc, persoane etc. [1]

Dar privind toate aceste Biserici, în starea lor actuală, în organismul lor bisericesc în genere, în vieața și funcționarea lor și comparându-le cu Biserica Română, se observă că aceasta din urmă a rămas mai statornică pe baza vechilor legiuri bisericești.

Apoi, privind în deosebi vieața bisericească din Biserica Română; privind această vieață în Bisericele și mănăstirile sale, orice cunoscător intru cele ale credinței și religiunei creștine, va recunoaște că acì se vede acea vieață arhaică a Bisericei Creștine, care rar se vede în celelalte Biserici Ortodoxe.

* * *

Aceea ce caracterizează întreaga ortodoxie este principiul statornic de care au fost călăuzite toate, ca să păstreze, în toate, Creștinismul primitiv, Creștinismul timpurilor glorioase ale Bisericei lui Iisus Hristos. Toate l-au păstrat cu sfințenie și toate s'au silit a stà statornice în el.

Dumnezeu însă a binevoit, în a sa iconomie dumnezeească, să favorizeze în mod excepțional Biserica neamului Românesc. Și astfel, cei ce i-au condus destinele, au putut să reușească, ca, în ea, mai mult decât în oricare alta, să se păstreze în modul ei de conducere și păstorie, și în exercitarea vieței pioase, în cult mai ales *și în toate,* vechea organizare și stare a Bisericei lui Iisus Hristos.

---

[1]) Asupra unor astfel de deosebiri, cari se observă dela o biserică ortodoxă la alta, cum și în sânul aceleași biserici, subsemnatul a întreprins un anume studiu, din care, o parte, a și fost publicată în „Biserica Ortodoxă Română".

Providenţa dumnezeească ne-a ajutat ca în sfânta noastră Biserică, mai mult decât or unde, să se păstreze şi să se vază vechea vieaţă bisericească din timpurile glorioase ale Bisericei creştine. Intru aceasta este şi constă proeminenţa Bisericei Române în sânul Ortodoxiei.

* * *

Dar această particularitate, care face mare cinste sfintei noastre Biserici, şi care este admirată de toţi cei ce au avut şi au ocaziune s'o cunoască, este nebăgată în seamă, ca să nu zic că foarte mulţi chiar n'o cunosc. Şi aci pentru lămurirea chestiunei îmi veţi permite o mică degresiune.

Anii trecuţi Biserica noastră a fost vizitată de Ierarhi distinşi ai Bisericii patriarhale ecumenice. Cu ocazia vizitei lor, am ţinut să-i fac să cunoască de aproape sf. noastră Biserică. Să cunoască organizaţiunea, vieaţa bisericească şi întreaga noastră aşezare. Când ei au cunoscut, prin ei înşuşi toate acestea, şi au văzut bisericile şi monastirile noastre; când au cunoscut clerul nostru, şi au asistat la sfintele slujbe în bisericile noastre din oraşe şi monastiri; când au văzut orânduiala noastră bisericească, nu numai că au rămas surprinşi şi uimiţi, dar n'au avut cuvinte îndestule ca să feliciteze Biserica Română pentru clasicitatea ortodoxiei sale. Distinsul ierarh Ghermanos al Amasiei, locţiitorul pe atunci al Patriarhului ecumenic, a mărturisit public pretutindeni în bisericile ce a vizitat, spunând din adâncul sufletului său şi zicând: *Biserica voastră Română, este coroana Bisericilor ortodoxe. Voi păstraţi şi aveţi adevărata ortodoxie....*

Dar să nu ne mirăm că nu ne-au cunoscut streinii.

Trebue să o spunem cu durere: Nu ne cunoaştem noi înşine. Şi ceea ce este mai dureros, este faptul că nici chiar mulţi din aceia cari s'ar cuvenì, ei cei întâi să cunoască adevărul lucrurilor, ca să poată utilizà cunoştinţa lor pentru binele, prosperitatea şi înflorirea sfintei noastre Biserici, nici aceştia n'o fac!

Aceasta m'a făcut, ca acì, Prea Sfinte, Venerabili Părinţi, Onorate Doamne şi Domni, să tratez chestiunea aceasta şi să o expun măcar în liniamente generale. Am crezut că este bine să vă întreţin astăzi cu aceste câtevà cuvinte asupra Ortodoxiei şi a proeminenţei sf. noastre Biserici Creştine Ort. Române în sânul ei.

* * *

Dar pentru ca toate acestea să devină clare. Pentru ca chestiunea să fie expusă, pe cât posibil complect, şi pe deplin înţeleasă, cred necesar ca, încheind cuvântarea noastră, să teologhisim puţin asupra *raportului credinţei cu Biserica*. Făcând aceasta am credinţa că se va învederà şi precizà mai bine şi lămurit, ce este ortodoxia în Biserica creştină. Atunci se va vedeà că ea este dreapta şi adevărata credinţă în Iisus Christos Dumnezeu. Se va învederà proeminenţa ei în Biserica creştină, şi se va vedeà, în acelaş timp, şi proeminenţa sfintei noastre Biserici Române în sânul Ortodoxiei.

Prea Sfinţite, Venerabili Părinţi, Onorate Doamne şi Domni,

Biserica lui Iisus Christos, luând fiinţă în lume şi întemeindu-se pretutindeni *prin predică,* adică prin propoveduirea credinţei în Christos Dumnezeu, de sfinţii Apostoli, de conlucrătorii lor şi de întregul şir nesfârşit al sfinţilor părinţi, această credinţă n'a rămas în sufletul credincioşilor, ce compuneau socie-

tatea creștină, *o simplă credința abstractă.* Ea n'a rămas nici numai *o simplă convingere intelectuală despre adevărul lucrurilor primite și crezute,* și *nici nu s'a mărginit la o simplă mărturisire a lor,* fie această mărturisire tainică, sau în fața tuturor celorlalți credincioși.

Apostolii și toți conlucrătorii lor sădind pretutindeni în inimile credincioșilor credința, au îngrijit ca să o facă *vie și lucrătoare* în sufletele lor. Ei au îngrijit ca să-o facă să rodească *prin iubirea către Dumnezeu și aproapele.* Și, spre acest sfârșit, au pus în Biserică bazele pietăței și religiosităței, ca să fie și să rămâie trainică această credință în sufletele credincioșilor; căci erà Evangheliul mântuirei noastre, descoperit oamenilor de Insuși Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Christos, și acest Evangheliu trebuià a se învedera în vieața creștinilor.

Pentru aceasta, Apostolii, conlucrătorii și următorii lor, cari au avut și au pururea toată puterea în Biserica Dumnezeului mântuirei noastre, au întrupat dumnezeească credința în acte liturgice și teleturgice ale cultului către Dumnezeu. Și au întrupat-o în aceste oficii sfinte, pentru ca să se vază în ele de toți credincioșii darul dumnezeesc ce lucrează în Biserica Creștină. Să vază toți credincioșii și să se convingă, prin ei însuși, când se apropie cu credință și se împărtășesc de darul dumnezeesc, că acest dar al mântuirei, lucrează și rodește în sufletele lor, prin credința caldă care se află în ei; și lucrează în inimile lor, tot mai mult, spre a lor apropiere spirituală către Dumnezeu și mântuire.

Astfel credința cea nevăzută în Iisus Christos Dumnezeu, prin așezările sfinților Apostoli, dela început, s'a transformat în închinare, pentru a 'L prea mări

pre El, ca Dumnezeu, și a ne închinà Lui ca Dumnezeu al mântuirei noastre[1]). Prin această întrupare și concretizare a credinței în actele cultului, toți cei ce credeau în Iisus Christos și'l mărturiseau ca Dumnezeu, erau *închinători și adoratori ai Lui*. Și cu modul acesta în *închinare*, *și adorare*, *se vedeà expresiunea credinței;* iar închinarea trebuià să se facă, după cuvântul Domnului, cu *duhul și cu adevărul*.

Apoi închinarea și adorarea adusă de creștini fiind expresiune dreaptă și adevărată a credinței lor, și constând din actele cultului, adică din sfintele slujbe dumnezeești, acestea devin cea mai admirabilă și cea mai desăvârșită predică și explicare a întregei învățături de credință. Intregul lor coprins, având de bază credința și izvorând din ea, sunt fructul ei, *așà cum o mărturiseau creștinii cei adevărați*, cu inima curată, cu căldură și entusiasmul religios al credinței. Și acest fruct al credinței, care este cel mai curat prinos al pietăței religioase, care se aduce lui Dumnezeu, mulțumindu-I pentru binefacerile ce revarsă asupra noastră, cântând și preamărind mult milostivirea Sa, se face sub conducerea și povățuirea Bisericei și se binecuvintează de ea.

Pentru aceasta toată desvoltarea întregului edificiu al învățăturei de credință, ce compune cultul și sfintele slujbe, se desăvârșește în decursul celor 8 prime veacuri ale creștinătăței. El se desăvârșește atunci când s'a dat Bisericei toată așezarea doctrinală latreutică și disciplinară; și se aprobă prin glasul ei universal, în sinoadele ecumenice. Atunci se și puse sigiliul definitiv al confirmărei preste tot ce alcătuià dreapta credință. Iar aceasta fu în anul 842 d. Chr.

---

[1]) Comp. Fapt. Apost. II, 42 și următoarele VI, 42, VI, 4 etc. 1 Tim. 3 16 etc.

când s'a şi hotărît a se sărbătorì acest triumf atern. Aceasta fu în Duminica aceasta a Ortodoxiei, care se hotărî de atunci a se sărbătorì de creştinătate, întru aducerea aminte a acestui triumf.

* * *

In această întrupare a credinţei, adică *în închinare şi actele cultului*, adevărata teologie creştină vede raportul credinţei cu Biserica. Şi s'a făcut această întrupare şi concretizare, nu numai pentru a se păstrà credinţa, dar mai mult pentru a fi *vie şi lucrătoare* în inimile credincioşilor.

Şi întruparea aceasta este veche. Ea s'a făcut chiar dela începutul predicei apostolice, precum am văzut; căci tot ce eą coprinde, nu este altcevà decât manifestarea vie şi explicarea întregei învăţături a sfintei noastre credinţe. Ea este aşezare dumnezeească, căci îşi are origina dela Insuşi Mântuitorul nostru, şi ne este dată prin sfinţii Apostoli şi următorii lor, cari ne-au învăţat s'o păstrăm cu sfinţenie; căci prin ea se păstrează credinţa *curată, adevărată şi neschimbată*. Ei ne-au învăţat să păstrăm cultul şi închinarea; căci sunt expresiunea sfintei noastre credinţe în Dumnezeu. Prin ele adorând pre Dumnezeul mântuirei noastre, ni se comunică darul său pentru îndreptarea şi mântuirea noastră. Iar cum darul lui Dumnezeu se dă nouă prin Biserică, pentru aceasta închinarea şi cultul îi aparţin ei; căci ea este depozitara sfintei noastre credinţe şi corabia mântuirei noastre.

* * *

Dacă privim în sine această întrupare şi manifestare a credinţei, coprinsă în actele cultului şi în închinarea către Dumnezeu, vedem că ea şi-a luat

toată desvoltarea sa și s'a stabilit, pe baza tradițiunei apostolice, în decursul celor opt dintâiu secole ale Creștinismului. Și mai vedem că acestea au fost timpurile când s'au adus lui Dumnezeu cel mai frumos prinos al credinței, dând naștere la tot ce coprinde închinarea și îmbracă sfintele slujbe bisericești, ca acte ale cultului creștin. Aceste timpuri, așà cum sunt timpurile clasicității Bisericei lui Iisus Christos pentru stabilirea învățăturei de credință, tot astfel sunt și pentru închinare și determinarea sfintelor slujbe, ca ele să reprezinte în Biserici credința.

Și să păstrà manifestarea credinței prin *închinare și cult*, în aceste timpuri în acelaș fel pretutindeni în întreaga Biserică a lui Iisus Christos. Așà cum erà una învățătură de credință, așà erà pretutindeni și închinarea *una și aceeași*. Acelaș cultul, aceleași sfinte slujbe, cu acelaș ritual, săvârșite după un tipic uniform, ca astfel să se păstreze vechile așezări bisericești, să se păstreze adevărata tradițiune bisericescă întru toate.

* * *

Ei bine, dacă din acest punct de vedere privim astăzi cele trei mari Biserici creștine, cari reprezintă creștinătatea, adică întreaga Biserică alui Iisus Christos, voì a zice: Creștinătatea Ortodoxă, Creștinătatea Papistașă, și Creștinătatea Protestantă, și voim a ne da sama de modul cum fiecare din acestea au păstrat până în ziua de astăzi *închinarea către Dumnezeu și cultul*, ca expresiune a credinței, ce credeți că vedem?— O mare deosebire între ele

Biserica Romei, după ce a ieșit din sânul adevăratei Biserici Creștine a continuat a se depărtà tot mai mult de vechile așezări apostolice și canonice

ale Bisericei. Şi aşà, tot depărtându-se, a transformat *păstoria în administraţiune, în stăpânire şi dominaţiune!*

Iar în ce priveà închinarea şi săvârşirea sfintelor sluje, în ce priveà cultul, deşì s'a silit să-l păstreze, şi l-a păstrat în multe, dar în modul de a-l săvârşì introducând elemente noui şi streine de cultul creştin al primelor veacuri, instrumente muzicale de tot felul, şi ţinând cu or ce preţ a-l săvârşì într'o limbă streină de cunoştinţa credincioşilor, a făcut pe aceştia să fie departe cu sufletul şi inima de cele ce se săvârşesc în Biserică. Imprimând astfel cultului un caracter ca şi automat şi mecanic, a slăbit legătura caldă a credinţei din sufletele credincioşilor, către Dumnezeu, pe care cultul, ca expresiune a credinţei trebue să o întreţină şi s-o cultive. Cu aceasta ea a răcit pietatea. A rupt legătura tainică a credinciosului cu sfintele slujbe şi a nimicit entusiasmul credinţei. A transformat totul *într'un fel de reprezentaţiune,* adesea ori frumoasă la privire, armonică şi regulată în părţile sale de executare, dar incapabilă de a întreţine legătura evlaviei cu credincioşii; iar ei, spiritualimente, nu i-au parte cu nimic la cele ce se săvârşesc. Şi zadarnice sunt toate silinţele ce se depun ca pe alte căi să-i poată aduce la o legătură a duhului credincioşilor, adică a credinţei lor cu cultul public. Pentru credincioşi, ca şi pentru liturgici, în această Biserică, se pare că totul lucrează ca ex opere, operatum. S'au săvârşit slujbele, s'au sfinţit credincioşii!

*
* *

La protestanţi tot ce se prezintă sub formă de cult şi închinare către Dumnezeu, poartă un caracter laic şi cu desăvârşire lumesc. Acì sfintele slujbe ale re-

ligiunei creştine sunt cu totul desbrăcate de originalitatea, caracterul şi natura lor divină şi bisericească. Nu se mai vede nimic din tradiţiunea apostolică şi bisericească veche; nu se mai vede nimic din forma şi fondul actelor liturgice creştine, din primele veacuri ale ecumenicităţei bisericeşti.

In slujbele lor bisericeşti, ce zic şi cred că mai au totul s'a înoit şi s'a prefăcut. Totul a fost lăsat şi s'a modulat după bunul plac al intendenţilor şi superintendenţilor, pe cari îi au avut şi îi au în fruntea comunităţilor lor, ca pastori, de fapt însă mai mult un fel de dascali şi maeştrii de ceremonii, simbriaşi cu contract, pentru un anume timp, ca să conducă comunitatea lor, întru cele religioase, ca să le fie pastor!

La ei din punctul de vedere, riguros creştin, se poate zice că nu există sfinte slujbe bisericeşti, cu caracter şi origină divină şi apostolică, şi aceasta pentru că nu există sacerdoţiu canonic. Restul deci se subînţelege.

* * *

Singură Biserica Creştină Ortodoxă a rămas credincioasă în ceea ce priveşte închinarea către Dumnezeu şi actele cultului, pe baza adevăratei tradiţiuni apostolice păstrată cu sfinţenie de Biserica creştină a primelor veacuri. Ea singură a păstrat vechiul tip de închinare cu fondul şi forma ei veche bisericească, din timpurile glorioase ale Bisericei creştine. Ea singură a păstrat sacerdoţiul bisericei cu adevărata lui menire în Biserica şi în păstoria credincioşilor. Ea singură a păstrat vechiul tip al păstorirei, fără a'l transformă în administraţie şi stăpânire, cum a făcut Biserica Romei, şi fără a'l laiciza, cum au făcut Protestanţii.

Aci credincioșii sunt în adevărata Biserică a lui Iisus Christos. Ei duc vieața creștină sub conducerea și povățuirea *drept spirituală*, izvorîtă din iubire părintească a sacerdoțiului. Iar cultul și săvârșirea sfintelor slujbe, adică *închinarea*, care întrupează credința, se face în spiritul cel adevărat al dreptei credințe creștine. Se face în adevăr cu *duhul și cu adevărul*. Iar pietatea credincioșilor și căldura credinței lor, așà cum și-a adus prinoasele sale, prin imne și cântări de laudă și mulțumire către Dumnezeu dela început, și a continuat în decursul veacurilor de ecumenicitate ale Bisericei, tot astfel continuă până în ziua de astăzi și va continuă în veac; căci legătura credincioșilor cu Biserica este legătura cea adevărată a credinței, dovedită prin fapte de pietate și religiositate creștină.

* * *

Aceasta este Biserica Creștină Ortodoxă, în care s'a păstrat cu sfințenie toată tradițiunea apostolică. Ea este Biserica cea adevărată a lui Iisus Christos, pentru că a păstrat *adevărata închinare, ca adevărata expresiune a credinței*. Și a *păstrat sacerdoțiul* canonic, cu adevărata menire păstorală; l-a păstrat conducător, povățuitor și săvârșitor al tainelor dumnezeești, comunicător al darului lui Dumnezeu.

Acestei lumi creștine aparține sfânta noastră Biserică creștină Ortodoxă Română. Și aparține având loc de cinste și laudă; căci ea, mai mult de cât toate, a păstrat cu frică și cutremur patrimoniul sfânt al întrupărei credinței, în adevăratul tip și formă de închinare; și a păstrat păstoria, prin sacerdoțiul canonic povățuitor, care a îngrijit în toată vremea și

îngrijeşte, ca săvârşirea sfintelor slujbe să se facă întocmai, după rigoarea vechilor tipicuri bisericeşti, din timpul ecumenicităţei Bisericei lui Iisus Christos.

Și când astfel este sfânta noastră Biserică, acì este locul a întrebà: O astfel de Biserică, care își începe vieața deodată cu începutul neamului nostru, căci istoria, precum am văzut, ne arată creştini încă din veacul al 2-lea, adică chiar din timpul stabilirei noastre acì; O Biserică care a înfruntat toate nevoile timpurilor celor mai urgisite; O Biserică peste care a trecut toate năvălirile barbare distructive, în decurs a zeci de veacuri; Biserică care n'a perit, și care apare la înființarea Principatelor, Biserică creștină Ortodoxă, cu ierarhie stabilă; Biserica în care, dela această epocă, se cultivă pietatea și religiositatea, fără fanatism și fără bigotism; Biserica care stà pururea în fruntea Ortodoxiei creştine și o încălzește și moralmente și materialmente; o astfel de Biserică, întreb, poate ca să fie fructul unui sacerdoţiu schismatic și eretic? Cred că nu. Dintr'un coprinzător, chiar matematicește și natural, nu poate ieșì decât numai coprinsul său.

Biserica Română a fost dela început și a continuat în decursul veacurilor, așà cum este, și va fi pururea adevărată biserică creştină, biserică Ortodoxă. Ea nu a fost și nu este fructul unui sacerdoțiu schismatic și eretic.

Aceasta o pot spune, sau chiar și scrì, numai cei ignoranţi întru cele bisericești; dar niciodată un istoric bisericesc conscient.

Aceasta este Ortodoxia și acesta este locul și poziţiunea sfintei noastre Biserici în sânul ei.

Și acum, să înțelegem și să învățăm. Acum când știm și cunoaștem sf. noastră Biserică; când știm că unei astfel de biserici suntem fii credincioși și slujitori ai lui Dumnezeu, păzitori și săvârșitori ai închinărei, ce întrupează credința cea adevărată în Christos Dumnezeu, trebue să ne bucurăm, cu bucurie mare. Nu trebue însă să ne mândrim, căci mândria duce la îngâmfare, care este vițiu diabolic. Ea duce la uitarea datoriei și a uitărei de sine. Ea face chiar pe cei de bună credință, să se împodobească numai cu virtuțile străbune, fără a se mai simțì datori ei însuși a da dovadă că au aceste virtuți.

Trebue să ne bucurăm de trecutul strămoșesc. El însă trebue ca să ne încălzească sufletul, și să ne facă ca noi înșine să înmulțim talentul; iar înmulțirea lui, este păstrarea *neprihănită a dreptei credințe prin închinare dreaptă și adevărată, cu duhul și cu adevărul.* Și atunci conștienți d'aceasta, pentru înmulțirea talentului, și pentru a face dovada credinței noastre, avem datoria să aducem prinosul pietăței noastre lui Dumnezeu. Căci a nu rodì în pietate, a nu aduce prinosul credinței noastre, care să lucreze în inimele noastre, prin iubire către Biserică, este a lipsì de la cea mai sacră datorie creștinească, este a lipsì de la virtutea strămoșească, care totdeauna a împodobit neamul nostru. Ceeace nu trebue să fie. Ajunge zilei răutatea ei. Sunt destule alte scăderi. Să nu fie și aceasta și să ne păzim ca să nu intre. în Biserica Dumnezeului părinților noștri. Lui să'i aducem cu frică și cutremur prinosul adevărat al credinței, care să fie și să rodească în sufletele noastre. Lui să'i aducem pururea laudă și preamărire; căci

lăudat şi preamărit, cu adevărat, după cuviinţă a fost numele Lui în neamul 'nostru dela început. Aşà să ne ajute Dumnezeu în toate zilele vieţei noastre. Să păstrăm dreapta credinţă şi să facem ca ea să rodească în sufletele noastre, prin fapte bune şi bine plăcute lui Dumnezeu. Amin.

Dr. Drag. Demetrescu.

CONCUBINAGIUL.

Concubinagiul e o boală grea socială. E traiul nelegiuit al soţilor, în afară de legile bisericeşti şi civile. Relele care decurg din asemenea legătură a soţilor pentru urmaşi sunt foarte dureroase. Copiii n'au dreptul la moştenire, n'au dreptul la numele părinţilor, dacă nu sunt recunoscuţi. Cele mai sfinte drepturi ale copiilor sunt nimicite prin vieaţa nelegiuită a părinţilor.

Poporul nostru e bun şi ascultător cu singura condiţiune să fie luminat şi bine îndrumat în vieaţă. Să fim drepţi şi corecţi şi să ne recunoaştem vina că n'am făcut ce trebuià în această privinţă. Câte rele sociale şi morale nu s'ar înlăturà, dacă ne-am face cu toţi pe deplin datoria în cercul de activitate publică. Vedem zilnic lucruri uimitoare pe calea cea bună, acolo unde e pricepere şi suflet. Avem credinţă tare în bine, însă s'ar puteà face repede cât mai mult bine, dacă conştiinţa răspunderii ar apăsà cât mai mult asupra noastră.

De câtvà timp se lucrează serios în anumite judeţe pentru desfiinţarea concubinagiului. Amintesc judeţul Prahova, Ialomiţa.... In comuna Filiaşi, judeţul Doljiu, s'a găsit un preot de inimă, care a muncit serios psntru stârpirea concubinagiului în mijlocul parohienilor săi. E părintele *I. Paunin*. A fost ajutat şi de autorităţile civile, ceeace arătă, că minuni se pot face, când e dragoste şi bună înţelegere între conducători.

Ca urmare al acestei înțelegeri și cu muncă devotată, în ziua de 1 Februarie s'au cununat în biserica din Filiași 72 perechi de concubini. Cu acest prilej Păr. Gr. Popescu-Breasta profesor la liceul din Craiova a ținut o frumoasă cuvântare, pe care o public aici.

Iubiți creștini,

Cu multă bucurie sufletească am venit în mijlocul vostru spre a cere binecuvântarea Bisericii pentru unirea acestor 72 perechi de Români și Românce, dornici de a trăì de acum înainte potrivit rânduelii noastre creștinești și românești. Starea voastră de până acum, iubiți miri și mirese, erà o stare în afară de lege, o stare vătămătoare simțului de moralitate, o stare ce scădeà cinstea și vrednicia voastră personală în ochii tuturor consătenilor voștrii.

Felul acesta de viețuire, dus de voi până acum, erà păgubitor și iubiților voștrii copilași. Ei erau fiii pierzării, fiii nelegiuirei, născuți și crescuți în păcat și ca atare umiliți și ei în fața lumei și a semenilor lor. Ei n'aveau dreptul să vă numească tată și mamă în fața lumei, n'aveau dreptul să vă moștenească agoniseala, multă puțină cât v'a dat Dumnezeu, ci erau să fie cerșetorii satelor, unde s'au născut. O! ce grozavă crimă erà să săvârșiți voi cei de azi față de proprii voștri copii și aceasta pentrucă v'a plăcut să trăiți în nelegiuire, să înfrângeți legile țării și ale sfintei noastre Biserici.

Cred, că din pricina rătăcirii minții voastre ați săvârșit acest mare păcat. Dumnezeu n'a voit însă ca voi să rămâneți în nelegiuirea voastră până la sfârșit.

El v'a trezit cugetul vostru să vedeți prăpastia în care zăceați, el v'a îmboldit sufletul vostru să vă întoarceți către calea cea dreaptă și legală, către sfânta Biserică.

Pentru gândul vostru cel bun, pentru dorința voastră fierbinte de a vă unì întru Domnul și a cere binecuvântarea Bisericii, Dumnezeu v'a iertat păcatul nelegiuirii în care ați fost.

Și azi, prin rugăciunile bisericii, rostite de noi, servitori ai altarului, păcatul vostru s'a spălat cu ajutorul darului dumnezeesc ce a atins acum capetele voastre ale tuturor.

Numai datorită sfintei taine ce s'a cetit azi pentru voi, unirea voastră devine legală și creștinească. De acum înainte intrați și voi în rândul oamenilor cinstiți și cu trai creștinesc. Taina nunții, dragii mei, are darul să unească puternic inimile voastre și să vă întărească pe calea binelui, a virtuții și a vredniciei cetățenești.

De acum, oamenii ceilalți vă vor privì cu drag ca pe adevărații fii ai Bisericii noastre strămoșești.

De acum ușa casei lor vi se va deschide și vouă, de acum copilașii voștri nu vor mai fi bastarzi rătăcitori, de acum vor aveà și ei un tată și o mamă, recunoscuți de toți, de acum agoniseala voastră va fi a lor și numai a lor.

Și dacă cumva nevoile vremii și ale neamului românesc vă vor cere brațele și piepturile voastre spre a le opune dușmanilor noștrii, voi veți plecà, având cugetul împăcat, că lăsați în urma voastră o soție legiuită și niște copilași ce vor purtà numele vostru. Fiind asigurați cei de acasă, voi, care veți plecà, veți fi de o mie de ori mai voioși, mai curagioși și veți da cu mai mult avânt piept cu dușmanii neamului românesc.

Pentru aceasta, fapta voastră e o faptă mare, vrednică de laudă; de aceea ne am adunat cu toți aici în preajma fericirii voastre, ca să pecetluim cu prezența noastră unirea voastră întru Domnul.

Prezența acì a d-lui Director al Prefecturei și a altor persoane notabile e probă de bucuria ce o simțim noi cu toți în acest moment pentru întoarcerea voastră la calea cea adevărată și pentru fericirea voastră.

Dea Dumnezeu ca taina nunții ce azi ați primit-o să vă fie spre fericirea voastră, a fiilor noștrii și spre belșug în casele voastre, spre pilda altora, ca așà să se prea mărească numele de creștin și român în vecii vecilor Amin.

*

Dacă s'ar pune interes pentru înlăturarea acestui rău social, în scurtă vreme s'ar înlăturà concubinagiul. Avem preoți tineri inimoși; avem P. P. C. C. protoerei, cari au primit această însărcinare numai cu gândul de a servì biserica și poporul; de ce nu se generalizează atunci activitatea pastorală și în direcția aceasta?

G...

Pe Muntele Maslinilor[1].

Dela biserica «Adormirea Maicii Domnului» apucarăm drumul la dreapta, pe sub poalele Muntelui Maslinilor. Ne oprirăm la o peşteră, săpată în stâncă, unde ard candele zi şi noapte. Acì a stors Mântuitorul sudori de sânge, aşteptând clipa cea prorocită de sfânta scriptură.

După cina cea de taină, Iisus a urcat Muntele Maslinilor, şi s'a rugat mult Înaltului ceresc, pentru sine, pentru apostoli şi pentru toţi credincioşii, îngânând, cu ochii neclintiţi, spre seninul cerului: «Tată, a venit ceasul, măreşte pe Fiul tău, ca Fiul să te mărească, după cum i-ai dat lui putere peste orice trup, pentru ca să deà vieaţă veşnică la toţi, pe care i-ai dat lui. Eu te-am mărit pe tine pe pământ, săvârşind lucrul, pe care mi l-ai dat, să'l fac. Şi acum măreşte-mă tu, Tată, la tine însuţi cu mărirea pe care o aveam la tine mai 'nainte de a fi lumea... Am făcut cunoscut numele Tău oamenilor pe care mi-ai dat din lume. Ai tăi erau şi mie mi-ai dat şi cuvântul Tău l-am păzit. Acum am cunoscut, că tot ce mi-ai dat,

[1]. Fragmentul: *Pe Muntele Maslinilor*, din numărul acesta, precum şi *Zidurile Ierichonului cad*, din numărul trecut al revistei, datorite scriitorului I. Chiru-Nanov, fac parte din volumul ***Peste Mări şi Ţări***, care va apare în primăvara aceasta şi va cuprinde note de călătorie, istorice, legendare şi biblice, din Bosfor, Constantinopol, Dardanele, Archipelag, Siria, Palestina, Egiptul de azi şi Egiptul faraonic, cu credinţele şi datinele tutulor noroadelor, cari s'au abătut prin aceste locuri.

Volumul va cuprinde pe lângă materialul acesta atât de variat şi scris sub formă literară, şi aproape o sută de ilustraţii.

dela tine este. Pentru că cuvintele pe cari mi le-ai dat, le-am dat lor, și dânșii le-au primit și au cunoscut, cu adevărat, că dela tine au ieșit și-au crezut, că tu m'ai trimis».

Când mântuì rugăciunea, Iisus, cu fruntea asudată și cu graiul obosit, zise ucenicilor săi: «Voi toţi veţi aveà sminteala în mine, în noaptea aceasta, căci scris este: bate-vor păstorul, și se vor împrăștia oile turmei». Petru însă răspunse de grabă: «Dacă toţi vor aveà sminteală în tine, eu niciodată nu voi aveà sminteală.» Fiul omului însă clătinând capul, glăsui: «Adevăr zic ţie, că în noaptea aceasta, mai nainte de-a fi cântat cocoșul, mă vei tăgăduì de trei ori». Petru stăruì și mai cu hotarâre:« Chiar dacă ar trebui, ca să mor împreună cu tine, eu nu te voi tăgăduì».

Tare abătut, Iisus merse în grădina Ghetsemani și lăsând ucenicii deoparte, luă cu sine pe Petru și pe cei doui fii ai lui Zebedeu, și le spuse, adânc turburat în cuget: «Intristat foarte este sufletul meu până la moarte; rămâneţi aci și veghiaţi cu mine». Apoi depărtându-se câţi-va pași, căzu îngenunchi lângă stâncă: «Tată, dacă este cu putinţă, treacă dela mine paharul acesta, dar nu cum voesc eu, ci cum voești tu». și prinzându-și tâmplele între palme, a rămas jos, neclintit, și doar răsuflările dese și suspinurile de rugă, se îngână cu foșnetul sfios al maslinilor de alături. Târziu când s'a ridicat de pe piatră și s'a înapoiat la ucenici, i-a găsit adormiţi: «Așà, nu avurăţi tărie, să veghiaţi un ceas cu mine? Veghiaţi și vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită». Și îndepărtându se pentru a doua oară, Iisus se rugă iarăș: «Tatăl meu, dacă nu este cu putinţă, să treacă acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia ta».

Pentru a treia oară se rugă Mântuitorul și pentru a treia oară găsi pe ucenici dormind. Atunci, sbuciumat adânc și în luptă cu durerea, sudoarea lui se făcu ca picături mari de sânge, căzând jos la pământ, și apropiindu-se de apostoli, le zise: «Dormiţi de acum și odihniţi-vă. Iată s'a apropiat ceasul și Fiul omului este dat în mâini de păcătoși... Sculaţi-vă, să mergem; iată s'a apropiat cel care mă va dà prins».

Deabia mântuì vorbele, și ostașii năvăliră din stuful maslinilor, în cap cu Iuda. Iar ucenicul apropiindu-se de

stăpân, îl sărută: «bucură-te învăţătorule» Mântuitorul lăsându-se în mâna ostaşilor, răspunse: «Iuda, printr'o sărutare dai prins pe Fiul omului».

Şi în vreme ce gândul răscolea vremurile, ce 'şi puseseră pecetea pe piatra ponosită, ochii îmi căzură pe o cruce mare de lemn, agăţată de zidul peşterii.

— A adus-o în spate, tocmai din Budapesta, un pelerin ungur, făcând drumul pe jos în cinci ani! Îmi spuse călăuza rostul acestei cruci, lungă de peste doui metri. Am pironit picioarele pe loc şi m'am uitat multă vreme la unealta de chin, măcinând în minte fapta năsdrăvanului, despre a cărui credinţă se va duce pomenirea peste veacuri. La ce înpilări poate duce gândul de cealaltă lume, înfăptuind răbdările cele mai mari, numai şi numai să se uşureze sufletul şi a doua vieaţă din cer, să fie mai îngăduitoare decât cea de pe pământ!...

Pornim mai departe, în urcuşul şoseluţei, trecem pe lângă o spărtură de stâlp, ce arată locul unde Iuda a trădat pe Fiul omului şi apoi intrăm în grădina Ghetsemani. Sfânta grădină de acum douăzeci de veacuri, au îngrădit-o azi Franciscani, cu zid nalt, au rânduit cărări pietruite şi-au semănat pogonaşe de flori. Iar de jur împrejur, în altare zugrăvite, au întruchipat pe Mântuitor în figuri de ceară, şi în mărime naturală, înfăţişându'l în cele patrusprezece popasuri, din calea patimilor. Opt maslini bătrâni, noduroşi, sprijiniţi cu propteie şi cu trunchiurile crăpate, mai stărue în rânduirea nouă de azi a grădinii, ca o mărturie sfântă a vremurilor, când Iisus se umbrea adesea ori sub ei. Prea cinstiţii copaci sânt ocrotiţi de stăpânii locurilor, şi nimeni n'are voie, să-i atingă. Pe vremea Mântuitorului acì erau aşezate teascurile. De aceia Ghetsemani, înseamnă teasc pentru tescuit masline.

La ieşirea din grădină trecem pe lângă pietrele în care sânt pecetluite urmele apostolilor; acì au fost prinşi ucenicii de somn în clipa când Fiul omului, căzuse în grea rugăciune.

Apucarăm calea Sâmbetei şi urcarăm tot în costişul muntelui pe cărarea, pe unde odinioară au mers mironosiţele la mormântul Domnului!

Cu cât suim, cu atât învălue privirea oraşul şi valea

Cedronului rămâne sub picioare, cu cimitirele: musulman și evreesc în coastă. Ca niște turme bălane stau răvășite miile de morminte, în această vale a plângerei. Un con, 'nalt de șapte metri și împodobit cu colonade de piatră, se înalță pe mormântul lui Absalom, fiul sbuciumat al regelui David; acì zac oasele celui care s'a răsvrătit împotriva părintelui și care a fost ucigașul fratelui său Amnon, fiindcă biruise și umilise pe sora lor Tamar, copila dragă a lui David. Iehova însă n'a ajutat fiului, să prăbușească de pe tronul regesc pe tată, căci în goana catârului, pe sub desișul de stejari, părul lui Absalom fluturând în vânt, se încurcă de crăcile copacului și călărețul rămase spânzurat între cer și pământ; iar Ioab, unul din căpeteniile lui David, îi înfipse trei lănci în inimă. Când David primì cruda veste, se cutremură adânc și acoperindu-și fața cu mâinele jeli, bocì cu glas tare: Absalom, Absalom, mai bine muream eu în locul tău, fiul meu, Absalom!...

O piramidă, străjuită de colonade, și cioplită dintr'o singură lespede, e mormântul profetului Zaharia; iar dintre dărămături de abià se deslușește cripca regelui Iosafat. Cel mai bine păstrat, e mormântul lui Iacob, fratele Domnului, deasupra căruia se înalță colonade, cioplite în stil doric. In peștera de acì s'a ascuns Iacob, după prinderea lui Christos, și în post și rugăciune a stat până în ziua învierei.

Sui, cu călăuza, spre creasta muntelui unde o turlă naltă prinde soarele și aprinde văpaie deasupra bisericii. E mănăstirea de maici, rusească. Iar alături, sparge văzduhul minaretele unei geamii turcești.

Intrăm într'o curte mare, unde sânt răvăcite, sub cerul liber, o mulțime de altare. La zile mari, vin acì preoții tutulor riturilor creștine din Ierusalim, și fac slujbe, fiecare în legea lui, acoperind altarele cu corturi. Pe locul unde Mântuitorul s'a înălțat la cer, se află o capelă veche și dărâmată, în care nu se mai face slujbă azi decât foarte rar. Acì e stânca unde se vede si azi urma, lăsată de Fiul omului, când norul luminos l-a ridicat de pe pământ și l-a așezat în tronul ceresc, deadreapta Tatălui.

Mai jos de bogata și frumoasa mănăstire a rușilor, dăm de mănăstirea *Carmelitelor*, apoi bisericele: *Pater* și *Credo,*

zidite pela anul 1869 de către prinţesa La Tour d'Auvergne. *Pater* se zice că e urzită pe locul unde Iisus a învăţat pe apostoli *Tatăl nostru.*

Iată-ne pe culmea cea mai naltă a muntelui Măslinilor. De aci fac ochii roată şi zarea întreagă o adun în privirile dornice de cercetat. Coline verzi se înlănţuesc dincolo de povârnişul muntelui, gonindu-se până în fâşâia turchiază a mărei Moarte şi până în sprinceana de argint a Iordanului. Iar fundul răsăritului îl închid munţii Iudeei şi ai Moabului.

Mut ochii către miazănoapte, afară de zidurile oraşului, şi privirile îmi trec peste mormintele de piatră ale regilor şi judecătorilor, peste chilia lui Ieremia, unde alesul lui Iehova a plâns oropsirea poporului Israel. Ca un mănunchi de flori în gunoaie, aşà răsare ospiciul măreţ, al împărătesei Augusta-Victoria, zidit de Vilhelm II. Intorc faţa spre soare apune, şi întreaga cetate o am sub ochi, cu toate drumurile şi gangurile.

Iată cartierul musulman, cu îngrămădirea de case vechi şi murdare; iată cel creştin, cu falnica biserică a Sfântului Mormânt; uite turlele bisericelor armeneşti şi ruseşti, uite şi mahalaua evreiască, cu pietrele lui Solomon; iar cea care se înalţă mai stăpânitoare, peste zidul Haramului, este moscheia califului Omar şi altarele din jurul ei, numite la musulmani Mastaba. In faţa mea, drept peste Valea Cedronului, se înalţă poarta de aur. Pe aci a intrat Mântuitorul în cetate, în ziua Floriilor, călare pe asin; iar poporul l-a întâmpinat cu ramuri verzi şi i-a aşternut pe cale vestminte noui. Pe vremea cruciaţilor, în fiecare an, la ziua sfântă, creştinii întruchipau venirea Domnului în cetate, prin persoana episcopului, care cobora din muntele Maslinilor, călare pe asin; iar poporul creştin îi ieşea în cale, după datina veche. Dar când arabii au pus stăpânire pe Ierusalim, au dat poruncă, să se zidească poarta, căci un profet musulman ar fi spus, că pe aci are să intre învingător un Domnitor creştin, şi atunci va pierì Islamul din lume. Şi zidită e poarta până azi.

Plimb ochii într'una pe coastele celor patru munţi: Moria, Bezetha, Sion şi Acra, sub poalele cărora se cuibăreşte sfânta cetate, încinsă în zid, cu şapte porţi; iar

gândul îmi colindă înnapoia vremurilor tale, de mărire, Ierusalime, când David, înțeleptul rege al lui Israel, își aduse curtea domnească dela Hebron și-o rândui aci, îmbogățându-te, oraș sfânt, cu palate de marmoră, cu temple de cedru și dafin. Atunci zidurile erau nalte de patruzeci picioare și groase de douăzeci; zece porți duceau în oraș și o sută șasezeci de turnuri puternice străjueau cetatea, privind până departe la hotarele țărei. Două sute de mii de suflete adăpostea capitala lui David; iar la cele trei sărbători mari. *Pesach, Schebouth și Sucoth*, când tot fiul lui Israel trebuia să vie cu daruri din întâile roade și să se închine în fața Templului sfânt, atunci sufletele din sfânta cetate ajungeau la două milioane. Oștiri întregi, purtând coșuri cu vase de aur, încărcate cu felurite poame și plante aromate, intrau în orașul Domnului, cântând, într'un glas: «Picioarele noastre stau acum în porțile tale, Ierusalime». De pe muntele Moria, unde erà Templul sfânt, pornea pod de piatră până 'n poarta Sionului, unde se înălță Cetatea lui David, cu turnul cel vestit, care stăpânește și azi împrejurimile. Aci a urzit David cântările sale către Iehova, și către neamul lui Israel, aci a prea mărit pe cel ce îmbracă cerul cu nouri, și gătește pământului ploaie; a cântat veșnicia lui Dumnezeu și vremelnicia oamenilor păcătoși. De aci, făcându-și ochii roată peste împărăția sa, a strigat, către tot ce are suflet:

Lăudați pe Iehova!
Lăudați-l pentru faptele sale cele mari!
Lăudați-l după mărimea măririi sale!
Lăudați-l în sunet de trâmbiță;
Lăudați-l în harpe și chitare;
Lăudați-l în timpane și 'n cor!
Lăudați-l în strune și flaute!
Lăudați-l în cimbale de alarmă
Toată suflarea laude pe Iehova....
Balaurii și toate adâncurile!
Focul și grindina, omătul și negura,
Furtuna, ce împlinește cuvântul lui!
Munții și toate colinele!

Pomii roditori şi toţi cedrii!
Fiarele şi toate vitele,
Târâtoarele şi pasările aripate!
Regii pământului şi toate popoarele,
Mai marii şi toţi judecătorii pământului!
Tinerii şi fecioarele,
Bătrânii şi pruncii,
Să laude numele lui Iehova...

A cântat David biruinţa şi umilinţa, încercarea lui Iehova către neamul lui Israel; a cântat milostenia a tot puternicului şi păcatele norodului... Din ceardacul turnului a văzut ochii lui trupul mândru al prea frumoasei Bat-Şeba, care tocmai intra în piscina lui Ezeghias, unde se scăldau frumoasele și bogatele cetăţii. A poftit regele la dragostea ei și pentru iubirea ei, a dat porunca, cu stăruinţă, ca Uria, bărbatul femeei, să fie pus în locul cel mai greu al luptei, ca să fie lovit. Și Uria a căzut mort, și Bat Şeba l-a plâns foarte. Dar când jalea a trecut, a trimis David la ea, și-a luat-o în casa sa, și ea a fost femeea lui. De fapta aceasta s'a supărat adânc Iehova și-a mustrat pe David.

Când s'a trezit regele, s'a cutremurat cu sufletul mâhnit și cerând pocăinţă, s'a rugat prea Inaltului urzitor:

Milueşte-mă Dumnezeule,
După mila ta;
După mulţimea îndurărilor tale.
Întoarce faţa ta dela păcatele mele,
Şterge toate fărădelegile mele.
Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule,
Şi spirit drept înoeşte înlăuntrul meu.
Nu mă lepăda dela faţa ta,
Şi spiritul tău cel sfânt nu'l lua dela mine.
Dă'mi iarăş bucuria mântuirii tale,
Şi cu spirit binevoitor sprijineşte-mă...

Și în vreme ce-mi fulgeră prin minte înfăptuirile mari, cântate în vechiul testament, ochii se plimbă peste orașul de azi, mult mai mic de cât alt dată, cu mărirea și înflorirea scuturate de puhoiul atâtor năvăliri. Azi turnurile de pază

sânt mai puţine, zidurile ciuntite, din palatul lui David n'a rămas decât turnul negricios, scăldătoarea lui Ezeghias e seacă şi din Templul sfânt, nici urmă... Ierusalime, veşnică pomenire, multe avuţii ai adunat în sânul tău, dar şi mai multe pustiiri s'au abătut peste tine; nemăsuraţi cărturari şi învăţători, ai avut, dar nici dė usurpători şi rău voitori n'a scăpat faţa ta. Loc sfânt, ales de Dumnezeu, la tine au fost trimişi toţi profeţii şi cuvioşii vremurilor asfinţite de mult; dar mulţi au căzut pradă prigonirilor vrăjmaşe, căci ai avut norod şi bun şi rău. Cetate binecuvântată, roditoare erau împrejurimile tale, pline de apă isvoarele tale, bogat norodul tău şi întâia tu, între toate cetăţile lumii,— azi eşti o pecetie sfântă a celor ce au fost. Dar pecetia ta se va păstrà pururea în mintea omenirei şi din toate colţurile pământului, de orice lege fi-va, vor striga noroadele în glasul psalmistului: «De te vom uita pe tine, Ierusalime, usucă-se dreapta noastră! Lipească-se limba de cerul gurii noastre, de nu ne vom aduce aminte de tine, Sioane!»

Cu graiul acesta pe buze, părăsesc muntele Maslinilor.

I. Chiru-Nanov.

RAPORTUL

P. S. Episcop Nifon al Dunărei de Jos citit în Sf. Sinod în şedinţa din 24 Oct. 1914, relativ la înfinţarea de parohii urbane şi rurale în noul teritoriu.

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne;

Prin legea de organizare a noului teritoriu Dobrogean, s'a ataşat acest teritoriu, compus din judeţele Durostor şi Caliacra, la păzita de Dumnezeu Eparhie a Dunărei de Jos, pe ziua de 1 Aprilie 1914.

Şi cum prin numita lege de organizare a acestui teritoriu, toate ramurile de activitate au fost organizate, după normele de mult stabilite în Regat, rămăsese acest teri-

toriu, numai din punct de vedere bisericesc, neorganizat, în adevăratul înțeles al cuvântului.

De aceea, cea mai de căpetenie grijă a mea, a fost, de a se aranjà parohiile și statul personal în noul teritoriu; ca astfel, să se poată alege epitropii, cari conform legei clerului mirean, să se ocupe cu administrarea bisericilor din fiecare parohie. Pentru acest sfârșit, am imprimat mai întâi foi volante cu mai multe rubrici, în care protoiereii respectivi, mergând în fiecare comună și cătun, să treacă numele comunei, hramul bisericei, numele cătunelor, numărul populației ortodoxe din fiecare sat și, distanța dintre cătune și comunele învecinate.

După ce au fost complectate aceste foi, cu toate datele cerute, am formulat după ele parohiile din ambele județe.

Greutatea ce am întâmpinat în aranjarea acestor parohii, este faptul, că noul teritoriu fiind populat în majoritatea lui, cu locuitori musulmani, în unele comune și cătune abia se găsesc câte 5, 7 ori 10 până la 15 locuitori ortodoxi; de aceea am fost nevoit a declarà de parohie, comunele și uneori cătunele cu un număr mai mare de locuitori ortodoxi, atașând la ele toate cătunele de prin prejur, care au o distanță dela 3 până la 10 sau 15 Km.

Și pentru ca noua organizare bisericească, să cuprindă dela început, absolut toate comunele și cătunele din acest teritoriu, și cari desigur într'un timp nu prea depărtat se vor populà sau colonizà—ca și în vechea Dobroge—cu locuitori români ortodoxi, am menționat în tablouri atât comunale cât și cătunele locuite numai de musulmani, fără—bine înțeles—a le declarà parohii, de o camdată.

Dar pentru a controlà tablourile trimise de protoiereii noului teritoriu, în privința aranjărei parohiilor, am fost împreună d-l P. Gârboviceanu, administratorul Cassei Bisericii, în multe din comunele și cătunele noului teritoriu; și numai după ce ne-am convins, prin noi înșine, la fața locului, am formulat tablourile definitive de aranjarea parohiilor, din acest frumos și mănos teritoriu, pe care Dumnezeu și bravura armatei române ni l-au hărăzit.

In scopul acesta, cu cel mai profund respect înaintez Sf. Sinod, alăturatele două tablouri de parohii; din care

primul, cuprinde parohiile din județul Durostor; iar secundul, pe cele din județul Caliacra.

In județul *Durostor* am format 34 de parohii; din care, 2 urbane—1 la Silistra și 1 la Turtucaia—și 32 rurale. Afară de acestea, încă 7 comune și 31 cătune, locuite numai de musulmani, le-am menționat și pe acestea în alăturatul tablou, grupându-le după distanțe, cum ar trebuì să fie și ele pe viitor ca parohii; dar am semnalat la rubrica de observațiuni, că aceste comune și cătune fiind locuite numai de musulmani, nu pot să figureze ca parohii deocamdată.

In județul *Caliacra* am format 41 de parohii: din care, 7 urbane și 34 rurale și anume: 2 parohii urbane în Bazargic, 2 în Cavarna și 3 în Balcic; iar celelalte rurale în restul acestui județ.

Prinurmare numărul total al parohiilor din noul teritoriu *este de 75*, din care, 9 urbane și 66 rurale; afară bineînțeles de comunele și cătunele locuite de musulmani, cari se găsesc în mase mai compacte în județul Durostor și în număr mai mic în județul Caliacra.

Toate acestea aducându le, cu cel mai profund respect, la cunoștința Sfântului Sinod, îl rog să binevoiască, a dispune cele de cuviință, în conformitate cu art. 2 aliniatul ultim, din legea clerului mirean, privitor la formarea de noi parohii.

Primiți, Vă rog, Inalt Prea Sfințite Stăpâne, încredințarea profundului respect, cu care rămân al Inalt Prea Sfinției Voastre mai mic frate întru Hristos.

† *Nifon Episcopul Dunărei de Jos.*

In județul Durostor.

1. *Urbane:*

1 Parohia Silistra, cu biserica parohială sf. Apostoli.

2. Parohia Turtucaia, cu biserica parohială sf. Nicolae;

a) Calimoc.

2. *Rurale:*

1. Parohia Acadânlar, cu biserica parohială sf. Arhangheli:

a) Corcovna;

b) Karalar;

c) Kara-Iam [illegible]

d) Durac[illegible];

e) Suiutc[illegible]

2. Parohi[illegible] biserica parohiala [illegible]

a) Tatăr[illegible]

3. Parohia Alf[illegible] biserica parohială [illegible]

4. Parol[illegible] biserica parohi[illegible]

5. Paro[illegible] a parohială sf. Tr[illegible]e.

6. Parohia Calipetrovo, cu biserica parohială sf. Dimitrie.
7. Parohia Kainargeaua Mare, cu bis. parohială sf. Arhangheli:
a) Caibular;
b) Topcii;
c) Hadâr-Celebi.
8. Parohia Kainargeaua Mică, cu biserica parohială sf. Treime:
a) Zarnichi!
b) Cociular;
9. Paroh. Kara-Orman, cu bis. paroh. sf. Dimitrie şi sf. Gheorghe:
a) Brâcina;
b) Brâcina- Enichioi;
c) Ghiurghengic, cu biserica filială sf. Dimitrie;
d) Alifac.
10. Parohia Cocina, cu biserica parohială sf. Ilie:
a) Cazemir;
b) Baltagi-Enichioi.
11. Parohia Kara-Omur, cu bis. parohială sf. Arhangheli:
a) Golebina;
b) Golebina-Ceatalgea.
12. Parohia Denizler, cu biserica parohială sf. Haralambie:
a) Daidar;
b) Meşè-Mahle.
13) Parohia Doimuşlar, cu biserica parohială sf. Dimitrie:
a) Ialà-Ceatalgea;
b) Hogea-Kioi;
c) Kapacli;
d) Suneci.
14. Parohia Dolni- Rahova, cu biserica parohială sf. Metodie şi Chiril şi Cuvioasa Paraschiva!:
a) Spanciov.
15. Parohia Bulgarschi-Cosui, cu biserica parohială sf. Treime.
16. Parohia Gărvan, cu biserica parohială sf. Dimitrie.
17. Parohia Haschioi, cu biserica parohială sf. Metodie şi Chiril:
a) Saarlar;
b) Golebina-Hadmagea!
c) Bazarghian;
d) Dogrular;
e) Balabânlar;
f) Emirchioi.
18. Parohia Kadichioi, cu biserica parohială sf. Gheorghe.
19. Parohia Chiose-Aldin, cu biserica parohială sf. Haralambie:
a) Cranova;
b) Malc-Karaaci;
c) Kintineli.
20. Parohia Pândâcli, cu biserica parohială sf. Gheorghe.
21. Parohia Popina, cu biserica parohială sf. Gheorghe.
22. Parohia Sarsânlar, cu biserica parohială Adormirea Maicei Domnului:
a) Horozlar;
b) Kemal-Kioi;
c) Uzungiu-Orman;
d) Arabagilar.
23. Parohia Sianova.
24. Parohia Staro-Selo, cu biserica parohială Adormirea Maicei Domnului.
a) Turc-Şmil.
25. Parohia Vetren, cu biserica parohială sf. Dimitrie.
26. Parohia Viş-Kioi, cu biserica parohială sf. Arhangheli:
a) Sari-Ghiol;
b) Ciauş-Mahlè;
c) Deli-Iusuflar.
27 Parohia Antimovo.
28. Parohia Astvat-Kioi:
a) Daulgilar;
b) Agiolar;
c) Musutlar;
d) Pâtracli;
e) Kasâmlar;
f) Sahliler;
g) Cenaccilar;
h) Ahmatlar.
29) Parohia Sarghilar:
a) Kiose-Abdi;
b) Kanipè;
c) Kurt-Palar.

30. Parohia Senir Eni-Mahlè:
a) Keciler-Mahlè;
b) Bailer-Kioi;
c) Bahar-Kioi;
d) Sucuingiuc;
e) Tar-Asen, cu biserica filială sf. Dimitrie;
f) Tomac-Kioi.
31. Parohia Srebârna, cu biserica parohială sf. Arhangheli.
32. Parohia Uzul-Kioi:
a) Cirecci;
b) Seid-Ali-Facâ;
c) Asan-Facâ;
d) Rahman Aşiclar.

In judeţul Caliacra

1. *Urbane:*

1. Parohia I Bazargic, cu biserica parohială sf. Gheorghe.
2. Parohia II Bazargic, cu biserica parohială sf. Treime.
3. Parohia I Cavarna, cu biserica parohială Adormirea Maicei Domnului.
4. Parohia II Cavarna, cu biserica parohială sf. Gheorghe.
5. Parohia I Balcic, cu biserica parohială sf. Gheorghe.
6. Parohia II Balcic, cu biserica parohială sf. Nicolae.
7. Parohia III Balcic, cu biserica parohială sf. Impăraţi.

2. *Rurale:*

1. Parohia Ezi-Bei, cu biserica parohială sf. Dimitrie:
a) Arabagi;
b) Durgut-Calfa;
c) Carabez;
d) Carasiman;
e) Mansárova;
f) Matlámova;
g) Nastradin;
h) Iurdicler;
i) Ali-Anife.
2. Parohia Suiunciuc, cu biserica parohială Adormirea Maicei Domnului:
a) Osman-Facâ:
b) Ciacâi cea;
c) Karamurat.
3. Parohia Gredno-Ceamurli, cu biserica parohială Cuvioasa Paraschiva:
a) Guliama Ceamurli;
b) Malco-Ceamurli:
c) Dimicleru;
d) Cara-Sular;
e) Chiringi.
4. Parohia Enidge, cu biserica parohială sf. Alexandru-Nefsky:
a) Bazaurtul-Mare;
b) Bazaurtul-Mic;
c) Bazaurtul-de-mijloc;
d) Fundáclà;
e) Seidali;
f) Karabaglar;
g) Omurkioi;
h) Şahangi;
i) Mursalkioi;
j) Kavanlac.
5. Parohia Has'-Kuseler:
a) Kara-Kâşla;
b) Nadejdea;
c) Baraclar.
6 Parohia Armutli, cu biserica parohială sf. Dumitru:
a) Kocargea;
b) Paragic;
c) Azaplar;
d) Erdgi.
7. Parohia I. Karali, cu biserica parohiala sf. Nicolae:
a) Durasi;
b) Hasancea;
c) Deli-Iusuf-Cuiuş;
d) Garancea-Goma;
e) Gah-Veli;
f) Bogdaili.
8. Parohia II Karali, cu biserica parohială sf. Metodie şi Kiril;
a) Bogdanli-Ceamurli;
b) Esetli;
9. Parohia Musu-Bei, cu bise-

rice parohială Acoperământul Maicei Domnului;
a) Musu-Bei;
b) Ciflic-Musubei;
c) Enigea-Haidar;
d) Hasarlâc;
10. Parohia Alexandria:
a) Hardali;
b) Aptaat;
c) Devighihioi;
d) Hagichioi;
e) Kecideris;
f) Terş-Kondu;
g) Gorno-Kadievo;
h) Ghiurghiunli.
11. Parohia Vladimirovo, cu biserica parohială sf. Mihail:
a) Sali-Mahmud;
b) Serdimen.
12. Parohia Ehisceea.
13. Parohia Gurcova, cu biserica parohială sf. Dumitru:
a) Dinvaninovasi;
b) Dejischioi;
c) Giaferli;
d) Inci-Orman;
e) Evlecler;
f) Aıris-Cuiusu;
g) Kara-Iapular;
h) Karli-Bei-Kioi;
i) Kuiu-Kioi;
j) Mumcil;
l) Reşiler;
m) Suleiman- Facâ;
n) Toi-Kuiusu;
o) Tortamuş;
p) Tarnofha;
r) Hamzalar;
s) Ciairlà-Ghiol;
t) Iumsciular.
14) Parohia Teke, cu biserica parohială Adormirea Maicei Domnului:
a) Geiceler;
b) Ecrenè;
c) Mustafa-Beiler;
d) Fuludgea.
15. Parohia-Ceauş-Kioi, cu biserica parohială Inălţarea Domnului:
a) Alac-Clise;
b) Ciucurovo;
c) Ciatalar.
16. Parohia Spasova, cu biserica parohială Inălţarea Domnului:
a) Bilo;
b) Simionovo;
c) Bezanovo;
d) Beicevo;
e) Predel;
f) Rogozina;
g) Siracovo;
h) Gruşovo;
i) Velicovo;
j) Gredina.
17. Parohia Preselenci:
a) Vasilevo;
b) Ogoriţa;
c) Kalima;
d) Malinovo.
18. Parohia Kurt-Bunar:
a) Kodgea-Olar;
b) Kociumar;
c) Koimulu-Kioi:
d) Kizilzicli;
e) Dustubac;
f) Paşa-Bali;
g) Hotulgea.
19) Parohia Kara-Pelit, cu biserica parohială sf. Treime:
a) Esergea.
20. Parohia Konak(
a) Bairam-Bunar;
b) Konak-Kuiungiuc;
c) Kesedgic;
d) Murzuc;
e) Redgep-Kioi;
f) Sarnobi;
g) Ciair-Mahle.
21. Parohia Bei-Bunar:
a) Arabagi;
b) Aratmagea;
c) Guleam-Karaaci;
d) Dantlar;
e) Kairak;
f) Karadgea-At;

g) Garnebi-Iurtuc;
h) Soiaclii.
22. Parohia Avdulà:
a) Kara-Aptula;
b) Kidir-Asic;
c) Kuiungiuc-Acbunar.
23. Parohia Ac-Bunar, cu biserica parohială sf. Gheorghe:
a) Ghiuler-Kioi;
b) Ehiugic;
c) Olucli;
d) Songiac;
e) Trubaular;
f) Sahiular;
g) Kavurga.
24. Parohia Ghelengic, cu biserica parohială sf. Mihail:
a) Aidând-Ciufà;
b) Baş-Bunar;
c) Veli-Facâ, cu biserica filială sf. Nicolae;
d) Gerzalar;
e) Guleam-Alicikioi;
f) Enibic-Mahlè;
g) Ilanlâc;
h) Kaba-Sacal;
i) Kara-Kurt;
j) Kurii-Mahlè;
k) Kioste-Celer;
l) Küpeler;
m) Salman;
n) Susus-Kioi;
o) Cadgiligia-Kioi;
p) Hos-Kadem;
r) Ciair-Harman;
25) Parohia Ai-Orman, cu biserica parohială sf. Gheorghe:
a) Kujudgiuc;
b) Tulugea;
c) Ciucurovo;
d) Ianiclar;
e) Sahiular;
f) Toccilar;
g) Malco-Alici-Kioi;
h) Kioseler;
I) Kondaca-Kìoi;
j) Balidgea;
26. Parohia Opancea, cu biserica parohială Inălţarea Domnului:
a) Semiz-Ali;
b) Saredgia;
c) Kara-Başlii;
d) Valalâ;
e) Bogdanovo.
27. Parohia Pcelarovo, cu biserica parohială sf. Ioan Teologu:
a) Harmalâc;
b) Peri-Facâ;
c) Maldgilar;
d) Momuci-Kioi;
e) Kasim-Kioi;
f) Kara-Durmuş;
g) Nebi-Kujusu;
h) Harma-Kujusu:
i) Ciufut-Kujusu;
j) Porjaz,
l) Kara-Agaci;
m) Aidin-Bei;
n) Cioban-Kujusu;
o) Melecler;
p) Uzlar;
r) Durbal;
s) Kasapli.
28. Parohia Kadievo, cu biserica parohială sf. Arhangheli:
a) Arnăut-Kuzusu;
b) Ieni-Mahlè;
c) Novo-Botievo.
29. Parohia Gargalâc, cu biserica parohială sf. Treime:
a) Ai-Orman;
b) Arnăutlar;
c) Giore;
d) Duranlar;
e) Iridge;
f) Kalfackioi;
g) Karakaskioi;
h) Kioiliuc;
i) Nasif-Paşa;
j) Selim Kuiusu;
l) Ius-Gûbenlic;
m) Iapladgea;
n) Eli-Bei.
30. Parohia Şabla, cu biserica parohială sf. Haralambie:
a) Hilic-Kioi;

b) Koiabei-Kioì;
c) Surtu-Kioi.
31) Parohia Iali--Uciorman, cu biserica parohială sf. Dimitrie:
a) Ghiorman;
b) Sari-Mese;
c) Iaza-Gilar.
32. Paroh a Ghiaur-Sujugiuc, cu biserica parohială sf. Arhangheli şi sf. Apostoli:
a) Racovski;
b) Hagi-Dimitrie.
33. Parohia Duran-Kular:
a) Ahândgi;
b) Gefer-Faki;
c) Ismail-Kioi.
34. Parohia Karapancea, cu biserica parohială sf. Metodie şi Chiril:
a) Kalaidgidere;
b) Kalici-Kioi;
c) Karalar;
d) Karamauli;
e) Karanasif;
f) Kiramet;
g) Sari-Musa;
h) Satilmis.

CUVÂNTARE

La Sfântul M. Mucenic Gheorghe.

„De Impăratul Hristos, cel ce şi-„a pus sufletul său pentru vieaţa „lumei, dorind ostaşul, s'a grăbit „să moară pentru dânsul“.

Fraţilor,

Odată cu primăvara cea încântătoare, plină de vieaţă şi aducătoare de flori mirositoare, pentru noi creştinii a răsărit şi primăvara darului.

Ieri Invierea lui Hristos nouă tuturor ne-a strălucit şi azi toţi cu razele purtătorului de chinuri Gheorghe luminându-ne, cu flori împodobim biserica şi casele noastre. In calea vitejilor în totdeauna cu flori au ieşit popoarele şi tot cu flori şi ramuri înverzite am ieşit şi noi astăzi întru întâmpinarea viteazului Mare mucenic Gheorghe.

El a fost fiu de buni şi dreptslăvitori creştini. Tatăl său, nevoindu-se în slujba Impăratului Hristos, de mucenicească cunună s'a învrednicit, atunci când Sf. Mucenic Gheorghe erà în vârsta copilăriei; iar mama sa, în mult încercata ei văduvie, şi-a închinat vieaţa numai creşterei fiului său,

pe care l-a învăţat dreapta credinţă şi l-a pregătit pentru desăvârşirea în vieaţa creştinească.

Intrând în oaste, el prin curajul şi vitejia arătată în răsboae, a fost înaintat la dignitatea de tribun şi mai apoi la cea de comite sau voevod.

Erà însă de o potrivă supus şi credincios împăratului său ca şi Impăratului Hristos. Eroismul şi bravura sa militară erau aceleaşi şi în mărturisirea credinţei primită de la mama sa.

El a iubit pe Stăpânul lumei cu dragoste fierbinte, mărturisind în privelişte pe Hristos şi cu bărbăţie surpând idolii înşelăciunei, ne-a arătat nouă calea mântuirei.

A miluit pe săraci, a ajutat pe cei neputincioşi şi a liberat pe toţi robii săi.

A semănat apoi cu osârdie sămânţa dumnezeeştilor porunci, agonisindu-şi mărirea cea de sus şi prin lupte şi munci înfricoşate s'a făcut părtaş patimei celui fără patimă, după care s'a împărtăşit sculărei şi împărăţiei sale.

Pe acest prieten preţios al Dumnezeului nostru, Biserica îl serbează astăzi cu laude şi cu cântări. Iar noi cu veneraţiune adâncă pentru acest ales ostaş al lui Hristos, care şi-a pus vieaţa pentru dânsul ne-am adunat în acest sfânt şi dumnezeesc locaş ca să-l mărim după cum se cade şi împreună să cinstim amintirea lui.

Pentru a noastră mulţumire dar şi pentru îndreptarea vieţei noastre către bine şi către tot ce este de folos în calea mântuirei, se cuvine ca să cercetăm măcar în treacât şi să vedem dacă mamele îşi îndeplinesc azi datoriele ce au, ca să-şi crească pe fiii lor în moralitate şi religiozitate, cu aceeaşi sfinţenie cu care a fost crescut sf. M. Mucenic Gheorghe de mama sa.

Fraţilor,

O mamă bună, este o bogăţie mare pentru soţ, pentru familia sa, pentru copilaşii săi şi mai ales pentru neamul din care face parte. Ea trăeşte pentru fericirea altora şi este nespus de mulţumită, când vede pe iubiţii săi că sunt bine, că sunt onoraţi şi că lucrează pentru folosul obştesc.

Câte sacrificii nu face ea pentru creşterea copiilor şi la

câte lipsuri și neajunsuri nu se supune ea, în această sarcină greà pe care singură și-o impune. O mamă bună, când își vede copilul bolnav, nu mai are un minut de liniște. Priveghiază zi și noapte la căpătâiul lui și cu lacrămi fierbinți, se roagă lui Dumnezeu pentru însănătoșirea sa. Și în urmă, după ce Dumnezeu a ascultat-o și i-a tămăduit copilul, dureri, suferințe și neodihnă, ca prin minune trec; îi rămâne numai grija de a mulțumì lui Dumnezeu, doctorul cel a toate știutor și care a fost martor la lacrămile și suferințele sale.

O mamă bună, nu se oprește acì, ci merge mai departe. Ea învață pe copil credința în Dumnezeu și în adevărurile păstrate de Biserică, îl deprinde cu frumoasele și sublimele învățături ale Religiunei și'l conduce pe calea faptelor bune, la virtute, la adevăr și dreptate, la curăție și onestitate; cu un cuvânt la fericirea care niciodată nu se sfârșește. Ea îl învață respectul și iubirea către Dumnezeu și către sine și cu dibăcie deșteaptă în el simțimântul datoriei și îi împodobește sufletul cu virtuțile credinței și ale moralei. Ea îl duce de mână către scopul vieței și pregătește astfel fericirea poporului și propășirea națiunei din care face parte, către un țel mai înalt.

Prin urmare, așà se cuvine ca să fie mama și așà trebue să fie romănca. Chemarea ei este mare și înaltă, ea are datoria de a pregătì României, scumpa noastră țară, fii sănătoși, religioși, înțelepți și virtuoși, ca să fie vrednici urmași ai strămoșilor noștri, cari cu prețul vieței lor, au luptat cu bărbăție pentru susținerea și apărarea Religiunei în care s'au născut și au crescut și a acestui pământ mănos, udat cu sângele lor.

Pentru întărirea acestui adevăr, să ne aducem aminte de trecutul glorios al neamului nostru, în care femeia inspirată de o sfântă și nobilă iubire de țară, sfătuià și încurajà pe bărbat și pe fii în toate actele mari naționale.

Astfel mama lui Ștefan cel Mare, înăbușindu-și sentimentul de mamă, nu a dat voe fiului său rănit ca să intre în cetatea Neamțului, aducându-i aminte de datoria sa către țară și făcându-l astfel ca să câștige cea mai glorioasă isbândă la Războeni.

Soția lui Vasile Lupu, prin sfaturile sale înțelepte, face

ca timpul domniei soțului său, să fie un timp de înavuțire și de fericire pentru popor.

Doamna Stanca, soția lui Mihai Viteazul, în multe împrejurări grele a susținut și inspirat curajul și bărbăția acestui mare și brav domnitor, singurul care a realizat unirea tuturor românilor, așà de scumpă și de dorită azi de fiecare din noi.

Femeile boierilor și ale negustorilor apoi, nu au fost cătuși de puțin mai jos. Cu credința în Dumnezeu au încălzit sufletele copiilor lor, făcându-i religioși și cu modestia vieței lor i-au învățat să fie economi și harnici.

Așà a fost mama romàncă în trecut și de aceea religiositatea și patriotismul erau strâns unite de inima fiecărui român, pe când azi cu durere trebue să o spunem, aceste virtuți religioase și cetățenești sunt foarte rare. Mulți dintre noi nici nu le cunosc, dar sa le mai știe și însemnătatea lor, tocmai pentrucă mamele azi, nu mai sunt așà precum erau în trecut.

Astăzi mamele s'au schimbat, sufletele lor s'au ofilit In locul ideii despre Dumnezeu și despre mântuirea noastră prin religiune, la dânsele vezi azi nepăsare către tot ce este sfânt și dumnezeesc. Și în locul patriotismului ales și mare, cununa cea neveștejită ce împodobeà creștetul său în trecut, vezi azi o înclinare prea bătătoare la ochi către tot ce este străin.

Dorința de a lucrà pentru gloria Patriei și ținta către un ideal înalt, catre care popoarele civilizate tind, nu se mai vede încolțind în rândurile tinerilor de azi.

Aceasta pentrucă cea mai mare parte din femeile noastre au părăsit frumosul obicei de a merge la biserică și de a vorbì limba românească. Pentrucă azi mama romàncă nu-și mai crește singură copilul său, nu mai voește ca să vegheze la capul său și nici nu mai vreà să-l vadă când este bolnav, dar să se și mai roage pentru însănătoșirea lui.

Astăzi cea mai mare parte dintre mame, aproape nu știu cum se crește un copil, dar cer când copilul se mărește ca să le respecte. Unele citesc și scriu, altele se plimbă, iar pentru copii sunt anume crescătoare, mai toate streine de biserică ca și de neam.

Acestea îi cresc așà cum cred ele, dar numai în ade-

vărata înțelepciune nu vor ca să-i crească. Ele nu învață pe copil credința și nici nu-l sfătuesc ca să păzească datoriele creștinești și deci mare răspundere au mamele, cari se poartă în așà mod și se supun astfel la cea mai mare pedeapsă din partea lui Dumnezeu și la neîncetate mustrări de conștiință, care urmează mai târziu din faptele fiilor săi.

Copiii lăsați de mamă cu totul în grija altora, numai buni și folositori nu pot ca să fie. Inbătrânesc de tineri, batjocoresc adevărurile religioase, nu au măsură imoralităței lor și pe de asupra, risipesc cu amândouă mâinile bunurile moștenite dela părinți.

In multe cazuri însă, cei mai mulți copii, mai ales din cei dați afară din casă spre creștere, mor fără ca să fie mângâiați cu dulceața, de care numai o mamă este în stare.

Acestea sunt adevăruri pe cari zilnic le întâmpinăm și cu toate acestea, se pare, că tot nu voim a ne îndreptà.

Cât de mare este deosebirea între niște astfel de mame și între mama sf. M. M. Gheorghe, care și-a închinat vieața numai creșterei fiului său. Ea ardeà de dragoste pentru dânsul și cu încredere în puterea cea nemărginită a Fiului lui Dumnezeu a izbândit ca să facă din fiul său un slujitor credincios al împaratului în oaste, care l-a distins pentru vitejia lui, cum și un iscusit susținător al dreptei credințe în Impăratul împăraților, Hristos, pentru care a primit cununa cea de mult preț a muceniei.

O pildă mai strălucită pentru mame, ar fi cu greu de găsit și de aceea cu tot sufletul să o urmăm.

Cuvântul Domnului din sfânta Evanghelie, este dreptarul cel prețios către lumină și mântuire.

Să ne folosim de înalta sa învățătură și să îndemnăm pe femeile noastre ca să lase nepăsarea de până acum și să-și închine întreaga ființă la creșterea fiilor noștri.

Să-i crească și să-i deprindă încă de mici cu adevărurile religioase și cu iubirea de frați și de neam.

Să le arate, că Dumnezeu ne este părinte și acela care se îngrijește de noi în necazuri, în boale și supărări și totdeauna se cuvine a-l pomenì în rugaciunile noastre.

Asemenea să le planteze în inimi dragostea de țara în care s'au născut și au crescut și totdeauna împreună cu

sfinţii cei bine plăcuţi Domnului, să le pună înainte spre venerare şi pe eroii neamului nostru, cari s'au luptat vitejeşte, spre a ne lăsà drept moştenire pământul mănos al ţărei şi limba noastră românească cea atât de dulce.

Şi aşà fiecare din noi, să se silească a sădì în fiii lor simţimântul religios odată cu iubirea de fraţi şi de neam, aşà precum a făcut mama sf. M. M. Gheorghe cu fiul său, ştiut fiind faptul că omul religios este şi om cum se cuvine, fără care bun cinevà nu poate să fie bun creştin şi nu se poate bucurà de cuvântul Mântuitorului «*Fie ţie precum voeşti*» când se vor rugà către dânsul. Amin.

Icon. Ilie Teodorescu.

Predică pentru Buna-Vestire
(25 Martie)

Astăzi este începătura mântuirei noastre şi arătarea tainei celei din veac. Fiul lui Dumnezeu, Fiu Fecioarei se face şi Gavriil darul bine-l vesteşte. Pentru aceasta şi noi împreună cu dânsul Născătoarei de Dumnezeu să-i strigăm: Bucură-te cea plină de dar, Domnul este cu tine.

(Slujba Mineiului).

Fraţilor,

Iată, sfintele cuvinte cu cari se laudă la sărbătoarea acestei zile Prea Curata noastră Maică şi Pururea Fecioară Maria, născătoarea Domnului şi Mântuitorului nostru, Iisus Hristos. Ea este «începătura mântuirei noastre, fiindcă prin rodul pântecelui său s'a dat firei omeneşti împăcarea cu cerul.» A vroit cel atotputernic ca în mărginitul corp omenesc să se nască cel necuprins, într'un chip suprapământesc, neînţeles de judecata şi priceperea omului, fără unirea nunţei, în afară de prihănirea cărnii, fiindcă după cum glăsuesc sfintele noastre cărţi «Dumnezeu, unde

voeşte, se birue rânduea1a firii şi se lucrează cele mai presus de om».

Aceasta este taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută. Aceasta este taina a căreea dumnezeească voce numai Fecioara o a priceput prin rostul sfântului Arhanghel Gavriil, căci a grăit către dânsa graiurile bunei-vestiri.

Fecioara şi-a înţeles menirea, născând sub adumbrirea Duhului Sfânt pe *Fiul omului şi Dumnezeu,* proorocit de trimişii vechiului aşezământ, plinindu-se astfel toată Scriptura care zice că după cum prin un singur om—Adam—a venit păcatul şi moartea în lume, tot aşà prin omul—Dumnezeu a venit scăparea. Şi după cum prin Femeia Eva a venit ispita şi căderea, tot aşijderea prin Precista Maria, isvodirea renaşterei noastre: Iisus Mântuitorul.

Fraţilor,

Sunt adânci şi neînţelese nouă muritorilor planurile dumnezeeştei iconomii pentru mântuire. Încă şi Fecioara Maria la cuvintele Arhanghelului Gavriil, că va fi întru rodire de pântece, rămâne mirată de nepătrunsul înţeles al unor cuvinte, care pentru starea sa de curată feciorie păreau mai de grabă o înfruntare. Cerescul trimis salutând-o cu bine cuvântarea Domnului ca pe o aleasă între femei îi spusese «Nu te teme Marie, că ai aflat har la Dumnezeu. Şi iată vei zămislì în pântece şi vei naşte Fiu şi vei chemà numele lui Iisus. . . . . . . Şi va împărăţì peste casa lui Iacov şi împărăţiei lui nu va fi sfârşit (Lucà I 30—33), o umbră de tristeţă şi de îndoială i-a trecut peste faţă, strigând în cea mai nemeşteşugită limbă: «cum va fi aceasta de vreme ce de bărbat nu ştiu»? (34).

Dar nedomirirea s'a topit îndată într'o revărsare de fericire, când îngerul i-a spus: «Duhul Sfânt se va pogorî preste tine şi puterea celui de sus te va umbrì, pentru aceasta şi sfântul ce se va naşte din tine, se va chemà Fiul lui Dumnezeu. (Lucà I. 35) Acea negrăită şi profetică limbă care printre veacuri purtase făgăduiala unui Mântuitor, i-a şoptit în toată fiinţa sufletului ei «tu eşti aceea», tu eşti care ai găsit har înaintea lui Dumnezeu, tu eşti vasul său cel ales, din care va isvorî lumei isvorul de apă cel nesecat, tu eşti norul cel uşor al luminei, ceea

ce nu ştii de nuntă găteşte-te. Iată soarele cel neapus va să strălucească de Sus Ţie, carele puţină vreme va să se ascunză întru tine, şi lumei va să se arate, deslegând întunerecul răutăţei (Mineiul).

Iar Fecioara într'un graiu simplu şi firesc a răspuns ‹Iată roaba Domnului; fie mie după cuvântul tău›, iar îngerul s'a dus dela dânsa.

Şi aşà a fost: roaba Domnului şi norul întru care s'a ascuns nestricăcioasa lumină. Frumoasă esemănare! Maica Domnului întocmai unui nor a purtat începutul de vieaţă pământească al Soarelui vieţii noastre, care dacă a strălucit în chip fapturei omeneşti, luminând-o şi, lămurind-o din noaptea păcatului şters, a dat şi norului în care a stat—Precistei—un nimb ceresc, care va ridicà pe Maica celui necuprins până la înălţimile dumnezeescului tron, din veac şi până în veac.

Câtă frumseţe şi divina supunere în cuvintele ‹Fie mie dupa cuvântul tău›, adică facă-se voea celui ce aşà a binevoit din veci, celui care a purtat paşii părinţilor ei spre a o închinà templului la vârsta de 3 ani.

Şi întocmai poruncitoarei voinţi divine, care prin cuvânt a prefăcut în lume nimicul în lucruri şi făpturi însufleţite, tot aşà prin acel Fie mie s'a născut într'însa rod de nemurire solitor, Hristos dulceaţa noastră, cel zămislit dintru neîmpreunarea firei omeneşti.

Şi aşà Fecioara din Nazaret născută din părinţi saraci, dar ca şi dânsa iubitori de Dumnezeu, a fost deosebită dintru început să fie, după neprihănirea inimei şi vieţei aşà cum i-a vestit Arhanghelul; aşà cum în aceeaşi zi îi cântase imn de laudă, slava sa, soţia preotului Zaharia, în al cărei sân alt prunc înainte mergător (Ioan Botezătorul) tresăltase la apropierea divinei mame:

Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău. Şi de unde mie aceasta ca să vie Maica Domnului la mine»? etc. (Lucà I. 42).

Iar Maica Domnului cu nimic trufindu-se înalţă imnul care înalţă şi sfinţeşte în vieaţă numai pe cei smeriţi şi supuşi.

Măreşte Suflete al meu pre Domnul şi s'a bucurat duhul meu de Dumnezeu Mântuitorul meu; că a cautat

spre *smerenia roabei sale.* Că iată de acum mă vor fericì toate neamurile; că *mi-a făcut mie mărire* cel puternic, și sfânt numele Lui, și mila lui în neam și în neam *spre cei ce se tem de el.* Facut-a tărie cu brațul său, *risipit-a pe cei mândri,* cu cugetul inimei lor. *Pogorît-a pre cei puternici* de pre scaune, și *a înalțat pre cei smeriți.* Pre cei flămânzi, i-a umplut de bunătăți, și, *pre cei bogați i-a scos afară deșerți* , etc. (Lucà I. 47. 53.)

Fraților,

In adevăr binecuvântata a fost Maica noastră de Dumnezeu născatoare și, pline de sfințenie cuvintele ce le-a rostit, cuvinte de adânca venerare pentru Dumnezeu cel nepatruns în planuri, de umilire pentru sine roaba cea smerită, care a gasit bunul vieței în; *umilința* în *netrufia* care perde pe cei bogați și puternici, în singura *mi a Domnului.*

Pilda care a deosebit o între femei, servească-ne și noi a celor de azi, și în deosebi smerenia sufletului sau.

In adevăr în ce limbă s'ar fi putut rostì atâta bucurie nemărginită, împreună cu umilința cea mai mare? Poate în vre-o inimă să încolțeasca atât de îngerește bucuria mărirei sosite, cu smerenia mărturisirei de nevredn'cie?

O Maică a lui Dumnezeu, că sfântă ești că alesu-te ai nouă împărateasă prin odrăslirea cea neîntinată, dar cat de sfântă ne ești prin smerenia întru care noi nu știm a te urma.

Tu și, la glasul celei mai mari vestiri cu care sânul tau a fost binecuvântat, ai știut a fi roaba cea plecată a împăratului firei, te-ai plecat glasului care s'a rostit cu mult înainte, că vei naște pe mirele bisericei, ai pastrat taina întru supunere și neîngâmfare, și n'ai încetat a fi o mamă duioasă prin sânul căreia aveà sa treacă *foc și sabie.*

De aceea pentru toate nădejdile câte s'au împlinit cu tine, pentru toate câte se vor împlinì, la Dumnezeu rugătoareo, pentru noi; pentru toate lacrămile de bucurie cu care ai îmbrățișat pe Fiul tău, pentru nesfârșitele lui dureri ca om care au fost și ale tale.....

Vei rămâneà icoana bucuriilor fiești din omenire, a nădejdilor ce bat la poarta minții noastre ca să se împli-

nească; tu vei fi icoana jertfelor mari—dureros tribut al poporului nostru acì... O de le-am puteà plătì cu sdrobirea tăcută a sufletului și fără cârtire ca tine cea mai îndurerată dintre mame!....

Tu vei rămâneà de apururi icoana sfințeniei, a răbdărei și a smereniei. Prin tine ne vom amintì mereu de chezășia adevăratei premeniri sufletești, după atâta blestem ce adusese în lume nerăbdarea primului om, nepriceperea smereniei și a supunerei. Și vom înțelege mai mult lauda ce ți se aduce azi prin slova sfintelor cărți: «Astăzi este începătura mântuirei noastre și arătarea tainei celei din veac, etc. Amin.

Iconom P. Partenie
Profesor Seminar. R.-Vâlcea

CUVÂNTARE.

Rostită de Arhimandritul Roman Sorescu, starețul monastirei «Cocoș», în catedrala episcopală din Galați, la 2 Februarie 1915.

«Iată, acesta este pus spre căde-
«rea și sacularea multura întru
«Israil».

Lucà XI—34.

Frați creștini,

Abia au trecut șașe săptămâni, de când subt un cer limpede și răcoros ca de primăvară, sfânta noastră biserică a sărbătorit Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, pe care ne a vestit-o glasul slujitorilor săi prin cântarea: «Hristos se naște, măriți-l, Hristos din ceruri întimpinați-l»; cântare, care răsună nu numai în urechile, dar și în inimile noastre, umplându-ne sufletele de o nespusă bucurie. Pe câtă vreme copilașii strânși cete, cete, fluturau în aer simbole de sărbătoare, iar cu glasurile lor nevinovate, vesteau lumii pe pruncul cel ce s'a născut; tot așà, precum corul de îngeri în vremea nașterei Domnului Hristos, ame-

stecați prin lume și păstorii din Vitleem, zburând în preajma ieselei cântau: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pre pământ pace, întru oameni bună voire».

După curgerea a 40 de zile, de la acest mare praznic, un alt glas se aude rostindu-se, dar nu de îngeri și nici de copii în cete; ci de un bătrân cu trupul slăbit de bătrânețe și gârbovit de ani, cu fața îngrijorată de așteptarea sosirei Stăpânului, cu glasul înăbușit de multe griji și remușcări ale trecutului, sfios și lipsit de vedere, întinzându-și brațele lui slăbănogite, spre a primì pe cel promis de Dumnezeu, că'l va trimete, spre căderea și sularea multora întru Israil.

La 2 Fevruarie, Fecioara Maria aduce pe Domnul Hristos la biserica din Ierusalim; iar bătrânul Simeon erà așteptând împlinirea promisiunei date de Dumnezeu prin înger, când a zis: «vei rămâne orb și nu vei vedeà moartea, până când nu se vor împlinì toate cuvintele acelea». In timpul acesta, fecioara Maria aduse pruncul la biserică, iar bătrânul Simeon, simțind cu duhul, cum îl primì în brațe, deodată ochii i se deschìd, iar vocea lui stinsă, reînviază și ca dintr'un organ puternic rostește cuvintele: «Acum liberează pe robul tău Stăpâne, după cuvântul tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta, care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului tău Israil».

Frați creștini,

Mai înainte de a desvoltà subiectul ce mi-am propus a tratà, să ne oprim puțin, ca să vedem, cine este bătrânul Simeon și ce rol a avut el în legea cea veche.

Pe când mulți din Evrei se găseau în Egipt, împăratul Egiptului Ptolomeu Filadelful, văzând că o mare parte dintre ei, mai ales cei tineri, nu mai puteau cetì și nici înțelege sfânta Scriptură a vechiului Testament,—în limba veche ebreiască—, a strâns în palatul său 70 de bătrâni iscusiți, din cele 12 seminții ale lui Israil, pe care i-a îndatorat să traducă legea cea veche, din limba ebraică, în limba greacă, ce încă de pe atunci erà vorbită de multe popoare, ca limbă clasică, cum bunăoară este astăzi limba franceză. Și pentru ca lucrarea aceasta anevoioasă, să se

termine mai în grabă, a împărţit cele 39 de cărţi ale vechiului Testament, între cei 70 de bătrâni, luând spre traducere fiecare cartea ce'i căzuse la sorţi.

Intre aceşti 70 de cărturari erà şi bătrânul Simeon, căruia îi căzuse la sorţi profeţia lui Isaia. Ajungând cu traducerea până la versetul: «Iată fecioara în pântece va luà şi va naşte fiu şi va fi numele lui Emanoil, iar după naştere va rămâne iarăşi fecioară»—bătrânul Simeon stătù nedumerit, socotind că aceasta ar fi peste rânduiala firii; de aceea şterse acele versete şi continuă cu traducerea mai departe. Sosind seara, când trebuià să se retragă spre odihnă, închise traducerile în biuroul său, cum şi odaia unde lucrà. A douazi când începù din nou traducerea, spre marea sa mirare găsì acele versete, pe care le ştersese, scrise la loc. El din nou le şterse, iar a treia zi găsì acele cuvinte scrise cu slove mult mai strălucitoare.—Nedomerit de minunea făcută, stà îngândurat şi turburându-se cu sufletul a adormit; când iată ca apare îngerul Domnului şi îi spune: ‹pentru ce te-ai îndoit şi n'ai crezut celor orânduite dela Dumnezeu pentru mântuirea lumii? Vei rămâne orb şi nu vei dobândì vederea, până nu vei primì în braţele tale, pe acela care, unde voeşte se birueşte rânduiala firei! Din acel moment bătrânul Simeon a rămas orb şi n'a mai văzut, până când Fecioara Maria naşte si după 40 de zile aduce pruncul la biserica.

Traducerea învestită cu această minune s'a terminat şi poartă numele de ‹Septuaginta› sau traducerea celor 70 din ebreeşte în greceşte; şi ea serveşte şi până astazi de normă, ori de câte ori vechiul Testament se traduce în vre-o altă limbă.

Fraţi creştini,

Cele întâmplate cu bătrânul Simeon, trebue să ne servească şi nouă de pildă, celor ce trăim în aceste vremuri de scăderi sufleteşti, cum şi tuturor acelora care n'au statornicia minţii, ca să o ià spre ajutor, pentru a pătrunde cu ea acolo, unde ochiul trupului încetează calea sa.'

Doamne! şi câte lucruri nu sunt pe care nu le vedem cu ochii şi nu le pătrundem cu mintea şi cu toate acestea ele trăesc, se desvoltă, îşi propagă speţa; fără ca noi să le putem vedeà cu ochiul liber şi să le definim cu mintea.

Tot așà se petrece și cu adevărurile supranaturale pe care noi, deșì nu le putem vedeà cu ochii și pătrunde cu mintea, ele totuș există; și nu ajungem la cunoștința lor, decât prin *credință,* care este un dar suprafiresc, pus de Dumnezeu în sufletul omului și prin ajutorul căreea poate pătrunde cu înlesnire în lumea supranaturală.

Cel care alungă din sufletul său acest dar,—credința, poate să vadă pilda cu bătrânul Simeon, care a fost readus la ea prin pedeapsa orbirei.

Dar și minunile nu se săvârșesc decât asupra aleșilor lui Dumnezeu, ca mintea lor să fie vecinic trează, nelăsându se să alunece din calea ei, și să cada pradă gândurilor de tot felul; căci atunci s'ar lăsà purtați de gânduri, după cum se poartă o barcă fără ancoră, de furia valurilor, ce o mână după capriciile lor, până o isbeste de vre-un colț de stâncă, unde se sfarmă. Tot asemenea și mintea unui om nestatornic, cade pradă avântului gândirii, desprinzându-se de puterea credinței, mintea lui pribeagă zboară de ici, colea, întocmai ca și-o frunză, ce se desprinde de pe copac și pe care vântul o poartă din loc în loc, fără ca să mai poata găsì vre-un punct de sprijin în goana ei.

Tot asemenea mintea nestatornicului cearcă sa găsească ceeace în gândirea lui pribeagă, își închipuie ca ar puteà gasì. Un asemenea om nu poate fi destoinic, nici de o vieață socială cu bună rânduială, nici de fapte și virtuți patriotice; căci lipsindu-i credința, îi lipsește frica de Dumnezeu și încrederea în puterea Proniei Lui, precum zice înțeleptul Solomon: «Inceputul înțelepciunei este frica de Dumnezeu».

Mulți se întreabă: cum a devenit nestatornică lumea în ziua de astăzi? Și lucrul se explica foarte ușor.

Mai întâi să ne ducem cu mintea la acele vremuri ale copilăriei noastre, și dacă vom răscolì vieața copilărească, pe care am petrecut-o noi, vom găsì în ea adevărate comori ascunse de statornicie, lăsate moștenire de către părinții noștri.

Căci în adevăr, dacă părinții noștri n'aveau posibilitatea, de a ne crește cu guvernante, care să ne învețe limbi streine și să ne facă în acelaș timp să uităm limba noa-

stră; și tot odată să introducă pe nesimțite în sufletul nostru fraged și moale ca ceara, sentimente opuse neamului nostru, apoi ei, părinții noștri se sileau să apropie cât mai mult de înțelesul nostru, binefacerile statorniciei care sunt adevărate comori de virtuți creștinești și să fim strânși uniți între noi, iubindu-ne legea și neamul, pe care ni le-au lăsat moștenire, ca pe niște bogate daruri, păstrate de veacuri depărtate.

Iată dar unul din mijloacele cele mai simple, prin care încă din copilărie devenim nestatornici, iubind mai mult ce este strein și desprețuind ce este al nostru. De aceea astăzi, mi-am propus să vorbesc câte cevà, despre creșterea copiilor, mai ales că, tot astăzi Mântuitorul Hristos vine ca prunc, a se supune plinirei legei.

Frați creștini,

Pentru ca să putem da îndrumări sănătoase copiilor, trebuește dela începutul primilor pași, să luăm măsuri de îndrumare; căci numai în anii copilăriei îndrumările cele bune, pot să prindă rădăcini în sufletul lor, influențând chiar și asupra apucăturilor din fire lăturalnice ale copilului, schimbându-i împreună cu pornirile lui periculoase, chiar firea sa predispusă spre rău. Creșterea și mai ales educația copiilor, e o grije care preocupă nu numai pe părinții copiilor, ci chiar și pe stat, care are menirea ca pe stâlpi puternici să zidească tot edificiul său național, moral și social. Dar nu numai statul și părintele se îngrijește de educația copiilor, ci chiar și societăți aparte s'au înființat în acest scop; căci în ce scop s'a înființat societatea Ortodoxă a femeilor române, dacă nu pentru aceasta. In ce scop s'a înjghebat societatea cercetașilor, dacă nu în dorința de a formà cetățeni viguroși, miloși și religioși; ca astfel copilul crescând cu vârsta și desvoltându-se fizicește, potrivit cu aceasta să se desvolte în el și sentimentul milei, al iubirei de patrie și al nobleței lui sufletești, care e cea mai solidă temelie și prielnică pregătire, pentru virtuțile creștine și avânt spre fapte mărețe.

Mulți din părinți lasă toată grija de educație a copilului numai în sarcina școalei, căci ea e chemată—zic ei, să'i deà nu numai instrucție, dar și educație copilului; eu le

răspund că nu! Școala e chemată numai să cultive și să desvolte germenul sădit de părinți în sufletul copilului.

Școala zidește pe temelia pusă de familie, școala cultivă mai mult mintea copilului; iar familia trebue să'i formeze inima, împodobindu o cu sentimente alese. Căci ce poate spune un profesor de pe catedră și ce poate însemnà el pe tablă, decât cunoștințele referitoare la studii prevăzute în program, și foarte puțin, dacă îi permite timpul, vorbește copiilor de educație; iar părinții legănându-și speranța, că școala, și numai școala, are datoria de a formà din copiii lor, cetățeni devotați și creștini virtuoși, ei se silesc în mod nesățios a grămădì averi materiale copiilor, pentru a căror agoniseală, bine înțeles, depun multă muncă și stăruință; uitând însă, că copiii lor, pentru care să străduesc ale aduna atâtea averi, n'o să poată trăì numai cu bogățiile adunate, dacă nu li se îmbogățește și sufletul, fără de care averea materială se scurge așà de ușor, odată cu sănătatea, ba la unii chiar cu vieața lor; căci vârsta copilăriei fiind ca și ceara de moale, poate luà ușor diferite forme și se lipește de ea, ca de un magnet, cu multă ușurință și pildele bune ca și cele rele.

Și cum de pildele bune nu ne prea îngrijim în vremea de acum a le dà, ci numai de averi și distracții, copilul adună mai ușor pe cele rele de pe străzi, de pe la cinematografe și din diferite ocaziuni, pe care le întâlnește deseori în plimbări și în jocuri cu copiii, ce au obiceiuri rele; contractând astfel de deprinderi și apucături, cari cu greu se tămăduesc, când devin mai mari, ba chiar de loc.

Nu tot așà erà obiceiurile și purtarea de grije a părinților noștri, cari au format caracterul unui întreg neam, din care a eșit acele pilde frumoase, de adevărați fii ai patriei și bisericei.

De aceea trebue bine și în deaproape observate apucăturile răzlețe ale copiilor, căutând a lăstărì pe cele ascunse; iar la nevoe uitând sentimentul de părinte, să întrebuințați chiar pedepse aspre, tăind fără milă apucăturile dăunătoare, după cum doctorul tae partea plină de cangrenă a unui suferind, fără a se oprì și intimidà de vaetele lui.

Copilul însă având și obiceiuri ascunse, pe care cu tot

controlul nu le puteți vedeà, să'l deprindeți de mic a și le mărturisì singur, sădind în el frica de Dumnezeu, care știe și vede toate și la care nimic din relele tăinuite nu rămân nepedepsite.

Și în jocuri copilul trebue de aproape observat, ca să le facă după un anumit program; căci de multe ori depășind dela jucării nevinovate, deprinde dela colegii săi de joacă, multe apucături vătămatoare și dăunătoare chiar sănătății lui.

In discuțiuni cu copii să căutați a fi cât se poate de rezervați, mărginindu-vă mai ales a le vorbì de oameni harnici, învățați, viteji, patrioți, milostivi, morali și buni creștini și aducându-le totdeauna în povestiri, ca exemplu, pe câte unul din aceștia, ca astfel crescând cu vârsta, alături de ea să crească și deprinderea unei judecăți serioase; căci numai așâ se va formà creștinul pios, ostașul viguros și viteaz și cetățeanul luminat si harnic.

Un rău pentru copii, dar pe care mulți nu-l prevad, e și cinematograful. Fie filmele ori cât de bine alese, pentru mintea și vârsta copiilor, totuș e o mare greșală a se duce copii la cinematograf, fiindcă prea de vreme desvălim înaintea lor toate scenele din vieața, adunate de ici, de colea; iar cele mai multe din ele fiind sguduitoare, și pe care copilul văzându-le, i se desvolta în sufletul său dorința de a vedeà cât de multe, a stì de toate, fără alegere, și sorbindu le cu o pofta nepotolită, mintea lui zboară prea de timpuriu, pe crangile diferitelor scene ce a văzut, și nu se mai gândește decât la găsirea mijlocului, de a vedeà pe cele ce i se spune de colegi, că s'a mai dat și a mai repetà pe cele văzute. Și acolo ce a văzut, frați creștini? O călătorie pe ocean; o serbare a unei zile mari; un trib sălbatic și altele, pe care deodată le vezi înecându-se vai, în ce?! în scene scandaloase, în certuri casnice, în spargeri, în omoruri, în găsirea mijloacelor celor mai prielnice de a se înșelà oamenii în toate felurile.

Asemenea scene vede copilul la cinematografe; și când fără să aruncăm vina asupra cuivà, cele imorale fiind mai mult și mai de mulți vizitate, ele continuă să fie reprezentate cât mai des; și așà pe nesimțite se introduce în inima copilului otrăvuri de distrugere sufletească.

Pentru a prevenì toate aceste povârnișuri, ce scoboară

sufletul copilului la cele mai periculoase deprinderi, pe lângă că trebue oprit dela asemenea vederi, dar să-i udaţi neîncetat cu ploaia sfaturilor şi să-i încălziţi cu focul dragostei de biserică şi patrie, învăţându-i şi arătându-le pilde frumoase; căci ele vor fi pentru copii, ceeace pentru semănători e ploaia şi căldura soarelui de primăvară.

A dà educaţie copilului şi mai ales în spirit creştinesc, sunt pentru el mijloace de a călătorì pe drum neted şi uşor, sunt pârghii puternice de ridicarea familiilor şi a neamului, pe care'l vom pregătì pentru viitor, aşà după cum un copac toamna, lepadându-şi frunzele în jurul său, îşi pregăteşte cu propriile lui îngraşăminte, pământul în care e sădit, pentru al ajutà în creştere şi în darea roadelor.

Catre Domniile Voastre mă îndrept, parinţi de copii, îngrijiţi-i şi supravigheaţi-i de aproape, opriţi i dela apucăturile periculoase; şi atunci când şirul lung al anilor ce i-aţi calcat, va începe să micşoreze paşii voştri, iar de greutatea lor se va încovoià slăbitul vostru trup, retraşi la umbra trecutului, veţi privì cu drag şi bucurie mersul demn al fiilor voştri şi veţi masurà cu încredere viitorul frumos ce se deschide înaintea lor; şi la lumina acestor bucurii vă veţi legănà cu speranţă şi încredere, căci numele vostru şi al familiei voastre, va continuà şi mai departe a fi purtat de către fii voştri, tot cu aceeaşi cinste şi glorie, pe care voi aţi avut-o şi aţi dus o; iar visurile străbunilor noştri de slăvirea neamului, prin ei se vor realizà; căci la vreme ei vor descleştà mâna ce sta înfiptă în asupra fraţilor noştri, de care deşi suntem despărţiţi cu hotare politice; dar suntem nedespărţiţi, în simţuri neperitoare; în legături de sânge, de amintiri ale trecutului, de datini, de limbă şi de aspiraţiuni, care de veacuri au încalzit sufletul lor şi al nostru; şi astfel dar oţeliţi fiind, să urcăm cu bucurie culmea idealului nostru naţional!

Şi în chipul acesta sosindu-ne amurgul vieţei noastre, el să se piardă pe nesimţite în zâmbetul bucuriei şi al mulţumirei sufleteşti, căci visul străbunilor noştri, s'a realizat de către noi, nepoţii lor, cari trebue să ne ridicăm gândirea în speranţa şi în aşteptarea zilelor mari pentru noi şi neamul nostru; iar cei satui de ani, ne vom pogorì întru bucuria sosirei timpului de vitejie şi al învierei poporului românesc,

tot așà după cum soarele unei zile înorate, se pierde încet, încet și puțin zâmbitor în noaptea senină și lină, cu încredere că zorile lui vór fi neoprite de perdelele norilor, din ziua ce vine și atunci vom zice: iată acum a sosit timpul spre căderea altora și ridicarea neamului nostru cel apăsat de veacuri. Cu toții nădăjduind în așteptarea sosirei acestor îmbucurătoare visuri realizate, vom aveà putința să strigăm împreună cu bătrânul Simeon:

Acum liberează pe robul tău Stăpâne, după cuvântul tău, în pace, căci văzura ochii mei mântuirea ta, pe care ai pregătit-o tuturor Românilor, lumină spre descoperirea neamului nostru și slavă poporului românesc! Amin!

CUVÂNT LA ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI [1])

„Acum slobozești stăpâne pe robul tău, după cuvântul tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea ta, care o ai gătit înaintea feței tuturor popoarelor lumină spre descoperirea neamurilor și slava norodului tău Israel".
(Lucà II 29—32).

Fraților,

Acestea sunt cuvintele pe care le-a rostit «dreptul și temătorul de Dumnezeu» Simeon, la întâmpinarea Domnului în templu, după timpul de curăție hotărît la Iudei.

El erà bătrân, și foarte slăbit, așteptându-și ceasul morței, ca și o altă bătrână, în a căreia tovărășie cercetà templul: profeteasa Ana, care petreceà numai «cu posturi și cu rugăciuni, slujind lui Dumnezeu ziua și noaptea», și numărând la acea vreme 84 ani de neîntinată văduvie, după ce trăise numai șeapte ani cu bărbatul său.

Insă Dumnezeu le hărăzise a nu-și vedeà sfârșitul mai înainte de ce nu vor vedeà întâi pe Domnul Hristos. Așà

[1]). Rostită în Catedrala Sf. Episcopii de Râmnic (2 *Februarie*).

că ei trăiau în aşteptarea şi pentru plinirea singurei şi mângâietoarei nădejdi, care le mai puteà luminà bătrânețea. Acel ceas n'a întârziat a se arătà celor doi bătrâni şi Biserica creştină îl prăznueşte azi, ca pe un viu semn de pietate şi de credință în mijlocul atâtor veacuri de nerecunoştinţă şi cerbicie, de care dădù dovadă poporul Iudeu, care deşì ales se fie vasul cel sfinţit al lui Dumnezeu, fu, dimprotivă rău şi abătut dela lege. Deci Biserica noastră îi aşează între puţinii buni ai Iudeilor, peste care păcatul şi-a însemnat pecetea lui de moarte. Ei sunt ca două flacări peste mormântul plin de putregai şi stricăciune al Iudeilor.

Şi la răspântia între cele două lumi; una care muria şi alta care se ivia, ei sunt solirile de nădejdi nouă şi de făgăduinţi pentru sufletul premenit şi curat.

Iată de ce se învrednicesc ei azi de cinstire creştinească.

Fraţilor,

Mare este bucuria îngerilor în cer când se îndreaptă un păcătos, mare este când buze curate cinstesc pe Dumnezeu ca aceşti doi drepţi de care pomeneşte Sf. Evanghelist Lucà la împrejurarea acestei zile; mare însă le este şi durerea pentru cei nesocotiţi. Sodoma şi Gomora a fost aproape toată a nesocotiţilor şi de aceea, afară de familia lui Lot, a fost prăbuşită din temelie.

In poporul Iudeu, cel împietrit la inimă şi tare la cerbicie, blestemul şi pierzarea a fost partea celor mulţi. Dar Dumnezeu a ţinut seamă de puţinii buni, cu cât mai vârtos unii au purtat virtutea şi pietatea în sufletul lor atunci când glasul profeţilor încetase şi plinirea vremii sunà pentru cei din păgânism. La această răspântie între vechiul iudaism care cădeà sub blestemul său şi între clădirea măreaţă a Creştinismului care de abia se năzărea— trăeşte Simeon şi Ana, ca ultimele scânduri încă sdravene dintr'o ticăloasă barcă pierită în valuri.

Profeteasa Ana trăià în post şi în rugăciune, iar Simeon «drept şi temător de Dumnezeu» erà «aşteptând mângâerea lui Israil, şi Duh Sfânt erà preste dânsul». Aşà cetim la Sf. Carte.

Cu câtă sete în suflet nu aşteptà bătrânul Simeon a-

ceastă plinire a vremii în care cârmaciul atât de aşteptat să adune sfărămăturile de barcă, să o refacă şi să o poarte *spre mângâierea* şi redeşteptarea poporului Israil...... El simte că nu poate apucà decât revărsarea zorilor mântuitoare, că arătarea deplină va strălucì după sfârşitul bătrâneţelor sale, altora şi în deosebi poporului său.

Intr'o adâncă prefacere a fiinţei sale, el rosteşte cuvintele «Acum slobozeşti stăpâne, pe robul tău, după cuvântul tău în pace, că văzură ochii miei mântuirea ta; care o ai gătit înaintea feţei tuturor popoarelor, lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului tău Israil».

Cine ar puteà să ne zugrăvească în culori vii bucuria acestor doi bătrâni: a lui Simeon şi a proorociţei Ana, bucuria aceea care iluminează chipul omenesc şi dă cuvântului haina insuflată a profeţiei?

Ce negrăită frumseţe în această uitare de sine, câtă neasemănată modestie, şi câtă hotărîre liniştită în aşteptarea sfârşitului după ce a apucat—nespusă, neperitoare fericire—pe braţele slabe ce vor pierì, adevărul care va trăì în veci: pe Domnul Hristos.

Aceşti bătrâni de abia văd pruncul mititel, în vârsta cea după trup, necoaptă şi nevinovată.... Insă în nimbul de dumnezeiască lumină ce i încunună fruntea, în chipul cu resfrângeri supra-cereşti al lui Iisus, ei întrevăd, întronarea împărăţii celei fără de sfârşit, prin înnoirea harului sfânt, prin legătura păcei şi a dragostei.

Pentru aceşti doi oameni venirea Mântuitorului preţuià mai mult decât toată legea şi decât toţi profeţii Vechiului Testament. Se socotesc chiar pre ei de prisos, ei pot tihniţi să şi moară, găsind alinarea că au putut numai să privească pe Domnul.

Simeon se roagă cu pietate «să-l slobozească» Domnul acum la adânci bătrâneţe, căci el altcevà mai bun nu mai are de aşteptat. Se socoate pe sine în adevăr l prisos, când cel mai de trebuinţă, când plinirea t t r celor neplinite, s'a arătat.

Şi totuşi de ar mai fi trăit încă......

De ar fi bănuit măcar chinul dureros de crud al C l varului cu care tocmai ai săi au crucificat pe Don l L'au crezut ca pe cel mai de prisos pribeag într

Oh... nu... Dumnezeu a cruţat bunilor şi de Sine temătorilor bătrâni clipa în care dumnezeescului Mântuitor s'a dat în schimbul «mângâerii», pe care a revărsat-o, otrava şi lovirile, în schimbul slavei, hulirea celor răi, preferind Lui-şi pe Varava.

Dumnezeu i-a ales pe aceşti doi bătrâni din noianul lumei vechi şi i a însemnat pentru credinţă şi pietate.

Iar biserica ni'i pune azi ca pe mărturiile cele cinstite, într'o lume care a avut profeţi şi i-a nesocotit, îndemnuri pentru mântuire şi le-a strivit cu călcăiul nepăsării, glasuri cari au răsunat în pustie.

Ei au trecut la cele veşnice cu strigătul pe buze că «slobozitorul» şi «slavă» tuturor a venit; cu atât mai rău pentru cei cari au rămas în întunerec şi în umbra morţii.

Aceşti doi sunt ca o sfântă legătură către lumea dragostii creştine ce se arătă. Ei au devenit creştini prin botezul dragostii către Domnul; căci între cei mulţi chemaţi dar puţini aleşi, ei au apucat calea temerii celei adevărate de Dumnezeu a rugăciunii şi postului.

Şi s'au învrednicit să fie martori—după osebită făgăduinţă prin Duh de sus—ai venirii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hrisos.

Fericiţi! De mii de ori fericiţi sunteţi voi toţi aceia: magi, păstori şi bătrâni ai temerii de Dumnezeu cari povăţuiţi de steaua luminoasă a sufletelor voastre curate, aţi năzuit *spre răsăritul cel de sus*, spre *adevăratul soare al lumii*, pe care l'aţi simţit, l'aţi văzut şi v'aţi închinat aevea înaintea slavei Lui, sigilând cu neşterse mărturii: o naştere suprapământească, o misiune (trimitere) dumnezeiască a păcii între oameni.

*
* *

Fraţi Creştini,

Niciodată nu mi s'a părut cuvintele din această pericopă Evanghelică mai pline de înţeles ca pentru vremile în care trăim noi........ Şi noi avem nevoe de oameni, de trimişi ai lui Dumnezeu, cari să deştălenească încă şi azi ogorul cel adesea plin de spini şi pălămidă din Biserica noastră românească sau chiar din ogorul vieţei noastre obşteşti.

Câte năzuinţi spre bine nu a însemnat şi nu însemnează istoria Ţării noastre din şirul de străduinţe cu care un popor se simpte dator în mersul său spre înaintare.... ceste năzuinţi s'au împlinit în parte şi ele sunt moştina urmaşilor.

Câţi însă din cei ce le-au înfăptuit mai trăesc?... Prea puţini. Totuşi mulţi s'au stins cu zâmbetul pe buze, fericiţi că cu ei s'a putut încheià o faptă mare în mijlocul semenilor noştri.

Mulţi ca şi dreptul Simeon au putut să zică «Acum slobozeşti stăpâne pe robul tău» fiindcă şi ei au putut întrezărì sau împlinì treburi mântuitoare ce s'au înfiripat în Ţara lor trăind ei.... Este însă fraţilor o mare întrebare care s'ar puteà pune azi, minţilor noastre: dacă faţă de ce-am făcut noi ca români şi ca creştini am puteà încă la ori şi ce clipă închide ochii, rostind cuvintele dreptului Simeon?

Oh! Ce fericit m'aşi crede să pot auzì acest cuvânt mângâetor din partea cuivà! Să aud pe şcolar de pildă că şi-a făcut toată datoria lui, pe judecător că a împlinit toată dreptatea, pe profesor că a secat comoara sa de sfaturi, pe preot că i-a dus pe toţi la limanul credinţei celei mântuitoare, pe ceilalţi dregători că ei au chezăşluit toată pacea şi buna regulă lăuntrică, iar pe bunii patrioţi că au întruchipat tot visul care ne dă strălucirea şi măreţia noastră de popor.

Dar o Doamne!... Cine poate susţine că de sus până jos s'a lucrat în acest chip? La noi mai ales de acum înainte este lucrul cel de purtat şi este mult întuneric sufletesc, multă destrăbălare cu care trebue a luptà şi e multă lipsă dela datoria creştinească şi cetăţenească...

Iar ca naţiune avem multe ideealuri de abia nutrite în suflet şi care ne poartă cu gândul încă departe peste nişte munţi puternici unde stă sub cotropire multă conştiinţă românească... Şi nu aşteaptă nimeni pentru aceasta dela noi zangăt de arme, praf de puşcă şi răscoală crâncenă de braţe, ci oţelire sufletească, prin care noi am dovedit că putem să cucerim acum de curând, ce a mai fost al nostru şi bun e Dumnezeu!...

De aceea fraţilor cari din noi cu aceeaş seninătate în

suflet ar puteà cere cu linişte sfârşitul slobozirii din urmă dela Domnul?, când fiecare avem de purtat un rost, de pus o cătuşe la carul credinţei străbune şi al ţării noastre?

De am aşteptà şi noi azi *din nou pe Mântuitorul* ca odinioară Simeon, am lăsà lui răspunderea. Acest Mântuitor a venit şi *şi-a făcut lucrul său.*

El cere azi jertfa fiecăruia şi această jertfă se împlineşte prin ceeace fiecar poate da Bisericii, ţării, naţiunii sale în clipele de cumpănă.

Iar noă cari din toate părţile stăm strânşi ca în nişte zale de oţel, de atâtea neamuri streine, ni se cere tributul întregei încordări sufleteşti pentru buna păstrare a legei şi moşii noastre străbune. Stând fiecare strajă neadormită la postul său, nimenea nu ne va găsì abătuţi dela datorie, glasurile celor buni nu vor răsunà ca'n pustiu, în vremi grele; şi când ciasul din urmă va sunà, pentru fiecare, vom aveà conştiinţa împăcată că ne-am făcut datoria şi vom puteà strigà cu dreptul Simeon. Acum slobozeşti stăpâne pe robul tău etc.» Amin.

Iconom P. Partenie
Profesor la Seminarul R.-Vâlcea.

DONAȚIUNI.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunei, Administrația Cassei Bisericii, exprimă viile sale mulțumiri persoanelor notate mai jos, pentru donațiunile făcute bisericii sf. Apostoli din parohia Piscu-Nou, comuna Piscu de câmp, din jud. Dolj, care cu ocaziunea construirei acelei biserici, au contribuit cu diferite sume și au 'înzestrat-o cu cele necesare cultului după cum urmează: Dinu I. M. Micu 100 lei; Fl. St. Criveanu 100 lei; Oprea I. Criveanu 10 lei; Gh. St. Criveanu 50 lei; Ghiță M. Stoicu 100 l. Mitrică I. Mitroi 100 l. I. I. Trăistaru 100 l. Ioan St. Strigoiu 10 l. I. Op. Plăvicheanu 100 l. Ioan Stan Chircu 100 l. Dincă P. Neață 100 l. Gheorgh. I. Găină 100 l. Ioan Șurlea 20 l. Tache St. Buzatu 10 l. D-tru M. Bogasieru 100 l. Ioan St. Pătru 100 l. Ioan Il. Pârlogea 10 l. Ioan Tenea Badea, Ilie Bălaci, I. G. Dârmon, Eliza Berceanu, Ioan Radu Matei, Ioan I. Priceputu, Florea Zâmbrea, Pătru P. Dobre, Ioan P. Diță, Petre M. Râșniță, Petru St. Ivan, fiecare câte 100 lei; Nic. I. Trăistaru 30 l. Nic. Fl. Criveanu 10 l. Ghiț. G Coadă 100 l. Gh. G. Criveanu 10 l. Ioan G. Stoicu 20 l. Trancă M. Mitroi 10 l. Fl. G. Tutun 30 l. Tud. Ungureanu 100 l. Gheorghe Vârban 100 l. Iosif I. Chircu 10 l. Gh. G. Guliman 100 lei; Nicolae G. Nicola 10 l. Ioan St. Corneanu 87 l. Nic. I. Mladen 100 l. Dumitru St. Pătru 100 l. Nic. G. Stoicu 25 l. Mitrache M. Filip 100 l. Ilie G. Picu 100 l. Ioan Fl. Mitoiu 51 l. Ioan St. Surdu 100 l. Gh. T. Calițoiu 49 l. Cost. St. Mirea 100 l. Ioan G. Rițea 100 l. Ioan M. Bigea 100 l. Ioan P. Dobre 10 l. Nic. Vănuț 50 l. Nic. P. Râșniță 10 l. Ghiță Andrei 100 l. Mitrică I. Trăistraru 100 l. Ioan St. Criveanu 100 l. Pătru G. Coadă 10 l. Ioan I. Mitroi 100 lei; Pătru G. Stoian 10 l. Ioana M. Ciucu 80 l. Stancu Strigoiu 100 l. Pătru N. Giurcă 62 l. Ioan I. P. Diță 100 l. Gheorghe Stângă 100 l. Ioan I. Guliman 10 l. Ioan Băloi Popa 100 l. St. Buzatu 100 l. Petre Predescu 130 l. Florea I. Găină, Anica E Pârlogea, Const. Marinescu, I. Op. Stelea, Ioan St. Ivan, I. Pr. Mortofleac, Ioan Fl. Mladen, fiecare câte 100 lei; Gh. I. Priceputu 10 l. Fl. St. Bighea 10 l. Ilie T. Calișoiu 80 l. Ioan G. Cocean 100 l. St. M. Criveanu 100 l. Ioan G. Andrei 10 l. Antonie Op. Stelea 100 l. Costache Mitoiu 77 l. I. M. Frocan 100 l. Pârv. I. Dascălu 100 l. Fl. I. Tutun 10 l. Nic. T. Calițoiu 100 l. Petcu St. Ciucu 101 l. Mitr. P. Nicolae 100 l. Șt. Mlădinescu 30 l. Op. Ioan Scrieciu 100 l. I. G. Partenie 100 l. I. Fl. Bolnavu 100 l. Nic. I. Scrieciu 10 l. Const. I. Ionescu 30 l. I. D. Enuica. Ioan I. Filip, Toma Tutun, Gh. St. Bălan, fiecare câte 100 lei; I. St. Pârvulescu 10 l. I. P. St. Dinu 100 l. Dinu Fl. Bolnavu 100 l. Stanca M. Scrieciu 90 l. P. R. Tolan 100 l. I. Gh. Decă 100 l. P. I. Tuia 30 l. Ilie Leoveanu 56 l. Nic. Marinescu 30 lei; I. St. Anghel 100 l. Gh. I. Arnăutu 10 l. D-tru N. Găină 50 l. Gh. M. Voicu 60 l. Ioan M. Lâță 80 l. I. Bobocică 50 l. Mit. R. Stoenel 90 l. Pr. I. Dinescu 40 l. Petre G. P. Iovan 60 l. Șt. I. M. Pătru 80 l. Stan Popescu 100 l. Gh. G. Mitran, Tudor St. Ciucu, Stan I. Dascălu, D-tru Fl. Stănoi, Sima Trăistraru, fiecare câte 100 lei; Al. P. Ciucu 9 l. Ioan T. Bălan 100 l. I. I. Chiriță 100 l.

Șt. Op. Scrieciu 10 l. I. N. Ciobanu 100 l. Fl. I. Bolnavu 10 l. Gă. I. Plăvicheanu 100 l. Stan Bondilă 100 l. Gh. V. Tutun 100 l. I. I. I. Filip 20 l. Costache N. Iovan 100 l. Ilie I. St. Dinu 100 l. I. I. Pătrășincă 100 l. Stan Pădureanu 100 l. Tudor R. Scurtu 100 l. Vas. M. Cârstea 10 l. D-tru F. Gățan 100 l. Gh. Gh. Decă 100 l. Dina I. Pondilă 74 l. I. Il. Leoveanu 10 l. Nic. St. Afren 100 l. Pătru Arnăutu 89 l. Colan N. Oprea 100 l. Fl. M. Decă 100 l. Ioan Popescu 20 l. I. I. Scrieciu 50 l. I. I. Mladen 100 l. Nic. Popescu 80 l. Niță Zeveleanu 100 l. Petre St. Mirea 50 l. Stan St. Călin. Șt. I. Pădureanu, I. N. Scrieciu, Nistor I. Răsteanu. I. V. Tutun, fiecare câte 100 lei; Oprea Văleanu 200 l. I. I. Berbecanu 100 l. Gh P. Nicolae 100 l. I. al babii 97 lei; Ioan I. Bărbuleț 100 l. Ioan I. Barbu 100 l. Nic. N. Iovan 100 l. I. M. Scrieciu 100 l. Din. Op. Scrieciu 30 l. Haral. Pehina 50 l. D-tru G. Tutun 10 l. D-tru I. Odină 100 l. Marin G. Decă 100 l. Stan Pârvulescu 100 l. D-tru M. Pătrășincă 10 l. D-tru T. Scurtu 10 l. Ioan I. Odină 27 l. Ioan Ionescu 100 l. Pătru I. Găină 100 l. Pătru I. Pondilă 20 l. Fl. St. Anghel 100 l. Marin M. Pătrășincă 100 l. Op. N. Afrem 10 l. I. G. Arnăutu 100 l. Cost. St. Iordache 100 l. Gh. St. Iordache 100 l. I. M. Balu 20 l. I. St Sârbu 100 l. Mitrică G. Arnăutu 60 l. Nic. Bora 100 l. Petre I. Mitroi 100 l. Petre I. Calițoiu 60 lei; St. Sprâncenatu 100 l. Vancea Dudu 100 l. Costea I. Pașa 100 l. Florea N. Găină 80 l. Ilie I. Pungociu 100 l. I. Bițoianu 34 l. Stan Bălaci 40 l. Becea Tenea Pelea 80 l. Gh. P. Tupangiu 100 l. Pr. Alex. Popescu 20 l. Șt. Becherescu, I. St. Parvu. Marin D. Tiță, Pant. Ignat, Iacov Nuță Tudor Scrieciu, D-tru I. Găină, fiecare câte 100 lei; Fl. Dinescu 50 l. Nic. I. Mitulețu 100 l. Ioan Popescu 20 l. Costea I. Riza 100 l. I. Anghel Predan 100 l. Ilie Ionițescu 100 l. Pătru Urziceanu 60 l. Stoicu M. Stoicu 100 l. D-tru Donea 50 l. Gh. D. Stamin 100 l. St. C. Cernădescu 50 l. Tenea A. Poenaru 5 l. I. Fl. Costoveanu 100 l. M. Măglăviceanu 100 l. Pr. Șt. Simionescu 100 l. I. G. Grosan 105 l. Pr. A. Predescu 100 l. St. N. Crineanu 100 l. Mitran I. Nicu 100 lei; Stănu Pătuleanu 100 l. Tudor Popiliu 60 l. Dencu Vârban, I. Nenițoiu. I. Crăciunescu, Stan C. Urziceanu, D-tru N. Neață, fiecare câte 100 lei; Gh. St. Milcu 50 l. Ilie Pârvulescu 30 l. Stoiana I. Cârstea 100 l. D-tru M. Ioniță 100 l. Mitrică Galcea 100 l. Nic. M. Ilie 75 l. Ilie Grosan 100 l. Gh. N. Cârstea 100 l. Alex. Gâță 100 l. Fănache I. Boarcă 100 l. Niță St. Pârvu 100 l. Pr. I. Anghelescu 100 lei; Au contribuit pentru ornamentarea bisericii cu obiectele necesare: d-nii P. I. Trăitaru 800 l. I. Florescu. sf. vase 260 l. Sima Naicnlescu, clopotul 1680 l. Fl. M. Decă, policandru mare 500 l. Petre Predescu, colimvitra 80 l. D-tru St. Petre, sf. epitaf 75 l. Ioan Băloi, steagul 65 l. Ion St. Pătru, cununiile 40 l. D-tru M. Filip, cădelnița 30 l. Florea Criveanu, sonieră 8. 75 l. Op. Băleanu, învățător, crucea mică în altar 25 l. o candelă la tâmplă 30 lei; a contribuit la policandru mic cu 20 l. și a donat o cădelniță în val. de 25 lei; iar soția sa Maria a lucrat și a donat svera ușilor împărătesti, acoperământul iconostasului și 2 perechi perdele pentru sf. icoane împărătești, toate în val. de 150 l. Haralambie Op. Băleanu a lucrat și donat o cruce mică de traforaj în val. de 25 lei. Au cumpărat un policandru mic în valoare de 300 lei: Oprea Băleanu 20 l. P. Predescu 20 l. Stan P. Râșniță Const. Op. Scrieciu 20 l. Gh. I. Găină 20 l. Ioan Fl. Bolnavu 20 l. Eliza N. 20 l. Berceanu 20 l. Const. I. M. Micu 20 l. Gh. St. Bălan 20 l. D-tru M. Bogasiera 20 l. Ilie Piculescu 15 l. Ilie V. Trică 15 l. Ghiță Criveanu 10 l. D-tru I. Trăistaru 10 l. Gh. Guliman 20 l. Ioan I. Filip 20 l. Marin G. Decă 20 l. Ioan Ionescu 10 l. C. Marinescu 10 l. Preda Mira 10 l. Stan I. Dascălu 10 l. Au cumpărat Sf. Evanghelie, Ioan G. Partenie 20 l. D-tru I. Trăistaru 20 l Stancu Buzatu 20 l. Ioan I. Filip 20 l. Marin G. Decă 20 l; Au cumpărat candela răstignirei Ilie B. Truică 20 l. Stan Pârvulescu 20 l. Ilie Ștefan Iordache 20 l. și Ioan Op Stelea 20 l. Gh. Vârban 20 l. Gh. Stangă 20 l, Nicolae T. Calițoiu 20 l; Au cumpărat câte o cadelă, Ioniță Penovici 30 lei; Ioan M. Trocan 30 l. C. Ionescu 30 l. Fl. Zâmbrea 20 l Tudor Scurtu 20 l. Gh. T. Calițoiu 20 l. C. St. Mirea 20 l. Florea I Găină 20 l. Ioan al Bălii 20 l; Au contribuit la plata Chivotului, Gh. I. Găină 20 l. Ilie I. St. Dinu 10 lei. Pârvan I. Dascălu 10 l. Oprea I. Scrieciu 10 l. Anica Ilie Bălaci 10 l. Ioan M. Miluț 10 l. Niv. Bora 10 l. și Tudor Scurtu 10 l; Tava de argint pentru

anaforă în val. de 30 l. a fost donată de C. Marinescu cu soția sa Sorica. Ibricu p. căldură de St. Buzatu 5 l. Ghiță Coadă a cumpărat un sfeșnic mare de lemn 24 l. Gheorghe Tupangiu a donat 2 sfeșnice de metal în val. de 100 l. Ioan Voicu Trăistaru un sfeșnic de lemn 16 l. și o măsuță în altar la sf. proscomidie 35 l. D-tru Fl. Stănoi o masă de lemn 6 l; Au contribuit la cumpărarea veștmintelor: Ioan I. Chiriță cu 5 l. Ioan I. Priceputu 5 l. și Ghiță Păun Plăvicheanu 5 lei.

———

D-șoara Olga G. Georgescu, legatară universală a defunctului Ghenadie Georgescu, fost Episcop de Râmnic, a dăruit seminariului Sf. Nicolae din Râmnicu-Vâlcea, Biblioteca defunctului Episcop compusă din 209 volume, spre a fi la îndemâna elevilor seminariști. Pentru această faptă demnă de toată lauda, Ministerul îi aduce mulțumiri.

———

Să esprimă mulțămiri următoarelor persoane, cari au contribuit la restaurarea bisericii filiale «Sf, Nicolae Andronești» din Târgoviște: D-na Alexandrina Hagi Pandele din București a dăruit un policandru mare de bronz cu 32 lumini și alte 4 mai mici cu câte 5 lumini, toate în valoare de 2000 l; D-na Alisa și d-nul Dr. C. Andronescu din București au dăruit o perdeà de mătase brodată cu fir aurit pentru ușile împărătești; două învelitori pentru sfânta Masă; una mai mare de postav și alta mai mică de mătase brodată cu fir aurit; o poală pentru Iconostas, o față de masă tot de mătase; un rând acopereminte (procoveţe) de mătase brodate cu fir aurit și o candelă de argint, toate în valoare de 900 lei. D-na Didina Negulescu din București a dăruit o candelă mare de argint cu șase brațe, în valoare de 200 lei și o sută lei pentru cumpărarea chivotului de argint, în total 300 lei. D-nul Xenofon Andronescu consilier la Curtea de Apel din Galați a dăruit două sfeșnice mari împărătești de alamă în valoare de 6000 lei și 300 lei pentra repararea bisericii, în total 6300 lei, și D-na Elena Al. Stematiu din Târgoviște a dăruit 1200 lei pentru repararea bisericii; două sfeșnice de argint pe sf. Masă în valoare de 200 lei și 100 lei pentru cumpărarea chivotului de argint, în total 1500 lei. Pe lângă însemnata donațiune de aci, d-na Elena Al. Stematiu a mai dăruit în diferite timpuri bisericii «Lemnu» din Târgoviște, un rând complect veșminte preoțești, o învelitoare de mătase garnisită cu galon de fir aurit și franzuri pe sf. Masă și o bederniță brodată, toate în valoare de 500 lei.

———

Se exprimă mulțămiri următoarelor persoane, care au contribuit la restaurarea bisericii Sf. Treime din comuna Corbii-Mari, județul Vlașca, cu următoarele sume: D-lui Dimitrie M. Burileanu 3000 lei. Societatea Cooperativă Corbeanca din comuna Corbii-Mari, 2120 lei. D-nul I. Stănescu arendașul moșiei Corbii-Mari, 1000 lei. Pr. N. Stănescu, parohul bisericii 205 lei. D-nul M. Toader, judecător 105 l. d. Dr. M. T. Ionescu medicul plășii 100 lei. d-nul I. M. Șerbănescu 105 lei. d-nul Al. Isăoescu 100 lei. I. Constantinescu

65 lei. M. Ciutea 50 lei. N. N. Priboianu 20 lei. Păsculeanu, medic veterinar 47 lei. Mih. Atanasiu, proprietar 400 lei. Florea Bailescu 40 lei. Obştei locuitorilor acelei comune, precum şi membrilor comitetului însărcinat cu strângerea fondurilor necesare acelei restaurări.

Se exprimă mălţumiri consiliului comunal al comunei Dărmăneşti din judeţul Bacău, pentru împrejmuirea curţei bisericii parohiale Sf. Nicolae din acea comună, în valoare de 1000 lei, şi pentru donarea veştmintelor preoţeşti în valoare de 500 lei, de asemenea a mai donat una dveră de catifea în valoare de 120 lei. Un acoperământ pentru sf. masă în valoare de 120 lei, un chivot de metal în valoare de 150 lei şi una sf. cruce în valoarede 30 lei, iar pentru biserica filială Cuvioasa Parascheva din aceeaşi parohie, un rând de veştminte preoţeşti în valoare de 280 lei, şi o pereche de cununii în valoare de 30 lei; precum şi d-lui Toader Şt. Muraraşu care a donat una dveră în valoare de 20 lei pentru biserica parohială şi o perdeà în valoare de 60 lei, pentru biserica filiala, şi obştei locuitorilor acelei comune pentru donarea unui clopot bisericii filiale, în valoare de 600 lei.

Se aduce mulţămire publică următoarelor persoane care au făcut diferite donaţiuni bisericii parohiale din Totoeşti judeţul Iaşi şi anume: Economul T. Hîrlăoanu cu soţia, o perdeà pentru uşile împărăteşti din muşama pictată în valoare de 70 lei. I. Florea o Evanghelie îmbrăcată cu pliuş şi argint în valoare de 125 lei. V. C. Beldiman o cadelniţă în valoare de 50 lei. C. Butuc două sfeşnice de argint în valoare de 20 lei. Gh. G. Beldiman 3 candele în valoare de 85 lei. D. Agache o liturghie legată cu pele; Maria T. Suvac o faţă pentru sf. Masă; Petru şi Ecaterina Stavila un sf. Aer cu dulapaşul său de pastrat un antemis cu iliton, o Evanghelie îmbrăcată şi alte obiecte în valoare de 444 lei. D. Dimitriu cu soţia Natalia o îmbrăcăminte pentru sf. Masă în valoare de 30 lei. M. Botez cu soţia Elena o perdeà pentru uşile împărăteşti în valoare de 30 lei.

Se aduce mulţămire publică d-nei Elena Doctor Catrinariu, care a donat o perdeà de matasă în valoare de 60 lei bisericii parohiale Broşteni din jud. Suceava. De asemenea următoarelor persoane cari au făcut bisericii parohiale din Boroaia jud. Suceava, donaţiunile notate în dreptul lor şi anume: Dl. N. Georgescu una perdeà la uşile împărăteşti; d-na Maria Georgescu un acoperemânt de pluş la iconostas; Preotul Şt. Rafail, o Evanghelie legată în piele; Monahul Ifrim Arsintioaea din sf. Monastire Neamţ «Apostolul» legat în piele; Monahul Mina Prodan din aceeaşi monastire, un dulap pentru cărţi în sf. Altar; Presvitera A. Rafail un rând de cununii; Gr. Dimitriu. Ioan a Sandei, Gr. Papuc, T. Arsintescu, Gh. Arsintescu şi I. Timofte câte o candelă de argint de Varşovia

a 35 lei una; V. Papuc un sf. Epitaf în valoare de 150 lei; T. Săftian un sfeșnic de bacfon cu 3 brațe 45 lei; C. Petrescu, I. Onisie și Gh. Muscă câte un sfeșnic din acelaș metal pentru sf. Masă și Proscomedie a 20 lei unul; T. Arsintescu o cristelniță; C. Mateianu, un vas pentru sfințirea apei la Iordan; V. Petrescu un dulap pentru cărți în biserică; Gh. Maftei o masă de frasin pentru panahuzi; N. Horga, una sf. Cruce pentru Joia Mare în valoare de 60 lei; V. Covutariu, care a făcut o clădire la poarta bisericii, în care se împart ofrande săracilor; Ilinca Covatariu un iconostas de frasin în biserică și o perdeà de borangic la icoana Maicei Domnului; Parascheva Sibechi, o îmbrăcăminte acestui iconostas; d-nul învățător V. Tomegea care a dăruit o psaltire legată în piele; elevii săi o tablă pentru anoforà și un vas pentru căldură în valoare de 15 lei; d-na Maria Tomegea învățătoare o perdea de matasă la icoana Maicei Domnului. Locuitorilor acestei parohii cari au contribuit la auritul sf. Vase cu 35 lei, procurarea unui rând cărți de ritual ce s'au făcut în sf. M-re Neamț, un rând complect de veștminte negre în preț de 120 lei, 9 icoane pentru iconostas, un clopot de 18 kgr., o toacă, o sobă de fer în altar, al doilea rând de geamuri la sf. locaș, repararea și acoperirea gardului la cimitir, pavajul de piatră din jurul bisericii și dela poarta ei până la intrare, precum și femeilor care au adus câte un lăicer de lână pentru așternut în biserică pe jos.

———

Se aduc mulțămiri publice următoarelor persoane cari au contribuit cu mobilă la înzestrarea Bisericii cu hramul Adermirea Maicii Domnului, din comuna Poseștijud. Prahova și anume: dela Cassa Bisericii, prin d-nii miniștri Spiru Haret și C. C. Arion și prin intervenția d-lor Ioan Sersescu și G. Sersea, ajutată cu suma de lei 3300; din baluri, cu ajutorul învățătorilor: E. Georgescu, Nicola St. Sersea și studenții: Gh. Pr. R. Efrosin, Sterie P. Marcu, Ioan Popescu-Râncezi, Raiciulescu Neculaiu, Pr. C. Rădulescu, lei 613; dela Banca populară „Țăranul" lei 100; N. Potecianu, comerciant, Kiojdeni, R.-Sărat, a donat nu policandru frumos cn 16 lumini, 40 kgr. lnmânări de ceară colorate, un decalitru untdelemn, două sfeșnice pentru prastol, două icoane îmbracate cu argint și două perechi de veșminte preoțești de mătase cu toate accesoriile lor; Constantin Tache Neculaescu, comerciant în Ploești, născut în Posești, două sfeșnice mari împărătești, sculptate, foarte frumoase, cu câte 5 lumini; E. Georgescu, pictorul sfintei mese; Pr. G. Efrosin, Drajna de sus, cu soția sa Efrosina, sfintele vase cu acopereminte; Maria Ghica St. Tuguiu, două perdele de Mătase la icoanele împărătești; Elena Alfred Popoviciu, două perdele de mătase la icoanele împărătești Maica Domnului și Iisus Christos; Elisabeta Ioan P. Marcu, acoperământul sf. mese; Costică G. Sersea, o pereche de cununii frumoase; Mateiu Georgescu, comerciant din București, 5 candele de argint; Steliana Dobrescu și Ioan Ștefan, din Ploiești, 2 sfeșnice mici sculptate, lângă cele împărătești;

4 candele bronzate la icoanele dela femei; Sultana M. Sersea, 2 candele la Iconostas și la Maica Domnului; Stoica Mihăilescu, din Ploești, perdeaua dela ușile împărătești; Alexandru I. Tomescu, curelar, Ploești, cu soția sa, 2 sfeșnice bronzate pe prastol și o cădelniță de argint; Ștefan Avramescu cu soția sa Ana, din Ploești, 2 sfeșnice de argint și o cruce; Maria Rădulescu, din Văleni, un rând acopereminte sfinte, vase și o perdeà; Dumitru Matache Sersescu, o pereche de cununii.

——

Se exprimă mulțumiri publice d-nelor: Maria I. Vasiliu și Eleonora, Preot Adr. C. Constantinescu, cum și d-lui I. Gh. Vasiliu din com. Pomârla jud. Dorohoiu, Parascheva Gh. Bußincu și Ecaterina Puntea din cot. Fundu-Herța, pentru: un acoperământ pentru sf. Masă din pânză de casă, una poală de catifea pentru iconostas, una poală pentru sf. Proscomidie și 2 läicere dăruite bisericei parohiale din cot. Fundu-Herța, județul Dorohoiu.

——

Se aduc mulțămiri publice locuitorilor din comuna Ungureni, jud. Botoșani, cari au contribuit la cumpărarea unei cruci de argint pentru sus numita biserică: Rucsanda Cazacu 30 lei, Preotul D. Moisiu 10 l. Costică Filip 10 l. Pintilii Fecioru 10 l. Ilie Gucianu 2,50 l. Vasile Gucianu 2,50 l. Teodor Gheorghiu 4 l. Dumitru Matei 2 l. Ioan Lupescu 1 l. Gh. Vasiliu 2 l. Dumitru V. Tiulea 10 l. N. Bucur 1 l. Ștefan al Simionesei 2,50 l. Elena St. a Simionesei 1 l. Elisabeta Chebac 3 l. Evghenia Chebac 2 l. Preot C. Enăchescu 2 l. Ana Nicolau 3 l. Gh. Țighiliu 2 l. Gheorghe Acsinte 1 leu, Anton Zaidler 2 l. Ivan Kaufman (catehumen) 5 l. Anton Pruteanu 6 l. P. Cucu 2 l. Al. Ionescu 2 l. Familia Ionescu 1 l. Haralam Chebac 1,50 l. I. Remelie 2 l. Adam Tomoșerchi 1 l. Gheorghe Șerban 3 l. Dumitru Rotărescu 1 l. Gh. Isăcescu 2 l. Gh. Latu 1 l. Ioan al Marandei 50 b. Gh. Gh. Latu 1 l. V. Teodoru 2 lei, Familia Halaș 4 l. Aglaia Constantinescu 50 b. Hareta Gheorghiu 1 l. Gh. David 1 l. Ili a Cuibotăriței 1 l. Al. Câșlariu 1 l. Maria Moisiu 1 l. M. Mălinescu 2 l. Mihail Ștefanovici 1 l. I. Groza 1 l. Toader Baciu 50 b. Gh. Buga 50 b. Dumitru Jurią 50 b. Se mai aduc mulțumiri d-rei Elisabeta Chebac și Leonorei Chebac, care au donat, câte o perdea de preș la icoanele împărătești! d-rei Olga Matei care a donat un acoperământ la iconostas..

——

Se aduc mulțămiri publice următoarelor persoane cari au făcut donațiunile de mai jos, bisericei Catedrale din urbea Mihăileni jud. Dorohoi și anume: D. I. Sofronie Sinăuți un rând vestminte complecte în val. de lei 320, Ioan Stroici Mihăileni idem lei 140, Dim. Pohonțu Bălinești una Nebiderniță lucrată în fir aurit lei 90, Ioan Manole Mihăileni, un acoperământ la iconostas lei 85, Gr. Boutea Mihăileni una cădelniță de nichel lei 22, Teofil Botez Mihăileni, una pereche de cununii de nichel lei 20; Maria Gh. Diaconescu Mihăilescu un covoraș mic țesut din lână. lei 10.

APEL.

Părintele diacon Niculae M. Popescu dela biserica Cotroceni, secretarul revistei noastre, lucrând la un studiu despre «*Cultul Sfinților la Români*», rugăm pe onorații noștri cetitori să-i comunice în scris:

a) Dacă cunosc biserici cu hramul Sf. Filofteia, Sf. Lup, Sf. Nichita, Sf. Nicodim, Sf. Nifon, Sf. Serghie și Vah, Sf. Spiridon, Sf. Varvara, Sf. Visarion, împreună cu anul clădirei bisericei, cum și știri privitoare la viața acestor sfinți.

b) Dacă cunosc persoane cu nume de botez ca Armeanca, Lupul, Mercurie, Procopie, Rusca, Serghie, Șerb, Ursul, Visarion, Vulpe, cine le-a fost naș și cum îl chiemă.

c) Când își prăznuesc ziua numelui cei care poartă nume de botez ca Bălașa, Barbu, Dragomir, Lupul, Radu, Șerb, Șerban, Slave, State, Ursul, Vintilă, Zamfir, Zmaranda etc.

d) Dacă cunosc localități, care să poarte nume de sfinți sau numiri bisericești.

Numele informatorilor se vor tipări în studiul anunțat din care li se va trimete câte un exemplar gratis.

Informațiunile să se trimită pe adresa: diaconul Nic. M. Popescu, str. Arionoaia 40, București.

Comitetul Revistei.